

iuvis

Prix: 350 BEF
Prijs: 350 BEF

Juridisch tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie
BFE-FIGAS
Revue juridique publiée par la Commission Juridique
FPE-FIGAZ

Mei 1993
Mai 1993

2

Distributie van Elektriciteit en Gas
Distribution d'Electricité et de Gaz

Tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie van de
Bedrijfsfederatie der voortbrengers en verdelers van elektriciteit
in België (BFE) en het Verbond der Gasnijverheid (FIGAS).
Verschijnt drie maal per jaar.

Revue éditée par la Commission juridique de la Fédération
professionnelle des producteurs et distributeurs d'électricité de
Belgique (FPE) et de la Fédération du Gaz (FIGAZ).
Paraît trois fois par an.

Redactiecomité / Comité de rédaction

Fr. Glansdorff, Avocat à Bruxelles
X. Mullens, Advocaat te Antwerpen

P. Bouwens
A. Claes
S. Claeys
C. Declercq
D. Deleenheer
Chr. Devos
P. D'hulster
A. Keteleer
G. Peeters
P. Van den Brulle

S. Janssens (verslag / rapport)

Grafisch concept en realisatie / Concept graphique et réalisation

M. Verduyck

Administratie / Administration

N. Speters

Hoofdredacteurs / Rédacteurs en chef

S. Claeys
G. Peeters

Abonnementen / Abonnements

vzw BFE, Tervurenlaan 34 bus 38, 1040 Brussel
asbl FPE, Avenue de Tervuren 34 - bte 38, 1040 Bruxelles
Tel.: 02/733.96.07

Per nummer: 350 BF
Jaarabonnement: 900 BF
(Voor het buitenland: plus portkosten)
Over te maken op rek. nr.: 210-0345453-88 van de vzw BFE

Le numéro: 350 FB
Abonnement annuel: 900 FB
(Pour l'étranger: frais de port en plus)
Par versement au compte n°: 210-0345453-88 de l'asbl FPE

Verantwoordelijke uitgever / Editeur responsable

G. Peeters, Belgiëlei 14, 2018 Antwerpen

INHOUD SOMMAIRE

RECHTSLEER - DOCTRINE _____ 57

RECHTSPRAAK - JURISPRUDENCE _____ 71

Hof van Beroep te Gent - 30 november 1990 N.V. DROUOT t/ IMEWO en TEVEOOST _____ 71

Schade aan elektrische installaties, openbare verlichting, teledistributienet • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen
• Uurloon • Oorzakelijk verband
Dommage aux installations électriques, éclairage public, réseau de télédistribution
• Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents
• Tarif horaire • Causalité

Hof van Beroep te Gent - 18 juni 1991 IMEWO t/ GENERALI BELGIUM EN DISSENBERGEN _____ 74

Schade aan openbare verlichtingsinstallaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten
Dommage aux installations d'éclairage public • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance

Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent - 10 januari 1990 IMEWO t/ DE SAER _____ 75

Schade aan openbare verlichtingsinstallaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Vetusteit • Bijstandskosten
Dommage aux installations d'éclairage public • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Vétusté • Frais d'assistance

Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde - 20 april 1990 IMEWO EN TEVEOOST t/ RAHOU _____ 77

Schade aan elektrische installaties, openbare verlichting, teledistributienet • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen
• Uurloon • Oorzakelijk verband • Bijstandskosten - vetusteit
Dommage aux installations électriques, d'éclairage public, réseau de télédistribution
• Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents
• Tarif horaire • Causalité • Frais d'assistance - vétusté

Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde - 20 april 1990 INTERGEM t/ VAN DER ELST _____	80
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten • Winstderving</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Manque à gagner</i></p>	
Tribunal de Première Instance de Neufchâteau - 26 octobre 1990 UNERG c/ S.A. L'ASSURANCE LIEGEOISE _____	81
<p><i>Applicabilité de la convention UPEA-CETS aux non-adhérents • Frais d'assistance</i> <i>Toepasselijkheid van de overeenkomst BVVO-CETS t.o.v. niet-aangeslotenen</i> <i>• Bijstandskosten</i></p>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen - 7 juni 1991 IVERLEK t/ VAN PARYS - AXA _____	83
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten • Winstderving</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Manque à gagner</i></p>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde - 3 januari 1992 VAN DEN BORRE t/ INTERGEM _____	84
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid ten opzichte van niet-aangeslotenen • Bijstandskosten • Winstderving</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Manque à gagner</i></p>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde - 30 januari 1992 INTERGEM t/ YUCEEL, DE WAELE _____	86
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance</i></p>	
Politierechtbank te Dendermonde - 20 januari 1989 IMEWO - TEVEOOST t/ VAN LAERE _____	88
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten • Vetusteit</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Vétusté</i></p>	
Politierechtbank te Antwerpen - 22 maart 1991 OM t/ VAN DEN BROECK - NV INTERBREW BELGIUM _____	90
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Algemeen aanvaard gebruik</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant</i></p>	

Vrederegerecht van het kanton Beveren - 20 november 1990 INTERGEM t/ BELGISCHE STAAT _____	90
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid ten opzichte van niet-aangeslotenen • Algemeen aanvaard gebruik</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant</i></p>	
Vrederegerecht van het eerste Kanton Brugge - 20 november 1990 IMEWO, TEVEWEST t/ N.V. EUROPESE LLOYD _____	91
<p><i>Schade aan elektrische installaties, teledistributienet • Schadevergoeding • Oorzakelijk verband fout-schade • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Uurloon • Bijstandskosten • Vetusteit</i> <i>Dommage aux installations électriques, réseau de télédistribution • Indemnisation</i> <i>• Relation causale faute-dommage • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Tarif horaire • Frais d'assistance • Vétusté</i></p>	
Justice de Paix du deuxième Canton de Bruxelles - 16 décembre 1991 SIBELGAZ c/ S.A. AXA BELGIUM _____	92
<p><i>Dommage à un poteau de signalisation • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant</i> <i>Schade aan een signalisatiepaal • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Algemeen aanvaard gebruik</i></p>	
Vrederegerecht van het vijfde Kanton te Antwerpen - 11 december 1990 I.M.E.A. t/ SWOLFS _____	93
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Algemeen aanvaard gebruik</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant</i></p>	
Justice de Paix du Canton de Beauraing - 18 février 1992 S.A. UNERG c/ S.A. D'ASSURANCES AUTO, LLOYD EUROPEEN ET S.A. AXA BELGIUM _____	95
<p><i>Dommage au réseau de télédistribution • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Tarif horaire</i> <i>Schade aan teledistributienet • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Uurloon</i></p>	
Hof van Beroep te Antwerpen - 19 oktober 1988 FEYEN t/ DIVERSEN N.V. SECURITAS t/ DIVERSEN _____	96
<p><i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Algemeen aanvaard gebruik</i> <i>Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant</i></p>	
Vrederegerecht van het tweede Kanton Leuven - 5 februari 1991 P.B.E. INTERKOMMUNALE C.V. t/ R.T.T. EN P.V.B.A. VERSCHUEREN _____	97
<p><i>Schade aan teledistributienet • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS</i> <i>• Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Billijke schadevergoeding</i> <i>Dommage au réseau de télédistribution • Indemnisation • Convention UPEA-CETS</i> <i>• Applicabilité aux non-adhérents • Indemnisation équitable</i></p>	

Tribunal de Commerce de Namur - 12 janvier 1993 POWERFIN c/ S.A. AXA BELGIUM	98
<i>Domage aux installations électriques • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance</i>	
<i>Schade aan elektrische installaties • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten</i>	
Cour d'Appel de Liège - 19 décembre 1991 S.A. POWERFIN c/ S.A. Royale Belge	99
<i>Domage aux installations électriques • Convention UPEA-CETS • Impossibilité aux non-adhérents • Refus d'appliquer la majoration pour frais d'assistance</i>	
<i>Schade aan elektrische installaties • Overeenkomst BVVO-CETS • Niet-tegenstelbaarheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Weigering tot toepassing van de vermeerdering voor bijstandskosten</i>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout - 21 november 1990 IVEKA t/ STESENS	100
<i>Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten • Winstderiving</i>	
<i>Domage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Manque à gagner</i>	
WETGEVING - LEGISLATION	103
01.09.92 - 31.03.93	

Begroting van schade na vernieling van nutsleidingen

1.

Dit tweede Ivis nummer publiceert rechtspraak die betrekking heeft op betwistingen bij begroting van schade. Liever dan deze uitspraken elk afzonderlijk te bespreken verkozen wij de problematiek globaal te benaderen.

Laat ons vooraf een ogenblik dagdromen over een ideale wereld waarin we van dergelijke betwistingen -en meteen van deze lektuur- zouden gespaard blijven.

Hoe zou elk schadegeval kunnen worden opgelost met maximaal respect voor de drie belanghebbende partijen: de schadelijder, de aansprakelijke en de ontriefde gebruiker van de nutsvoorziening?

Voor een ideaal herstel zou best ogenblikkelijk een onpartijdig deskundige ter plaatse verschijnen. Hij determineert de omvang van de schade, plant het te verrichten herstel en ontbiedt met een vingerknip een vijftal concurrentieel ingestelde, maar bekwame kandidaat herstellers. Deze hebben het te vervangen materiaal en de nodige arbeidskrachten niet alleen in voorraad, maar ook ter plaatse beschikbaar. Zij bieden onmiddellijk prijs, en omdat zij allen degelijke oplossingen voorstellen, kan het werk toevertrouwd worden aan de laagste bieder. De expert gaat daarna rond bij de verbruikers, onderzoekt of daar schade werd geleden, en begroot deze oordeelkundig.

Evaluation des dommages après destruction de conduites d'utilité publique

1.

Dans ce deuxième numéro de Ivis, nous publions la jurisprudence concernant l'évaluation des dommages. Plutôt que d'examiner séparément chacune des décisions, nous avons choisi d'aborder globalement le problème.

Préalablement, prenons le temps de rêver d'un monde idéal qui nous épargnerait de tels litiges - et donc des lectures comme celle-ci.

Comment pourrait-on résoudre chaque sinistre avec un maximum de respect pour les trois parties concernées: le sinistré, le responsable et l'utilisateur incommodé de l'installation d'utilité publique?

Dans le scénario idéal, le mieux serait de dépêcher immédiatement un expert impartial sur place. Celui-ci serait chargé de déterminer l'ampleur des dommages, de planifier les réparations nécessaires et de convoquer sur-le-champ une demi-douzaine de candidats réparateurs, prêts à se livrer concurrence, mais néanmoins tous compétents. Ceux-ci disposeraient d'emblée du matériel à remplacer et de la main-d'oeuvre nécessaire sur place. Ils soumettraient immédiatement une offre et, du fait qu'ils proposeraient tous des solutions de qualité, les travaux pourraient être confiés à celui qui aurait fait l'offre la plus basse.

Ensuite, l'expert ferait la tournée des consommateurs, s'enquerrait des dommages subis et en évaluerait précisément l'étendue.

Hij blijft nog even ter plaatse, want het herstel werd reeds aangevat. Hij keurt het gepresteerde werk en de afrekeningen. Eventuele besparingen te danken aan het herstel of recuperaties van nog bruikbaar materiaal, worden in mindering gebracht van de schadeëis van het nutsbedrijf.

Aldus presenteert de expert de afrekening meteen aan de aansprakelijke, die intussen min of meer bekomen is, en met bewondering voor zoveel efficiëntie, betaalt aan de diverse schadelijders.

Tussen droom en daad staan helaas nog altijd wetten, en praktische bezwaren...

2.

Dit ideale herstel kan in de praktijk slechts gebrekkig worden toegepast. De nutsleidingen liggen tot in de verste uithoeken van het land en een schadegeval wordt niet op voorhand aangekondigd. De grootste utopie is natuurlijk dat overal, 24 uur op 24, herstellers zouden te vinden zijn die onmiddellijk aan de slag kunnen gaan. Toch moet dringend herstel mogelijk zijn. De moderne maatschappij duldt niet dat verbruikers 8 dagen zonder stroom, gas of kabel TV worden gelaten.

Vandaar dat de nutsmaatschappijen ingericht zijn om zelf herstel uit te voeren.

De schadelijder die zelf zijn schade herstelt, wordt evenwel argwanend bekeken. In tegenstelling tot de derde hersteller, mag hij geen winst maken. Dit verklaart waarom hij alle posten van zijn afrekening moet detailleren, teneinde de kostprijs ervan bloot te leggen.

I. De betwisting van de vergoedingen eigen personeel

3.

Het in dit nummer gepubliceerde Cassatiearrest van 28 juni 1991 betreft de nieuwste - en hopelijk de laatste - variatie op een taaie betwisting, die sedert 15 jaar geregeld opduikt, namelijk de principiële vraag of de prestaties van eigen personeel bij het herstel in de begroting van te vergoeden schade mogen worden opgenomen.

4.

In het kielzog van het "Walter KAY"- arrest van 1978 betreffende de onkosten voor berging van het gezonken schip "Adro"¹ ontstond een golf van betwistingen omtrent de zogenaamde "onderbreking van oorzakelijk verband

¹ Cass., 28 april 1978, R.W. 78-79, 1695.

Il resterait encore quelque temps sur place, étant donné que les réparations ont déjà commencé. Il contrôlerait les travaux effectués et les factures. D'éventuelles économies résultant des réparations ou de la récupération de matériel seraient défalquées des dommages et intérêts exigés par l'entreprise d'utilité publique.

L'expert présenterait immédiatement la facture au responsable, qui plus ou moins remis de ses émotions et, muet d'admiration devant tant d'efficacité, indemniserait les divers sinistrés.

Hélas, entre le rêve et la réalité se dressent encore des lois et des obstacles pratiques...

2.

Dans la pratique, ce genre de réparation idéale ne peut s'appliquer qu'imparfaitement. Les conduites d'utilité publique s'étendent jusque dans les coins les plus reculés du pays et le sinistre n'est pas annoncé à l'avance. La plus grande utopie consiste évidemment à s'imaginer que l'on puisse trouver partout, 24 heures sur 24, des réparateurs capables d'entrer en action séance tenante. Pourtant, une réparation rapide doit pouvoir se concevoir. La société moderne ne tolère en effet pas que des consommateurs restent 8 jours sans courant, sans gaz ou sans télédistribution.

C'est pour cette raison que les sociétés d'utilité publique sont outillées pour effectuer elles-mêmes les réparations. Le sinistré qui répare lui-même les dommages qu'il a subis fait toutefois l'objet de soupçons. Contrairement au tiers réparateur, il ne peut pas faire de bénéfice. Ceci explique pourquoi il doit détailler tous les postes de sa facture afin d'en dévoiler le prix de revient.

I. La contestation des indemnisations de personnel propre

3.

L'arrêt rendu le 28 juin 1991 par la cour de cassation publié dans le présent numéro concerne la variation la plus récente - et, espérons-le, la dernière - sur un litige persistant, qui ressurgit régulièrement depuis 15 ans, c'est-à-dire la question de principe de savoir si les prestations de son propre personnel lors de la réparation peuvent être reprises dans l'évaluation des dommages à indemniser.

4.

A la suite de l'arrêt "Walter KAY" de 1978 concernant les frais de renflouement du navire "Adro"¹, victime d'un naufrage, une vague de litiges portant sur la prétendue "rupture du lien de causalité par une cause juridique

¹ Cass., 28 avril 1978, R.W. 78-79, 1695.

door een eigen juridische oorzaak"². Deze discussie bracht een boeiende controverse in de actualiteit die DE PAGE reeds in 1955 had opgeworpen³. Welk is de schade in oorzakelijk verband met de fout op het kruispunt tussen de onrechtmatige daad en de kontraktuele verwachtingen of wettelijke voorzieningen?

Mijn bedoeling is hier beperkt tot het uitleggen waarom deze problematiek nooit had mogen verward worden met de begroting van zaakschade. Het komt er vooral op aan het toepassingsveld van de betwisting nauwkeurig te omlijnen.

DE PAGE vroeg zich af of een toneelgezelschap dat haar steracteur verliest door een verkeersongeval een schadeëis kan stellen, gelijk aan alle inkomsten die zij gehoopt had te verwezenlijken dank zij het kontrakt met die vedette?

Men stelt hier de vraag of "schade" die niets anders is dan uitvoering van een kontraktuele prestatie, of derving van een kontraktueel vooruitzicht nog te vergoeden schade is in oorzakelijk verband met de fout.

Het is ongetwijfeld een juist uitgangspunt dat de loutere kontraktuele speculatie geen voorwerp van schade kan zijn ten laste van een derde.

Met een extreem voorbeeld zal iedereen akkoord gaan: de aansprakelijke moet geen schadevergoeding betalen aan de levensverzekeraar van het slachtoffer louter omdat deze de kontraktuele verzekeringsvergoeding heeft moeten uitbetalen.

Eventuele subrogatie doet hieraan afbreuk, maar dit bevestigt juist de regel: wat vergoed wordt is niet de kontraktuele afspraak, maar de vernielde zaak.⁴

In dezelfde zin zal men inzien dat de vergoeding ten laste van de derde-aansprakelijke wegens tijdelijke onbruikbaarheid van een huurwoning, niet noodzakelijk de kontraktuele huurprijs is, maar wel de objectieve huurwaarde.

propre"². Cette discussion nous a rappelée la passionnante controverse que DE PAGE avait déjà soulevée en 1955³: Quel est le dommage en relation de cause à effet avec la faute au carrefour entre l'acte délictuel et les attentes contractuelles ou les dispositions légales?

Mon but se limite à expliquer pourquoi cette problématique n'aurait jamais dû être confondue avec l'évaluation de dommages matériels. Il importe avant tout de circonscrire avec précision le champ d'application du litige.

DE PAGE se demandait si une troupe théâtrale qui perdait son acteur vedette dans un accident de la route pouvait réclamer des dommages et intérêts égaux à toutes les recettes qu'elle avait espéré réaliser grâce à son contrat avec cette vedette.

La question posée ici est de savoir si un "dommage" qui n'est rien d'autre que l'exécution d'une prestation contractuelle, ou la perte d'une prévision contractuelle, peut encore être considérée comme un dommage à indemniser par l'auteur d'une faute extra-contractuelle. On ne se trompe pas, en effet, en affirmant que la spéculation contractuelle pure et simple ne peut faire l'objet d'un dommage à charge d'un tiers.

Tout le monde marquera son accord sur un exemple extrême: le responsable ne doit pas payer de dommages et intérêts à la compagnie d'assurance-vie de la victime pour la simple raison que celle-ci a dû payer l'indemnisation contractuelle prévue par sa police.

Une éventuelle subrogation fait exception à cette règle, mais ce faisant, elle la confirme: ce qui est indemnisé, ce n'est pas la convention contractuelle, mais l'objet détruit.⁴

Dans le même ordre d'idées, on comprendra que l'indemnisation à charge du tiers responsable du fait de l'indisponibilité temporaire d'une habitation louée n'équivaut pas nécessairement au loyer contractuel, mais plutôt à la valeur locative objective.

² Zie o.m. M. VAN QUICKENBORNE, *De onderbreking van het oorzakelijk verband door een juridische oorzaak*, R.W. 1979-80, 1329; zelfde auteur, *L'incidence de l'intervention d'une cause juridique propre sur la relation de cause à effet et sur le dommage en matière de responsabilité civile*, R.C.J.B. 1986, 672; A. MEINERTZHAGEN-LIMPENS, *L'exécution d'une obligation légale rompt-elle le lien de causalité entre la faute et le dommage?*, R.C.J.B., 1979, 263; L. VAN DORPE, *Onderbreking van causaal verband door een eigen juridische oorzaak*, R.G.A.R. 1984, 10.714; M.C. KRUITHOF, *de betekenis van het cassatiearrest van 9 maart 1984 in de discussie omtrent de doorbraak van het causaal verband door een eigen juridische oorzaak*, R.W. 1983-84, 2805; S. DAVID-CONSTANT, *Propos sur le problème de la causalité dans la responsabilité délictuelle et quasi-délictuelle*, J.T. 1988, 645; F. GLANSDORFF en Chr. DALCO, *Les derniers avatars de la théorie de la rupture du lien de causalité par l'intervention d'une cause juridique propre*, R.C.J.B., 1989, 639.

³ H. DE PAGE, *La relation causale en matière de responsabilité civile*, R.C.J.B. 1955, p. 192.

⁴ In dezelfde zin merkt advocaat-generaal Dumon in zijn advies voorafgaand aan het Walter Kay-arrest op dat de juridische betwisting gans anders ware geweest, mocht de stad Antwerpen zich beroepen op subrogatie in de rechten van de eigenaars van het gezonken schip.

² Voir notamment M. VAN QUICKENBORNE, *De onderbreking van het oorzakelijk verband door een juridische oorzaak*, R.W. 1979-80, 1329; du même auteur, *L'incidence de l'intervention d'une cause juridique propre sur la relation de cause à effet et sur le dommage en matière de responsabilité civile*, R.C.J.B. 1986, 672; A. MEINERTZHAGEN-LIMPENS, *L'exécution d'une obligation légale rompt-elle le lien de causalité entre la faute et le dommage?*, R.C.J.B., 1979, 263; L. VAN DORPE, *Onderbreking van causaal verband door een eigen juridische oorzaak*, R.G.A.R. 1984, 10.714; M.C. KRUITHOF, *De betekenis van het cassatiearrest van 9 maart 1984 in de discussie omtrent de doorbraak van het causaal verband door een eigen juridische oorzaak*, R.W. 1983-84, 2805; S. DAVID-CONSTANT, *Propos sur le problème de la causalité dans la responsabilité délictuelle et quasi-délictuelle*, J.T. 1988, 645; F. GLANSDORFF en Chr. DALCO, *Les derniers avatars de la théorie de la rupture du lien de causalité par l'intervention d'une cause juridique propre*, R.C.J.B., 1989, 639.

³ H. DE PAGE, *La relation causale en matière de responsabilité civile*, R.C.J.B. 1955, p. 192.

⁴ Dans le même sens, l'avocat-général Dumon observe dans son conseil préalable à l'arrêt Walter Kay que le litige juridique aurait été tout autre si la ville d'Amvers avait eu recours à la subrogation dans les droits des propriétaires du navire naufragé.

Het Walter KAY-arrest en de daaropvolgende betwistingen trekken deze discussie open van de contractuele, naar de wettelijke verplichtingen of zelfs naar vrijwillig gepresteerde diensten naar aanleiding van een schadegeval⁵. Kan dat alles nog schade genoemd worden in de zin van art. 1382 e.v. B.W.?

Het Hof van Cassatie ontwikkelde als regel dat een persoon die uitgaven verricht louter om zich te kwijten van contractuele of statutaire verplichtingen, geen schade lijdt in oorzakelijk verband met de fout van de derde, ook al werden die uitgaven gepresteerd naar aanleiding van de fout van een derde.

De formulering van een regel in deze materie raakt evenwel een gevoelige snaar: voldoet hij wel aan onze equivalentie-leer over de causaliteitsbeoordeling?⁶

Sommigen verkozen daarom het causaal verband ongevoelig te laten en de afwijzing te baseren op een onderscheid tussen "vergoedbare" en "niet vergoedbare" schade. De Cassatie-arresten van 9 maart 1984 en 15 maart 1985 werden door commentatoren beschouwd als een ommekeer in die richting.⁷

Maar bij de Cassatie-arresten van 13 april 1988 en 4 oktober 1988 werden dan weer grote vraagtekens gezet, als zou er "een terugkeer" zijn naar de "voorbijgestreefde" onderbreking van het oorzakelijk verband.⁸

Achteraf beschouwd kan men betwijfelen of elk van die arresten werkelijk een evolutie of een revolutie heeft willen inluiden. Ook wanneer het accent immers op de 'vergoedbare schade' werd gelegd was de formulering nog altijd "... is geen schade in de zin van art. 1382 B.W." hetgeen even goed verstaan kan worden als "... geen schade in oorzakelijk verband met de fout."

5.

Het is van belang in te zien dat deze redenering niet kan worden getransponeerd naar zaakschade. Hier gaat het niet meer om personen die uitgaven verrichten op grond van contractuele verbintenissen, maar wel om personen die als schadelijder getroffen worden *door de vernieling van hun eigendom*.

Na het Walter KAY-arrest zijn er toch uitspraken geweest die stelden dat het oorzakelijk verband tussen de fout van een automobilist die een elektriciteitspaal omrijdt, en de

L'arrêt Walter KAY et les litiges qui s'en sont suivis étendent la discussion des obligations contractuelles aux obligations légales, voire aux services offerts gracieusement suite à un sinistre⁵. Tout cela peut-il encore être qualifié de "dommage" dans le sens de l'art. 1382 et suiv. du C.C.?

La Cour de Cassation a fixé comme règle qu'une personne qui effectue des dépenses simplement pour s'acquitter d'obligations contractuelles ou statutaires ne subit pas de dommages ayant un lien de causalité avec la faute d'un tiers, même si lesdites dépenses ont été effectuées suite à la faute d'un tiers.

La formulation d'une règle en cette matière touche toutefois un point délicat: satisfait-elle à notre conception de l'équivalence dans le cadre de la détermination de la causalité?⁶

Certains ont donc choisi de ne pas évoquer le lien de causalité et de fonder le rejet sur une distinction entre dommage "indemnifiable" et "non indemnifiable". Les arrêts de la Cour de Cassation du 9 mars 1984 et du 15 mars 1985 ont été considérés par certains commentateurs comme un revirement dans ce sens.⁷

Mais lors des arrêts de la Cour de Cassation du 13 avril 1988 et du 4 octobre 1988, de nouvelles grandes interrogations ont été formulées sur le "retour" présumé à la rupture "obsolète" du lien de causalité.⁸

Avec le recul, on doute que chacun de ces arrêts ait réellement voulu marquer une évolution ou une révolution. En effet, même lorsque l'accent a été mis sur le "dommage indemnifiable", la formulation était toujours la suivante "... ne constitue pas un dommage au sens de l'art. 1382 du C.C.", ce qui peut revenir à dire "... pas de dommage ayant un lien de causalité avec la faute".

5.

Il importe de comprendre que ce raisonnement ne peut être transposé aux dommages matériels. Il ne s'agit plus ici de personnes qui ont consenti des dépenses sur base d'obligations contractuelles, mais de personnes qui, en tant que sinistrés, sont affectées *par la destruction de leur propriété*.

Après l'arrêt Walter KAY, il y a toutefois encore eu des sentences qui ont disposé que le lien de causalité entre la faute d'un automobiliste qui renverse un poteau électrique

⁵ Bijvoorbeeld het uittrekken van een vrijwillig brandweerkorps.

⁶ In die zin werd reeds vóór het Walter KAY-arrest kritiek geleverd door R.O. DALCQ, *Traité de la responsabilité civile*, II, nr 2589. Zie dienaangaande ook de studie van A. CHRISTIAENS, *Causaliteit, Balie van Kortrijk, Studiecycclus aansprakelijkheidsrecht 1990*.

⁷ VAN QUICKENBORNE, R.C.J.B., 1986, p. 651 en R.W. 1984-85, 639; KRUITHOF, R.W., 1983-84, 2805.

⁸ GLANSDORFF & DALCQ, o.c., R.C.J.B. 1989, 631 e.v.

⁵ Par exemple l'intervention d'un corps de pompiers volontaires.

⁶ Dans ce contexte, des critiques se ont déjà été formulées bien avant l'arrêt Walter KAY par R.O. DALCQ, *Traité de la responsabilité civile*, II, n° 2589. A ce sujet, voir également l'étude de A. CHRISTIAENS, *Causaliteit, Barreau de Courtrai, cycle d'études sur le droit de la responsabilité*, 1990.

⁷ VAN QUICKENBORNE, R.C.J.B. 1986, p. 651 et R.W. 1984-85, 639; KRUITHOF, R.W., 1983-84, 2805.

⁸ GLANSDORFF & DALCQ, o.c., R.C.J.B. 1989, 631 et s.

schade, begroot naar de kosten van het herstel, onderbroken wordt wanneer de schadelijder een nutsmaatschappij is die de kontraktuele verplichting heeft hetzij om haar elektriciteitsnet te herstellen, hetzij om haar personeel te betalen.⁹

Een cassatiearrest van 24 februari 1981¹⁰ geeft antwoord door de simpele bedenking dat oorzakelijk verband moet bestaan tussen fout (in de besturing) en schade (vernieldde paal) en niet tussen fout en *herstel* van schade. Van zodra de paal wordt aangereden, moet het causaal verband definitief beoordeeld worden. Het latere herstel, wie herstelt, hoe hij herstelt en of hij al dan niet herstelt kan niets meer veranderen aan het oorzakelijke verband. Op basis van dit inzicht kon een goed gestelde schadeëis betreffende zaakschade dus niet meer in verband worden gebracht met "de onderbreking van oorzakelijk verband door een eigen juridische oorzaak". Men diende alleen duidelijk vergoeding te vorderen voor de schade bestaande uit de vernieling, en geen vergoeding voor gedane uitgaven tot herstel.¹¹

Toch is deze betwisting in dit verband met zaakschade een zestal jaren later weer opgedoken, en nu met de vermeende evolutie van de voormelde cassatierechtspraak medegeëvolueerd van "oorzakelijk verband" naar "vergoedbare schade".

De Rechtbank te Brugge, kamer met drie rechters, zételend in graad van hoger beroep, hervormde op 10 november 1989 een nochtans degelijk vonnis van de vrederechter te Tielt.

De uitspraak in hoger beroep neemt de ganse rechtspraak van het Hof van Cassatie inzake de "schade die verklaard wordt door eigen verbintenissen" onder de loep¹²: de conclusie van de Brugse rechters was dat men niet het oorzakelijk verband, maar de vergoedbare schade diende af te wegen.

Om die vergoedbare schade te determineren vergeleek het vonnis het vermogen van de schadelijder met of zonder dat ene schadegeval: in beide gevallen zou het nutsbedrijf het loon betaald hebben aan zijn eigen personeel. Bijgevolg -zo werd gesteld- wanneer een nutsbedrijf eigen personeel in dienst heeft om schade te herstellen, ongeacht de oorzaak van de schade, is geen vergoedbare

et le dommage, évalué en fonction du coût de la réparation, est rompu lorsque le sinistré est une société d'utilité publique qui est tenue par l'obligation contractuelle soit de réparer son réseau électrique, soit de payer son personnel.⁹

Un arrêt de la Cour de Cassation du 24 février 1981¹⁰ apporte une réponse par la simple réflexion selon laquelle le lien de causalité doit exister entre la faute (dans la conduite) et le dommage (le poteau détruit) et non entre la faute et *la réparation* du dommage.

Dès que le poteau est percuté, le lien de causalité doit être définitivement déterminé. La réparation ultérieure, l'identité du réparateur, la manière dont la réparation est effectuée et l'exécution ou la non-exécution de la réparation ne peuvent plus rien changer au lien de causalité.

Sur base de cette conception, une action en dommages-intérêts concernant un dommage matériel ne pouvait plus être déboutée par la prétendue "la rupture du lien de causalité par une cause juridique propre". Il fallait donc exiger clairement une indemnisation pour les dommages résultant de la destruction, et non pour les dépenses consenties pour la réparation.¹¹

Il n'en demeure pas moins que ce litige relatif aux dommages matériels a resurgi une demi-douzaine d'années plus tard, cette fois sous l'angle de la prétendue évolution de la jurisprudence de la Cour de Cassation, qui a elle aussi évolué d'un "lien de causalité" vers un "dommage indemnifiable".

Le tribunal de Bruges, en chambre de trois juges, siégeant en appel, a réformé le 10 novembre 1989 un jugement pourtant fondé du juge de paix de Tielt.

L'arrêt en degré d'appel analyse, à la loupe, l'ensemble de la jurisprudence de la Cour de Cassation en matière de "dommage expliqué par des obligations propres"¹²: la conclusion des juges brugeois a été qu'il fallait évaluer non le lien de causalité, mais le dommage indemnifiable.

Pour déterminer le dommage indemnifiable en question, le jugement a comparé le patrimoine du sinistré avec ou sans ce sinistre: dans les deux cas, l'entreprise d'utilité publique aurait payé le salaire de son personnel.

Par conséquent -poursuit le jugement-, lorsqu'une entreprise d'utilité publique dispose de personnel propre pour effectuer les réparations, quelle que soit la cause du

⁹ SCHUERMANS, SCHRYVERS, SIMOENS, *Overzicht van Rechtspraak, Onrechtmatige daad, Schade en schadeloosstelling (1977-1982)*, T.P.R. 1984, p. 511 e.v., zie p. 831-843.

¹⁰ BFE nr 8 D, p. 68;

¹¹ Cf. VAN DORPE, L., *Herstelplicht bij schade toegebracht aan nutsbedrijven*, noot sub *Gent*, 27 mei 1983, R.W., 1983-84, 1088.

¹² Met verwijzing ondermeer naar GLANSDORFF & DALCO, *cf. supra*.

⁹ SCHUERMANS, SCHRYVERS, SIMOENS, *Overzicht van Rechtspraak, Onrechtmatige daad, Schade en schadeloosstelling (1977-1982)*, T.P.R. 1984, p. 511 et seq., voir p. 831-843.

¹⁰ FPE n° 8 D, p. 68.

¹¹ Cf. VAN DORPE, L., *Herstelplicht bij schade toegebracht aan nutsbedrijven*, noot sub *Gent*, 27 mei 1983, R.W., 1983-84, 1098.

¹² Avec notamment une référence à GLANSDORFF & DALCO, *cf. supra*.

vermogensschade hetgeen zonder schadegeval evenzeer aan het personeel zou zijn uitbetaald.¹³

7. Het Hof van Cassatie heeft in het arrest van 28 juni 1991 in een korte motivering afgerekend met hetgeen aldus tot "vaste rechtspraak" dreigde uit te groeien.

In termen van schade was men hier uit het oog verloren dat zaakschade "objectief" moet worden begroot, dit wil zeggen dat de rijkdom van het slachtoffer, of de inspanningen die het slachtoffer draagt om de schade te herstellen, of preventief heeft genomen, in niets de **zaakschade** verminderen.

Een vermogen wordt door de zaakschade niet anders aangetast omdat het bedrijf reeds van te voren personeel in dienst had genomen om te verwachten schade te herstellen.

II. De conventies afgesloten met de B.V.V.O.

8. De BVVO-CETS-, of BVVO-FIGAS-overeenkomsten, die in een technische fiche in bijlage (p. 67) nader worden toegelicht, kunnen gezien worden als een aardse poging van verzekeraars en nutsmaatschappijen om de hoger geschetste ideale oplossing te benaderen.¹⁴ Men tracht elk schadegeval via een eenvormige procedure naar een controleerbare en betrouwbare afrekening te leiden.

Weliswaar kon geen onpartijdig deskundige ter plaatse worden getoverd op het ogenblik zelf van elk schadegeval. Men heeft de eerste feitelijke vaststellingen daarom aan partijen zelf overgelaten, en daarvoor een gestandaardiseerd formulier met relevante gegevens voorzien.

Vervolgens wordt prioriteit gegeven aan dringende herstellingen, maar de conventie legt ook een termijn vast waarbinnen vernielde onderdelen als bewijsstuk worden bewaard, voor eventuele controle.

¹³ Men hoede zich om tegen dergelijk argument op te werpen dat het personeel precies in dienst wordt genomen omdat er zoveel schadegevallen zijn: in het kader van art. 1382 B.W. mag immers alleen die ene fout in beschouwing worden genomen.

Evenmin is hier het argument op zijn plaats dat de schadelijder misschien niet het loon verliest, maar wel de tijd van zijn personeel. Bij herstel van zaakschade werkt het personeel in opdracht van zijn werkgever, en verliest zijn tijd geenszins, daar het herstel een verbetering van het patrimonium uitmaakt.

Beide argumenten tonen m.i. wel aan dat er geen sprake is van 'verrijking' naar aanleiding van een schadegeval.

¹⁴ SCHUERMANS, SCHRYVERS, SIMOENS, *Overzicht van Rechtspraak, Onrechtmatige daad, Schade en schadeloosstelling (1977-1982)*, T.P.R. 1984, p. 511 e.v., zie p. 803-804.

dommage, ce qui aurait de toute manière été payé au personnel si le sinistre ne s'était pas produit ne constitue pas un dommage indemnifiable au patrimoine.¹³

7. Dans son arrêt du 28 juin 1991, la Cour de Cassation a, dans une brève motivation, réglé une fois pour toutes ce qui menaçait donc de devenir une "jurisprudence établie".

En termes de dommage, on avait perdu de vue que le dommage matériel doit être évalué «objectivement», ce qui veut dire que le patrimoine de la victime ou les efforts que la victime a consentis pour réparer le dommage ou les initiatives préventives qu'elle a prises à cet effet, ne réduisent en rien le **dommage matériel**.

Un patrimoine n'est pas autrement affecté par le dommage matériel du fait que l'entreprise avait déjà engagé à l'avance du personnel pour réparer les dommages prévisibles.

II. Les conventions passées avec l'U.P.E.A.

8. Les conventions U.P.E.A.-C.E.T.S. ou U.P.E.A.-FIGAZ, qui sont explicitées dans une fiche technique ci-annexée (p. 67), peuvent être considérées comme une tentative concrète de la part des assureurs et des entreprises d'utilité publique de tendre vers la solution idéale ébauchée plus haut.¹⁴

La démarche consiste à orienter chaque sinistre vers une solution contrôlable et fiable par le biais d'une procédure uniforme.

Bien entendu, il n'était pas possible de dépêcher sur place un expert impartial au moment de chaque sinistre. C'est pourquoi on a laissé les premières constatations de fait aux parties elles-mêmes et élaboré à cet effet un formulaire ad hoc, portant les données appropriées. Ensuite, la priorité est donnée à des réparations urgentes, mais la convention établit également un délai fixe durant lequel les pièces détruites doivent être conservées à titre de preuve, en vue d'un contrôle éventuel.

¹³ On se gardera d'opposer à un tel argument que le personnel est précisément engagé parce que les sinistres sont fréquents: l'art. 1382 du C.C. ne permet pas de recourir à d'autres fautes, semblables à celle du responsable, pour établir le bien de cause à effet.

L'argument selon lequel le sinistré, s'il ne perd peut-être pas le salaire, perd néanmoins le temps de son personnel, n'est pas davantage fondé. Lors de la réparation de dommages matériels, le personnel travaille au nom de son employeur et ne perd donc nullement son temps, étant donné que la réparation constitue une amélioration du patrimoine. A mon sens, les deux arguments montrent qu'il n'est pas question d'"enrichissement" à la suite d'un sinistre.

¹⁴ SCHUERMANS, SCHRYVERS, SIMOENS, *Overzicht van Rechtspraak, Onrechtmatige daad, Schade en schadeloosstelling (1977-1982)*, T.P.R. 1984, p. 511 et ss., voir p. 803-804.

Aan de vermoedelijk aansprakelijke partij wordt inmiddels een ingebrekestelling gericht, met uitnodiging om de schade te komen vaststellen.

Via de nutsmaatschappij en/of de aansprakelijke kan het standaardformulier van minnelijke vaststelling inmiddels bij het B.C.E. belanden, een orgaan van het B.V.V.O. dat een rol van coördinator kreeg toegewezen. Hier kan een deskundige worden aangesteld om ten behoeve van de aansprakelijke controle op schade en afrekening uit te oefenen.

Maar anderzijds en vooral, werd door de conventie een model van afrekening ontworpen onder vorm van een pro forma factuur. Een vast schema bepaalt welke posten in rekening mogen of moeten (recuperaties) worden gebracht, hoe deze posten gestaafd moeten worden. Periodiek worden de eenheidsprijzen vastgesteld die in rekening mogen worden gebracht.

Deze regeling werd opgesteld in samenspraak tussen de experts van de nutsmaatschappij en de verzekeringsmaatschappijen. Ze gaat uit van het principe dat geen winst in de afrekening mag worden opgenomen en dat de kostprijzen in de regel begroot worden naar een gemiddelde over een voorafgaande periode. Standardiseren en detailleren van de afrekening is hier dus het controleerbaar maken van de schadebegroting, naar vooraf afgesproken normen. Indien er discussie blijft over de voorgelegde afrekening dan resulteert dit uiteindelijk in een door het B.C.E. "aanbevolen bedrag".

Tussen aangesloten maatschappijen is met deze werkwijze een einde gesteld aan bijna alle betwistingen omtrent de schadebegroting, onder voorbehoud van de aansprakelijkheid.

III. De afrekening van de B.V.V.O. Conventie t.o.v. niet toegetreden partijen

9.

Ten overstaan van partijen die de conventie niet hebben onderschreven, zou men normaal -gelet op het meestal dringend uit te voeren herstel- moeten teruggrijpen naar een expertise in kortgeding. Afgezien van de nadelen hiervan inzake onkosten, blijft het probleem dat een gerechtsexpert zelden prijzen zal kunnen vergelijken van onafhankelijke derde-herstellers die 24 uur op 24 een wachtdienst onderhouden, materiaal in stock hebben, enz.

Anderzijds werden de normen, vastgelegd in de conventie, globaal beschouwd als waarborg voor een correcte en betrouwbare schadebegroting. De aanvaarding ervan door een groot aantal verzekeringsmaatschappijen bewees dit. Daarom werden dezelfde normen ook gehanteerd t.o.v. niet toegetreden partijen.

Dans le même temps, une mise en demeure est adressée à la partie supposée responsable, l'invitant à venir constater le dommage.

Par l'intermédiaire de l'entreprise d'utilité publique et/ou du responsable, le formulaire de constat à l'amiable peut ensuite parvenir au B.C.E., un organe de l'U.P.E.A. qui joue un rôle de coordination. Celui-ci peut alors désigner un expert chargé, au nom du responsable, de contrôler le dommage et le coût.

Mais la convention a aussi et surtout conçu un modèle de décompte sous forme de facture pro forma. Un schéma fixe détermine les postes qui peuvent ou doivent (récupérations) être comptabilisés et la manière dont ils doivent être étayés. Les tarifs à appliquer sont fixés périodiquement.

Cet accord a été rédigé en concertation avec les experts de l'entreprise d'utilité publique et des compagnies d'assurances. Il part du principe qu'aucun bénéficiaire ne peut être enregistré et que les coûts doivent normalement être évalués selon une moyenne calculée sur la base d'une période antérieure. La standardisation et la rédaction détaillée de la facture reviennent donc, dans le cas présent, à rendre l'évaluation du dommage contrôlable, conformément à des normes convenues d'avance. S'il subsiste une discussion en ce qui concerne la facture présentée, cela donne lieu en fin de compte à la fixation d'un "montant recommandé" par le B.C.E.

Par ce modus operandi, il est mis fin entre les sociétés affiliées à pratiquement tous les litiges concernant l'évaluation du dommage, sous réserve de la responsabilité.

III. La facture de la Convention U.P.E.A. par rapport à des parties non affiliées

9.

Vis-à-vis des parties qui n'ont pas souscrit à la convention, il faudrait normalement -eu égard à l'urgence fréquente de la réparation- se rabattre sur une expertise en référé. Outre les désavantages de cette solution en matière de coûts, le problème subsiste qu'un expert judiciaire sera rarement en mesure de comparer des prix de réparateurs tiers indépendants qui doivent maintenir un service de garde 24 heures sur 24, avoir du matériel en stock, etc.

D'autre part, les normes fixées dans la convention sont globalement considérées comme une garantie de l'évaluation correcte et fiable du dommage. Leur acceptation par un grand nombre de compagnies d'assurances en est la preuve.

C'est pourquoi les mêmes normes ont été appliquées

De hoven en rechtbanken hebben deze zienswijze meestal gevolgd.¹⁵

Men bemerkt trouwens meer en meer dat nutsmaatschappijen of overheidsinstellingen die zich vroeger vaak uitsluitend steunden op een bestek van eigen diensten, een dergelijke gestandaardiseerde afrekening naar de normen van een BVVO-conventie voorleggen ter staving van hun schadeëis.

De rechter wordt daarmee verlost van de keuze tussen het blindelings toekennen van door de schadelijder opgemaakte bestekken of het "ex aequo et bono" maar even blindelings verminderen van gevorderde bedragen. Dit laatste systeem heeft tot gevolg dat correcte begrotingen bestraft worden.

Bij een gedetailleerde afrekening op basis van eenheids-prijzen en vaste posten vastgelegd tussen partijen met tegengestelde belangen, mag de rechter evenwel verwachten dat eventuele betwisting van bedragen gefundeerd en gemotiveerd wordt.

10.

Procespartijen of verzekeringsmaatschappijen die niet toegetreden zijn tot de conventie pogen vaak één of andere detailpost uit de globale afrekening te weren, met het argument dat zij de conventie niet ondertekend hebben, zodat zij gerechtigd blijven elk onderdeel van de afrekening in vraag te stellen.

Dit stuit op het bezwaar dat de conventie een aaneensluitend geheel is, dat de raming van het globaal schadebedrag beoogt. De nutsmaatschappij verzet zich tegen niet-toegetreden partijen die slechts een gedeelte naar keuze van de gestandaardiseerde afrekening voldoen.

Anderzijds moet worden ingezien dat een conventionele regeling bij niet toegetreden partijen op wantrouwen onthaald wordt, alleen al omdat zij niet vertrouwd zijn met de gebruikte terminologie (bv. 'verhoging weddetrekkend personeel') of toegepaste werkwijze (bv. de voorstelling van de afrekening onder vorm van een faktuur) of nog omdat hen niet bekend is waarvoor sommige eenheids-prijzen staan.

¹⁵ Zie naast de uitspraken in dit nummer gepubliceerd: SCHUERMANS, SCHRYVERS, SIMOENS, *Overzicht van rechtspraak, Onrechtmatige daad, schade en schadeloosstelling*, (1977-1982), T.P.R. 1984, p. 804 en o.m.: Hof Antwerpen 9 februari 1983, BFE nr 8F, p. 40; Hof Antwerpen 31 maart 1982, BFE nr 8F, p. 34; Hof Luik 21 oktober 1981, BFE nr 8E, p. 3; Kb Brussel, 9 januari 1981, BFE nr 8E, p. 2; Kb Brussel, 7 december 1977, RGAR, 1979, 10067; Kb Turnhout, 4 maart 1982, BFE nr 8F, p. 33; Kb Antwerpen, 23 april 1980, BFE nr 8E, p. 1; Kb Veurne, 13 juni 1984, BFE nr 8G, p. 22; Corr. Nijvel, 8 december 1983, BFE nr 8G, p. 10; Vred. Roeselare, 1 februari 1985, BFE 1986-1, p. 5; Pol Roeselare, 27 maart 1980, (sub 3d) BFE nr 8D, p. 29; Pol. Nieuwpoort, 1 maart 1983, BFE nr 8G, p. 25; Pol. Torhout, 18 oktober 1982, BFE nr 8F, p. 39; Vred. Herentals 5 december 1978, BFE nr 8B, p. 1; Vred. Brugge 2e K, 3 juli 1978, BFE nr 8A, p. 47.

vis-à-vis des parties qui n'ont pas adhéré à la convention. Les cours et tribunaux ont eux aussi dans la plupart des cas suivi cette façon de voir.¹⁵

On constate d'ailleurs que de plus en plus d'entreprises d'utilité publique ou d'institutions publiques qui par le passé se basaient souvent exclusivement sur un devis de leurs propres services, soumettent une telle facture standardisée selon les normes d'une convention U.P.E.A. pour étayer leur demande d'indemnisation.

Le juge est ainsi libéré du choix entre l'attribution à l'aveugle des devis établis par le sinistré ou l'"ex aequo et bono", mais également de la réduction tout aussi hasardeuse des montants réclamés. Ce dernier système a pour conséquence de pénaliser des évaluations correctes. Dans le cas d'une facture détaillée sur la base de prix unitaires et de postes fixes établie par des parties aux intérêts opposés, le juge peut en effet s'attendre à ce qu'une éventuelle contestation des montants soit fondée et motivée.

10.

Certaines parties au procès ou compagnies d'assurances qui n'ont pas adhéré à la convention tentent souvent de réfuter l'un ou l'autre poste de détail d'une facture globale, arguant qu'elles n'ont pas adhéré à la convention, de sorte qu'elles restent habilitées à remettre en question chaque point du décompte.

Cette position se heurte à l'objection selon laquelle la convention est un tout indivisible, qui vise l'évaluation de la totalité du montant du dommage. L'entreprise d'utilité publique s'oppose à des parties non adhérentes qui ne satisfont qu'à une partie de leur choix de la facture standardisée.

Par ailleurs, il faut comprendre qu'un règlement conventionnel est accueilli avec méfiance par des parties non adhérentes, pour la bonne et simple raison qu'elles ne sont pas familiarisées avec la terminologie utilisée (p.ex. augmentation personnel appointé) ou avec la méthode employée (p.ex. la présentation du décompte sous forme d'une facture) ou encore parce qu'elles ne savent pas à quoi s'appliquent certains tarifs.

¹⁵ Voir, outre les arrêts publiés dans ce numéro: SCHUERMANS, SCHRYVERS, SIMOENS, *Overzicht van rechtspraak, Onrechtmatige daad, schade en schadeloosstelling*, (1977-1982), T.P.R. 1984, p. 804 et e.a. Cour d'Anvers 9 février 1983, FPE, n° 8F, p. 40; Cour d'Anvers 31 mars 1982, FPE, n° 8F, p. 34; Cour de Liège 21 octobre 1981, FPE n° 8E, p. 3; Trib. de Bruxelles, 9 janvier 1981, FPE n° 8E, p. 2; Kb de Bruxelles, 7 décembre 1977, RGAR, 1979, 10067; Kb de Turnhout, 4 mars 1982, FPE n° 8F, p. 33; Kb d'Anvers, 23 avril 1980, FPE n° 8E, p. 1; Kb de Fumes, 13 juin 1984, FPE n° 8G, p. 22; Corr. de Nivelles, 8 décembre 1983, FPE n° 8G, p. 10; Justice de paix de Roulers, 1er février 1985, FPE 1986-1, p. 5; Pol. de Roulers, 27 mars 1980, (sub 3d) FPE n° 8D, p. 29; Pol. Torhout, 18 octobre 1982, FPE n° 8F, p. 39; Just. de paix de Herentals 5 décembre 1978, FPE n° 8B, p. 1; Just. de paix de Bruges 2ème C., 3 juillet 1978, FPE n° 8A, p. 47.

Een juiste beoordeling van de afrekening moet dus uitgaan van een goed begrip van de onderscheiden detailposten.

11.

Het spreekt nogal vanzelf dat niet toegetreden partijen op geen enkele manier kontraktueel gebonden zijn door de normen en eenheidsprijzen van de conventie.

Men kan zich dus niet op de conventie beroepen als "kontraktueel bindende regel" maar eventueel wel als een "juiste methode van begroting" die in deze conventie vervat is.

Van dan af verwijst men naar de *inhoudelijke waarde* van een regeling die is tot stand gekomen tussen partijen met tegengestelde belangen.

Er is een gelijkennis met de beoordeling van een expertise-verslag: soms is een deskundig verslag niet op tegenspraak verricht t.o.v. een bepaalde proces-partij. Dat neemt niet weg dat de rechtbank de bewijs-waarde van dergelijk verslag kan beoordelen en navenant de inhoud ervan kan aannemen of verwerpen.¹⁶

Of negatief gesteld: het is niet omdat een aansprakelijke partij niet tot de conventie is toegetreden dat zij niet gehouden is tot die schadebegroting indien deze globaal de beste benadering biedt voor een juiste schadebegroting.

12.

De meest betwiste post, waaromtrent in dit nummer heel wat uitspraken worden gepubliceerd, betreft de forfaitaire begroting van de onkosten voor weddetrekkend personeel.

Men moet weten dat in art. 8.1. van de conventie is bepaald dat bij de prestaties van personeelsleden (werkuren) alleen mag worden in rekening gebracht, **de werkuren die uit werkfiches blijken** en op verzoek kunnen worden nagezien.

Art. 16 van de conventie bepaalt daarom dat de prestaties die niet op deze werkfiches komen omdat ze grotendeels gesystematiseerd werden, zoals bijstand van de diensten, toezicht, beheer en behandeling van materiaal in voorraad, controle van onderaannemers, boekingskosten, en andere administratieve prestaties forfaitair zullen worden begroot, in evenredigheid met de andere kosten.

¹⁶ Cfr. *Rb. Brugge, 6 september 1989, R.W. 1990-91, kol 650 e.v. met noot M. E. Storme*. Ook inzake de waarde van expertiseverslagen of vaststelling van schadebedragen wordt veel belang gehecht aan het feit dat ze tot stand zijn gekomen tussen partijen met tegengestelde belangen. Bijvoorbeeld wordt de vaststelling van cijfers tussen een verzekeraar die zijn verzekerde dient uit te betalen, vaak bewijskrachtig geacht t.o.v. de aansprakelijke tegen wie later verbaal wordt gevoerd.

Une évaluation correcte de la facture doit donc reposer sur une bonne compréhension des différents postes de détail.

11.

Il est assez évident que des parties non adhérentes ne sont en aucune manière liées contractuellement par les normes et prix unitaires de la convention.

On ne peut donc invoquer la convention en tant que "règle contractuelle obligatoire", mais éventuellement en tant que "méthode correcte d'évaluation" qui est reprise dans cette convention.

A partir de ce moment, on renvoie à la *valeur intrinsèque* d'un règlement qui a été élaboré par des parties aux intérêts opposés.

Il existe une ressemblance avec l'évaluation d'un rapport d'expert: parfois, un tel rapport d'expertise n'est pas établi de manière contradictoire vis-à-vis d'une partie déterminée au procès. Ceci n'empêche pas que le tribunal peut juger de la valeur probante d'un tel rapport et le rejeter ou l'accepter en fonction de son contenu.¹⁶

Ou exprimé de manière négative: ce n'est pas parce qu'une partie responsable n'a pas adhéré à la convention qu'elle n'est pas tenue par l'évaluation du dommage qui offre globalement la meilleure approximation pour une évaluation correcte du dommage.

12.

Le poste le plus contesté, au sujet duquel bon nombre d'arrêts sont publiés dans le présent numéro, concerne l'évaluation forfaitaire des frais pour personnel salarié.

Il faut savoir que dans l'art. 8.1 de la convention, il est disposé qu'en ce qui concerne les prestations des membres du personnel (heures de travail), seules peuvent être portées en compte **les heures de travail apparaissant sur les fiches de travail** et qui peuvent être vérifiées sur demande.

L'art. 16 de la convention dispose pour cette raison que les prestations n'apparaissant pas sur ces fiches de travail parce qu'elles ont été en grande partie systématisées, comme l'assistance des services, le contrôle, la gestion et le traitement du matériel en stock, le contrôle des sous-traitants, les frais de comptabilité et autres prestations administratives, seront évaluées forfaitairement, proportionnellement aux autres frais.

¹⁶ Cf. *Trib. de Bruges, 6 septembre 1989, R.W. 1990-91, col. 650 et ss. avec note M.E. Storme*. De même, en ce qui concerne la valeur des rapports d'expert ou de la fixation des montants des dommages, une grande importance est accordée au fait que ceux-ci sont survenus entre des parties aux intérêts opposés. Ainsi, la fixation de chiffres entre un assureur et son assuré qu'il doit indemniser sont souvent considérés comme ayant force probante vis-à-vis du responsable contre lequel un recours est introduit par la suite.

Een onafhankelijke hersteller zou noodzakelijkerwijs ook een proportioneel deel van zijn algemene kosten in rekening brengen, alleen zou hij die post niet als dusdanig detailleren. In het kader van de BVVO-CETS conventie werd dit alles wel gespecificeerd **omdat de schadelijder geen winst mag in rekening brengen**, zoals een derde zou doen.

Er kan nog opgemerkt worden dat de verhogingen voor deze algemene kosten in de conventie niet steeds 15 % bedragen, maar op diverse percentages werden bepaald naargelang de installaties (gasleidingen, elektriciteit laagspanning, hoogspanning, teledistributie...).

Men streeft immers naar een begroting die zo dicht mogelijk de reële verhouding benadert.

Verder kan op deze punten verwezen worden naar de concrete motivering van de onderscheiden uitspraken in dit nummer opgenomen.

In de mate dat wordt ingezien dat deze 'forfaitaire verhoging' helemaal geen kontraktueel verhogingsbeding vertegenwoordigt¹⁷, maar een reëel element van de schade, die niet anders te begroten is dan benaderend, kan er weinig principiële betwisting blijven bestaan over het recht op vergoeding ervan.¹⁸

Luc Van Dorpe
Advocaat te Kortrijk

Un réparateur indépendant porterait également en compte une part proportionnelle de ses frais généraux, mais il ne détaillerait pas ce poste en tant que tel. Dans le cadre de la convention U.P.E.A.-C.E.T.S., tout ceci a été détaillé **parce que le sinistré ne peut enregistrer de bénéfice**, comme le ferait un tiers.

On peut encore observer que les majorations pour ces frais généraux ne s'élèvent pas toujours à 15 % dans la convention, mais sont fixées à divers pourcentages en fonction du type d'installation (conduites de gaz, électricité basse tension, haute tension, téledistribution...).

On tente en effet de dresser une évaluation aussi proche que possible de la proportion réelle.

Nous nous en référons pour la suite aux motivations concrètes des différents jugements et arrêts, publiés dans ce numéro.

Dans la mesure où l'on admet que cette "majoration forfaitaire" ne représente absolument pas une clause de majoration contractuelle¹⁷, mais un élément réel du dommage, que l'on ne peut évaluer que par approximation, il ne peut subsister que peu de contestation de principe concernant le droit à une indemnisation de celle-ci.¹⁸

Luc Van Dorpe
Avocat à Courtrai

¹⁷ In die zin betreffende een B.V.V.O. conventie met het Vlaamse Gewest, Antwerpen, 24 oktober 1991, R.W. 1991-92, 780.

¹⁸ Cf. Cass., 20 mei 1977 in dit nummer.

¹⁷ Dans ce sens, concernant une convention entre l'U.P.E.A. et la Région flamande, Anvers, 24 octobre 1991, R.W. 1991-92, 780.

¹⁸ Cf. Cass., 20 mai 1977 dans ce numéro.

Technische fiche

Overeenkomsten BVVO-CETS dd. 01.01.1986 en
BVVO-FIGAS dd. 01.01.1988

Kontrakterende partijen:

BVVO: De Beroepsvereniging van de in België werkzame Belgische en buitenlandse verzekerings-ondernemingen, de Meeûsplantsoen 29, 1040 Brussel

CETS: Het Comité voor technische studie der Productie en Distributie van Electriciteit in België, VZW (Op 26.04.1990 werd het CETS ontbonden en werden haar activiteiten overgenomen door de BFE).

BFE: De Bedrijfsfederatie der voortbrengers en verdelers van elektriciteit in België, Tervurenlaan 34, bus 38, 1040 Brussel

Heeft als doelstelling de verstandhouding en de coördinatie te bevorderen tussen de verschillende ondernemingen van de sektor; zij is gelast met de relaties met de overheid en verzekert de betrekkingen met verschillende Belgische en Internationale verenigingen.

FIGAS: Verbond der Gasnijverheid, VZW, Palmerstonlaan 4, 1040 Brussel

Heeft hetzelfde doel als de BFE, maar dan inzake het gastransport en de gasdistributie.

Ander organisme vermeld in de overeenkomst:

BCE: Bureau voor Coördinatie van Expertises
Dit is het pilootorganisme van de BVVO voor alles wat de expertises betreft.

De rol van dit organisme en de modaliteiten van de expertises worden verder in de tekst aangeduid.

Voorwerp van de overeenkomst:

De overeenkomst bepaalt de modaliteiten die de verhoudingen tussen de onderneming en de toegetroeden verzekeraar zullen beheersen, ter gelegenheid van de regeling van de schade veroorzaakt door zijn verzekerden aan de installaties die eigendom zijn of beheerd worden door de onderneming (cfr. artikel 1).

Fiche technique

Conventions UPEA-CETS du 01.01.1986 en
UPEA-FIGAZ du 01.01.1988

Parties contractantes:

UPEA: L'union professionnelle des entreprises d'assurances belges et étrangères en activité en Belgique, square de Meeûs 29, 1040 Bruxelles

CETS: Comité pour l'étude technique de la production et de la distribution d'électricité en Belgique, asbl (le CETS a été dissout le 26.04.1990 et ses activités ont été reprises par la FPE).

FPE: Fédération professionnelle des Producteurs et Distributeurs d'Electricité, avenue de Tervuren 34, boîte 38, 1040 Bruxelles.

Elle a pour objectif de favoriser l'entente et la coordination entre les différentes entreprises du secteur; elle prend en charge les relations avec les autorités et assure les contacts avec différentes associations belges et internationales.

FIGAZ Fédération de l'industrie du Gaz, asbl, avenue Palmerston 4, 1040 Bruxelles.

A le même objectif que la FPE, mais cette fois dans le domaine du transport et de la distribution de gaz.

Autre organisme mentionné dans la convention:

BCE: Bureau de Coordination des Expertises
Il s'agit de l'organisme pilote de l'UPEA pour tout ce qui concerne les expertises.

Le rôle de cet organisme et les modalités des expertises sont indiqués plus loin dans le texte.

Objet de la convention:

La convention définit les modalités qui régiront les rapports entre l'entreprise et l'assureur adhérent à l'occasion du règlement du dommage causé par ses assurés aux installations appartenant ou gérés par l'entreprise (cf. article 1).

Toetreding:

De overeenkomst is bindend opzichthens de toegetreden elektriciteits- en/of gasondernemingen (in de overeenkomst "ondernemingen" genoemd) en verzekeringsmaatschappijen (in de overeenkomst de "verzekeraars" genoemd).

Elke onderneming die distributie en transport van elektrische energie en/of gas uitoefent kan tot de overeenkomst toetreden.

De verzekeringsmaatschappijen kunnen toetreden met:

- ofwel **een uitgebreid mandaat:** het onderzoek van het schadegeval wordt dan toevertrouwd aan het BCE. Alle in de overeenkomst opgenomen regels gelden.
- ofwel **met een beperkt mandaat:** de verzekeringsmaatschappij houdt dan het onderzoek van het schadegeval in eigen handen en beslist zelf over de aanstelling van een deskundige. De barema's van de overeenkomst zijn evenwel van toepassing.

Beoogde installaties:

- 1° Leidingen en neveninstallaties voor de distributie en het transport van elektrische energie en/of gas.
- 2° Geleidingen en kabels voor telefonie, signalisatie en afstandsbediening
- 3° Installaties voor kathodische bescherming
- 4° Installaties voor openbare verlichting (palen of steunen), verlichtingstoestellen en leidingen.
- 5° Installaties voor teledistributie bij middel van kabels waarvan de elektriciteits- en gasondernemingen eigenaar zijn.

KRACHTLIJNEN VAN DE OVEREENKOMSTEN

Doelstellingen van de overeenkomst:

De overeenkomst heeft tot doel een éénvormige formule vast te leggen voor de bepaling van het door de onderneming geleden verlies ingevolge schade waarvan de burgerlijke aansprakelijkheid zou kunnen berusten bij een der verzekerden van de verzekeraars die tot deze overeenkomst zijn toegetreden (cfr. artikel 2,a):

- Hiertoe worden in de overeenkomst modaliteiten bepaald inzake expertise van de schade op een dusdanige wijze dat in de mate van het mogelijke de administratie- en expertisekosten worden verminderd en de afhandeling van de schadegevallen wordt bespoedigd (cfr. artikel 2,b). Zo wordt ondermeer een systeem uitgewerkt tot expertise

Adhésion:

La convention est contraignante vis-à-vis des entreprises d'électricité et/ou de gaz (dénommées "entreprises" dans la convention) et des compagnies d'assurances (dénommées "assureurs" dans la convention).

Chaque entreprise qui assure le transport et la distribution d'énergie électrique et/ou de gaz peut adhérer à la convention.

Les compagnies d'assurances peuvent adhérer moyennant:

- soit **un mandat étendu:** l'examen du sinistre est alors confié au BCE. Toutes les règles reprises dans la convention sont d'application.
- soit **un mandat restreint:** la compagnie d'assurances assure alors elle-même l'examen du sinistre et décide elle-même de l'affectation d'un expert. Les barèmes de la convention sont cependant d'application.

Installations visées:

- 1° Conduites et installations connexes pour la distribution et le transport d'énergie électrique et/ou de gaz.
- 2° Conduites et câbles de téléphonie, de signalisation et de commande à distance
- 3° Installations de protection cathodique
- 4° Installations d'éclairage public (poteaux ou supports), appareils d'éclairage et conduites
- 5° Installation de télédistribution par voie de câbles dont les entreprises d'électricité et de gaz sont propriétaires.

LIGNES DE FORCE DES CONVENTIONS

Objectifs de la convention:

La convention a pour but de fixer une formule uniforme pour la détermination de la perte subie par l'entreprise suite à un dommage dont la responsabilité civile pourrait reposer sur un des assurés des assureurs qui ont adhéré à cette convention (cf. article 2.a):

- A cet effet, des modalités sont définies dans la convention en matière d'expertise du dommage de telle manière que, dans la mesure du possible, les frais d'administration et d'expertise soient réduits et que le traitement des sinistres soit accéléré (cf. article 2.b). C'est ainsi notamment qu'a été élaboré un système d'expertise (à la demande de la compagnie d'assurances) du dommage par des experts,

(op verzoek van de verzekeringsmaatschappij) van de schade door deskundigen, aangesteld door het BCE (Bureau voor Coördinatie van Expertises, organisme van de BVVO).

- Hiertoe worden ook barema's vastgelegd (cfr. artikel 2, c en 2, d) volgens dewelke de ondernemingen hun afrekening moeten opmaken.

Deze barema's voorzien heel gedetailleerd het tarief van de lonen, materiaalkosten, de kosten voor het gebruik van voertuigen en toestellen alsmede de barema's voor winstderving, vetustiteit, e.d. ...

De toepassing van de conventionele tarieven die voorkomen in deze overeenkomst kan aanleiding geven tot het opmaken van een schadebedrag dat lager ligt dan de werkelijke kostprijs van de reële herstellingsverrichtingen. Het gewenste evenwicht tussen de verbintenissen van de onderneming en die van de verzekeraar vormt de grondslag van deze overeenkomst (cfr. artikel 2, alinea 2).

In de mate waarin de verzekeraar niet tussenkomt in de regeling van de schade, is de onderneming vrij de werkelijke kosten van de schade te eisen van de dader, die worden berekend op basis van de uitbatingsgegevens (cfr. artikel 2, alinea 2).

Modaliteiten van de expertise:

Het BCE stelt een deskundige aan om de expertise te verrichten zo zij dit wenselijk acht (cfr. artikel 4.3).

Deze deskundige handelt in naam en voor rekening van de verzekeraar. Zijn expertiseverslag is uitsluitend bestemd voor deze laatste en bindt de onderneming niet (cfr. artikel 4.5.1).

Het verslag wordt aan de verzekeraar overgemaakt, en de onderneming ontvangt een verzendingsnota van het BCE met de vermelding van het bekrachtigde bedrag van de herstellingskosten (cfr. artikel 4.5.7).

De expertise moet toelaten de omvang van de schade en de herstelling van de installaties te onderzoeken, en alle elementen in te zamelen die van aard zijn de aansprakelijkheid vast te stellen (cfr. artikel 4.5.3).

Indien de deskundige het bedrag van de afrekening van de onderneming aanvaardt, wordt de expertise geacht tegensprekelijk te zijn uitgevoerd voor wat de herstellingskosten betreft (cfr. artikel 6.2).

Van zodra de verzekeraar beschikt over een door beide partijen aanvaarde afrekening, verbindt hij zich ertoe het bedrag van de afrekening snel te regelen tenzij redenen van aansprakelijkheid of redenen vreemd aan de eigenlijke afrekening zulks zouden beletten (cfr. artikel 6.7).

désignés par le BCE (Bureau de Coordination des Expertises, organisme de l'UPEA).

- A cet effet, des barèmes sont également fixés (cf. article 2.c et 2.d) conformément auxquels les entreprises doivent établir leurs factures. Ces barèmes fixent de manière très détaillée le taux des salaires, le coût du matériel, le coût d'utilisation des véhicules et des appareils, ainsi que les barèmes pour manque à gagner, vétusté, etc...

L'application des tarifs conventionnels figurant dans cette convention peut conduire à l'établissement d'un devis plus bas que le prix de revient réel des opérations de réparation. L'équilibre souhaité entre les obligations de l'entreprise et celles de l'assuré constitue la base de cette convention (cf. article 2, alinéa 2).

Dans la mesure où l'assureur n'intervient pas dans le règlement du dommage, l'entreprise est libre d'exiger le coût réel du dommage au responsable. Ce coût est calculé sur la base des données d'exploitation (cf. article 2, alinéa 2).

Modalités de l'expertise:

S'il le juge nécessaire, le BCE désigne un expert pour réaliser l'expertise (cf. article 4.3).

Cet expert agit au nom et pour compte de l'assureur. Son rapport d'expertise est exclusivement destiné à ce dernier et ne lie pas l'entreprise (cf. article 4.5.1).

Le rapport est remis à l'assureur et l'entreprise reçoit une note d'envoi du BCE avec mention du montant entériné des frais de réparation (cf. article 4.5.7).

L'expertise doit permettre d'examiner l'ampleur du dommage et de la réparation des installations, mais aussi de rassembler tous les éléments qui sont de nature à établir la responsabilité (cf. article 4.5.3).

Si l'expert accepte le montant de la facture de l'entreprise, l'expertise est réputée avoir été exécutée de manière contradictoire pour ce qui concerne le coût des réparations (cf. article 6.2).

Dès que l'assureur dispose d'une facture approuvée par les deux parties, il s'engage à régler rapidement le montant de la facture, à moins que des raisons de responsabilité ou des raisons étrangères à la facture proprement dite empêchent un tel règlement (cf. article 6.7).

Prestaties:

Als prestaties worden alleen aangerekend deze van de personeelsleden, met inbegrip van deze der ploegbazen, die handenarbeid verrichten, transport van materieel of personeel, bediening van hef- of werftuigen wiens tussenkomst in rechtstreeks verband staat met het ongeval (cfr. artikel 8.1).

De uurtarieven van deze prestaties worden medegedeeld aan de verzekeraars en de ondernemingen die zijn aangesloten bij deze overeenkomst per omzendbrief uitgaande respectievelijk van de BVVO en van de BFE (cfr. artikel 8.2).

Bijstandskosten:

Teneinde rekening te houden met de kosten voor bijstand van de diensten en voor onrechtstreeks toezicht van het personeel belast met de herstellingen, met de kosten voor beheer en behandeling van het materieel in voorraad, met de bestelkosten, met de kosten voor toezicht en controle van de aan de onderaannemers toevertrouwde werken, met de boekingskosten, met de administratieve kosten en met andere kosten die rechtstreeks uit het ongeval voortvloeien, zal op de afrekening een forfaitaire vermeerdering worden toegepast (cfr. artikel 16).

Het percentage van deze vermeerdering bedraagt 15 of 20 % (naargelang de categorie van de beschadigde installaties).

Expertise:

En tant que prestations, seules sont portées en compte celles de membres du personnel, y compris celles des chefs d'équipe, qui exercent des activités manuelles, effectuent le transport de matériel ou de personnel, conduisent des engins de levage et de chantier et dont l'intervention est directement liée à l'accident (cf. article 8.1).

Les tarifs horaires de ces prestations sont communiqués, par lettre circulaire, aux assureurs et aux entreprises adhérant à cette convention, respectivement par l'UPEA et la FPE (cf. article 8.2).

Frais d'assistance:

Afin de tenir compte des frais d'assistance des services et de contrôle indirect du personnel chargé des réparations, des frais de gestion et de traitement du matériel en stock, les frais de commande, les frais de surveillance et de contrôle des travaux confiés aux sous-traitants, les frais de comptabilité, les frais administratifs et d'autres frais qui découlent directement de l'accident, une majoration forfaitaire sera appliquée à la facture (cf. article 16).

Le pourcentage de cette majoration s'élève à 15 ou à 20 % (en fonction de la catégorie des installations endommagées).

RECHTSPRAAK JURISPRUDENCE

HOF VAN BEROEP TE GENT - 30 NOVEMBER 1990

18de Kamer

Zetelend: dbr. Van de Putte, voorzitter, hb. Van Der Stock en Deene

Openbaar Ministerie: dbr. De Brauwere

Advokaten: mr. Standaert loco mr. Leest, mr. De Muynck

N.V. DROUOT T/ IMEWO EN TEVEOOST

**Schade aan elektrische installaties ,
openbare verlichting, teledistributienet
• Schadevergoeding • Overeenkomst
BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v.
niet-aangeslotenen • Uurloon • Oorzake-
lijk verband**

**Dommage aux installations électriques,
éclairage public, réseau de télédistri-
bution • Indemnisation • Convention
UPEA-CETS • Applicabilité aux non-
adhérents • Tarif horaire • Causalité**

Het bestaan van een contractuele, wettelijke of reglementaire verbintenis kan beletten dat er sprake zou zijn van schade in de zin van artikel 1382 B.W. wanneer ingevolge de bewoordingen of de geest van de overeenkomst, de wet of het reglement, de te maken onkosten of te leveren prestaties definitief ten laste moeten blijven van diegene die ze verricht heeft.

Het is echter niet aanvaardbaar dat in de verhouding "maatschappij van openbaar nut-verbruiker", de herstelkosten en de loonkosten voortvloeiend uit schade aan installaties systematisch ten laste zouden gelegd worden van betrokken maatschappij, welke ook de oorzaak van de schade zou zijn.

De verplichtingen van deze maatschappij opzichtens de verbruikers veranderen niets aan het feit dat de geleden schade te wijten is aan de fout van een derde en derhalve door deze derde dient vergoed.

Indien betrokken maatschappijen verplicht zouden worden de prestaties van hun personeel ten laste te nemen

L'existence d'une obligation contractuelle, légale ou réglementaire peut empêcher qu'il y ait dommage au sens de l'article 1382 du Code civil lorsque, en vertu des termes ou de l'esprit du contrat, de la loi ou du règlement, les dépenses ou les prestations à réaliser doivent rester définitivement à charge de celui qui les a occasionnés.

Il n'est toutefois pas acceptable que, dans une relation "société d'utilité publique-consommateurs", les frais de réparation et le coût salarial résultant du dommage aux installations soient systématiquement mis à charge de ladite société, quelle que soit la cause du dommage.

Les obligations de cette société vis-à-vis des consommateurs ne changent rien au fait que le dommage subi est dû à la faute d'un tiers et doit dès lors être indemnisé par celui-ci.

Si les dites sociétés étaient obligées de prendre à leur charge les prestations de leur personnel (au motif que les salaires sont dus de toute façon en vertu des contrats de travail), un élément du préjudice subi ne serait pas indemnisé par

(op grond van de overweging dat de lonen alleszins verschuldigd zijn ingevolge de arbeidsovereenkomsten), zou een element van de geleden schade niet vergoed worden door de dader, en dit ondanks het feit dat de toegebrachte schade volledig vergoed dient te worden.

De recuperatie van deze lonen maakt in feite deel uit van de te verwachten winstmarge en een reductie van deze marge kan aanleiding geven tot vergoeding. De terugbetaling van de loonkosten vormt derhalve een gegronde eis.

In dit verband dient de toepassing aanvaard van de overeenkomst BVVO-CETS, die de vrucht is van lange discussies tussen partijen met uiteenlopende belangen, en die ontegensprekelijk waarborgen van objectiviteit en billijkheid biedt, zelfs ten opzichte van partijen die niet toegetreten zijn tot deze overeenkomst.

l'auteur, et ce malgré le fait que le dommage occasionné doit être complètement indemnisé.

La récupération de ces rémunérations fait partie en réalité de la marge bénéficiaire attendue et une réduction de cette marge peut donner lieu à indemnisation. Le remboursement du coût salarial constitue par conséquent une demande fondée.

A cet égard, il y a lieu d'accepter l'application de la convention UPEA-CETS, qui est le fruit de longues discussions entre parties ayant des intérêts divergents, et qui offre incontestablement des garanties d'objectivité et d'équité, même pour les parties qui n'ont pas adhéré à cette convention.

...
Gehoord het verslag van de heer M. VAN DER STOCK, rechter.

Gehoord de middelen en conclusies van de appellante de N.V. DROUOT, uiteengezet door advocaat A. STANDAERT (Gent), die haar ter terechtzitting vertegenwoordigt, i.p.v. advocaat A. LUST (Brugge).

Gehoord de middelen en conclusies van de burgerlijke partijen de Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen en de N.V. Intercommunale Maatschappij voor Televisiedistributie in Oost-Vlaanderen, ter terechtzitting vertegenwoordigd door advocaat L. DE MUYNCK (Gent).

Gehoord de conclusies van het openbaar ministerie in de persoon van mevrouw R.MORTIER, substituut - procureur des Konings.

Het hoger beroep werd tijdig en op gelidige wijze ingesteld.

Voor de behandeling van de zaak en de processtukken werd gebruik gemaakt van de nederlandse taal.

Bij gebrek aan hoger beroep van Lucien DE SOETE is de veroordeling wat hem betreft, zowel op strafrechtelijk als op burgerrechtelijk gebied, definitief.

De appellante betwist de vergoeding van de loonkosten van de werknemers en de

begroting van de installaties en materialen (de schade zelf wordt niet betwist) van de burgerlijke partijen.

1. Betreffende de loonkosten

Ingevolge de aanrijding van 15 november 1987 werden o.m. een betonnen verlichtingspaal en een TV-distributiekabel van de burgerlijke partijen vernield; daardoor werd het vermogen van de burgerlijke partijen aangetast en ontstaat er een minderwaarde van hun vermogen: daarin bestaat hun schade, die ontstaan is op het ogenblik van het misdrijf.

De appellante is mede gehouden dit vermogen in zijn vroegere staat te herstellen en is er derhalve toe gehouden de kosten van dit herstel te dragen; zij mag ze niet of een deel ervan afwentelen op de burgerlijke partijen, wanneer deze in de materiële uitvoering van het herstel bijdragen.

Het bestaan van schade dient te worden ontkoppeld van de vraag wie tot de materiële uitvoering van het herstel bijdraagt.

De appellante werpt op dat de burgerlijke partijen de arbeidslonen voor het herstel van de schade met eigen personeel niet in rekening mogen brengen omdat, met of zonder ongeval, evenveel arbeidsloon zou betaald zijn; recuperatie van arbeidsloon ter gelegenheid van een schadegeval zou dus in feite een winstverwerving meebrengen terwijl op het

gebied van het causaal verband de arbeidsovereenkomst de eigen juridische oorzaak is die de betaling der lonen verklaart.

In regel wordt bij een onrechtmatige daad het oorzakelijk verband tussen de fout en de schade verbroken wanneer een eigen juridische oorzaak ingrijpt, zoals een verplichting uit een wet of een reglement die op zichzelf voldoende is om de uitvoering te verantwoorden; zulks is nochtans niet het geval wanneer die verplichting secundair is ten opzichte van de op de dader van een (oneigenlijk) misdrijf rustende verplichting om een door zijn toedoen ontstane toestand, die niet mag blijven voortduren, te doen ophouden (Cass. 13 april 1988, R.W. 1988-1989 k. 1126).

De burgerlijke partijen hebben zich, in het kader van hun bedrijfsactiviteit, ten opzichte van de aangeslotenen verbonden tot een ongestoorde levering van elektriciteit en TV-distributie; dit houdt echter niet in dat zij, teneinde hun contractuele verplichtingen na te leven, onmiddellijk, laat staan zelf, tot herstel van de vernietigde elektriciteitspaal en distributiekabel dienen over te gaan: leven zij op een andere wijze hun contractuele verplichtingen na dan blijft in elk geval de minderwaarde van hun vermogen bestaan en is hun schade niet hersteld; de burgerlijke partijen hebben dus slechts een subsidiaire plicht op te treden naar aanleiding van andermans fout, zodat het oorzakelijk verband behouden blijft.

De contractuele verplichtingen van de burgerlijke partijen ten opzichte van de consumenten verklaren wellicht het herstel van de opgelopen schade maar doen daarom nog niets af aan het feit dat die schade is opgelopen door de fout van een derde en dus door hem dient vergoed te worden.

Om het herstel van de schade te realiseren zijn er diverse kosten nodig van materialen en arbeidsprestaties waaraan loonuitgaven verbonden zijn; die zijn te dragen door de schadeverwekker zelf omdat zij elementen van de door hem te vergoeden schade zijn, wie ook de arbeidsprestaties verricht (derden, de schadelijders of hun werknemers) en op welke grond die arbeidsprestaties ook betaald worden: immers, indien de schadelijders, terzake de burgerlijke partijen, verplicht zouden worden de loonlast van de desbetreffende prestaties van hun werknemers zelf te dragen, op grond van de overweging dat zij die lonen in uitvoering van de arbeidsovereenkomsten toch verschuldigd zijn, dan zou een element van het herstel van de door de burgerlijke partijen geleden schade niet vergoed worden door de schadeverwekker, die nochtans tot volledig herstel van de schade gehouden is.

De appellante concludeert dat de wettelijke bestaande regeling, die het reilen en zeilen van de intercommunales beheert, bedoelt de loonkosten van deze maatschappijen, in welke omstandigheden ook uitgegeven, ten hunnen laste te laten vallen, uitzondering gemaakt van vervangingslonen tijdens de afwezigheid van het personeel wegens een ongeval.

In haar arrest van 15 maart 1985 oordeelde het Hof van Cassatie (Arresten Verbreking 1984-1985 nr. 431) dat de vaststelling dat een uitgave of prestatie een contractuele, wettelijke of reglementaire verplichting als rechtsgrond heeft, niet voldoende is om het oorzakelijk verband tussen een onrechtmatige daad van een derde en die uitgave of prestatie te ontkennen; het bestaan van zulk een verplichting kan wel verhinderen dat schade in de zin van art. 1382 B.W. ontstaat wanneer blijkens de inhoud of strekking van de overeenkomst, de wet of het reglement, de te verrichten uitgave of prestatie definitief voor rekening moet

blijven van degene die zich ertoe heeft verbonden of die ze ingevolge de wet of het reglement moet verrichten, zelfs als de omstandigheid, naar aanleiding waarvan tot uitvoering van de uitgave of prestatie moet worden overgegaan, een gevolg is van een onrechtmatige daad.

Met andere woorden, wanneer de schade omschreven wordt als kosten van herstel en dus als het uitvoeren van een verbintenis, dan moet nog komen vast te staan dat het de bedoeling van deze verbintenis is de schade definitief ten laste van de schuldenaar van deze verplichting te laten opdat de vordering op basis van art. 1382 B.W. afgewezen zou worden.

Nu is het niet aan te nemen dat het de bedoeling is van het contract tussen een nutsbedrijf zoals de burgerlijke partijen en haar afnemers de herstel- en loonkosten voor de schade aan de installaties, ongeacht de oorzaak van de beschadiging, onafwendbaar op de schouders van dit bedrijf te leggen.

De appellante stelt voorts dat de loonkost opgenomen is in de begroting en de wettelijk te voorziene rekeningen en aldus medebepalend geweest is voor de vaststelling van het tarief, zodat hij finaal door de verbruikers en door de aangesloten gemeenten gedragen wordt.

Zo de kostprijs van de herstellingen wellicht mede berekend is in de algemene kostprijs van de elektriciteit en TV-distributie, dan bewijst de appellante nog niet dat zulks niet evenzeer het geval is voor de naar evenredigheid te verwachten vergoedingen; zo deze vergoedingen bij onderstelling niet mede berekend worden dan maken zij deel uit van de te verwachten winstmarge: de vermindering van een onderdeel van deze winst is eveneens vatbaar voor vergoeding.

De vordering tot terugbetaling van de loonkosten is dan ook gegrond.

2. Betreffende de omvang van de gevorderde vergoedingen

De appellante konkludeert dat de schade niet kan worden begroot volgens de B.V.V.O.-C.E.T.S.-overeenkomst, waartoe zij niet toegetreden is.

Het valt niet te betwisten dat deze conventie tussen de betrokken maatschappijen en toegetreden verzekeraars de appellante, als vreemde aan die overeenkomst, niet tegenstelbaar is in rechte.

Dit neemt echter niet weg dat redelijkerwijze moet aanvaard worden dat deze overeenkomst, die slechts na langdurige besprekingen tussen partijen met tegenstrijdige belangen tot stand kwam, onmiskenbaar de vereiste waarborgen van objectiviteit en billijkheid biedt aan partijen die niet tot die overeenkomst zijn toegetreden.

De begroting op basis van het B.V.V.O.-C.E.T.S.-akkoord kan dan ook per analogie worden toegepast vooral nu de appellante deze niet weerlegt aan de hand van relevante en afwijkende beoordelingsgegevens.

De bedragen kunnen worden toegekend zoals gevorderd.

OP DEZE GRONDEN,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken; art. 152, 162, 174, 176, 194 van het Wetboek van Strafvordering; art. 44, 45 Strafwetboek; art. 1382 Burgerlijk Wetboek; al de voornoemde artikelen door de Voorzitter aangeduid:

DE RECHTBANK, rechtdoende op tegenspraak:

Verklaart het hoger beroep toelaatbaar doch niet gegrond.

BEVESTIGT het bestreden gedeelte van het aangevochten vonnis.

Veroordeelt appellante de N.V. DROUOT in de kosten van hoger beroep, ten bate van de Staat tot heden voor het geheel begroot op 415 frank, en laat de kosten van hoger beroep gevallen aan haar zijde te haren laste.

...

HOF VAN BEROEP TE GENT - 18 JUNI 1991

8ste Kamer

Zetelend: dbr. C. Hoorens, voorzitter, hb. Himpers en Logghe

Openbaar Ministerie: dbr. Van Belle

Advokaten: mr. Baudewijn, mr. Hooft loco mr. Kluykens, mr. Demuynck

IMEWO T/ GENERALI BELGIUM EN DISSENBERGEN

Schade aan openbare verlichtingsinstallaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten

Dommage aux installations d'éclairage public • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance

Aangezien tal van verzekeringsmaatschappijen tot de overeenkomst B.V.V.O. - C.E.T.S. zijn toegetreden, mag er redelijkerwijze van uitgegaan worden dat de bepalingen van de overeenkomst die tot de algemene schadeberekening leiden een juiste weergave van de schade zijn.

De bijstandskosten zijn een onderdeel van de totale schade die ex-aequo et bono dient bepaald te worden omdat het niet mogelijk is iedere onrechtstreekse tussenkomst van eigen personeel of dienstverlening exact te berekenen. De rechtspraak aanvaardt in algemene regel en terecht deze forfaitaire toeslag als werkelijk geleden schade bepaald op 15 %.

De nombreuses compagnies d'assurances ayant adhéré à la convention UPEA-CETS, il est raisonnable de supposer que les critères repris dans cette convention permettent une évaluation correcte du dommage.

Les frais d'assistance représentent une partie du dommage global qui est à déterminer ex aequo et bono étant donné l'impossibilité de calculer exactement toute intervention ou prestation indirecte de son propre personnel. En règle générale et à juste titre la justice accepte cette majoration forfaitaire de 15 % comme dommage réellement subi.

“ ...

Gezien de voor het Hof neergelegde conclusies.

Het hoger beroep van de burgerlijke partij, de C.V. Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen (IMEWO) is tijdig en regelmatig naar de vorm ingesteld.

Het hoger beroep is gericht tegen de afwijzing door de eerste rechter van de 15 % bijstandskosten die berekend worden op het bedrag van de afrekening, in casu 84.634F. (bedrag dat als afrekening niet wordt betwist), hetzij dus 12.695F. (exclusief B.T.W.).

Er wordt door eisers gevorderd: 97.329F. (84.634F. + 12.695F.) + 16.546F. (B.T.W. 17 %) = 113.875F., daar waar de eerste rechter heeft toegekend: 84.634F. + 14.388F. (afgerond, 17 % B.T.W.) = 99.022F.

Deze bijstandskosten zijn een onderdeel van de schade welke aan de burgerlijke partij door het ongeval werd geleden. Die bijstandskosten welke forfaitair worden bepaald vormen samen met de concreet gemaakte afrekening het geheel van de schade. Een deel van de totale schade die de burgerlijke partij opliep, dient ex aequo et bono bepaald te worden omdat het niet mogelijk is iedere onrechtstreekse tussenkomst van eigen personeel of dienstverlening exact te berekenen.

Het lijdt niet de minste twijfel dat bijaldien de burgerlijke partij de herstellingen niet door eigen personeel en diensten zou laten uitvoeren en buiten de geëigende middelen waarover zij beschikt, maar door derden, de schadebegroting veel hoger zou hebben opgelopen dan dit thans het geval is.

De rechtspraak aanvaardt in algemene regel en terecht deze forfaitaire toeslag als werkelijk geleden schade ex aequo et bono bepaald in casu op 15 %.

Indien het juist is dat de overeenkomst B.V.V.O.-C.E.T.S. die door de verzekeringsmaatschappij van verweerder eveneens werd onderschreven, de verweerder Arthur DISSENBERGEN, als zodanig niet bindt, betekent zulks niet dat de in rekening gebrachte 15% bijstandskosten niet beantwoorden aan dat onderdeel der door de burgerlijke partij geleden schade die niet in concreto becijferbaar is.

Om 't even welke schade aangericht aan vitale nutsvoorzieningen, welke een vlug herstel vereist en in eigen beheer van de schadelijder wordt hersteld impliceert een aantal niet concreet becijferbare tus-

senkomsten, welke hier in het concreet geval dient begroot op 15 % van de wel becijferbare gegevens. Het is duidelijk dat hoe hoger het becijferbaar concreet gedeelte der schade, hoe groter de onrechtstreekse tussenkomst in dienstverlening zoals omschreven in artikel 16 van de overgelegde overeenkomst tussen B.V.V.O. en C.E.T.S. zal zijn.

Er mag geredelijk vanuitgegaan worden dat nu tal van verzekeringsmaatschappijen tot die overeenkomst zijn toegetreden, de bepalingen ervan die tot de algemene schadeberekening leiden een juiste weergave van de schade geven.

Dat de belangen van een verzekeraar en van een verzekerde soms tegenstrijdig zijn (regres) doet geen afbreuk aan het feit dat de geleden schade op de wijze

zoals in de overeenkomst bepaald zo juist mogelijk wordt begroot.

Het gevorderde bedrag is verschuldigd.

OM DEZE REDENEN,
HETHOF, rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op:

- artikel 24 van de Wet van 15 juni 1935;
- artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek;
- artikel 211 van het Wetboek van strafvordering,

al deze wetsbepalingen door de heer wn. Voorzitter ter terechtzitting van heden aangeduid;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk;

Doet het bestreden vonnis teniet en opnieuw wijzende:

Veroordeelt Arthur DISSENBERGEN en de vrijwillig tussenkomende partij N.V. Generali Belgium in solidum om te betalen aan de eiseres Imewo als schadevergoeding de som van HONDERD-DERTIENDUIZEND ACHTHONDERD VIJFENZEVENTIG FRANK (113.875F.) te vermeerderen met de vergoedende interesten vanaf 22.04.1989 tot op heden en vanaf heden met de verwijlinteresten en met de kosten.

Verwijst verweerder in de kosten van het hoger beroep van eiseres.

...”

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE GENT - 10 JANUARI 1990

18de Kamer

Zetelend: dbr. De Wilde, voorzitter, hb. De Bauw en Temmerman

Openbaar Ministerie: dbr. Baesen

Advokaten: mr. De Muynck, mr. Mortier loco mr. Moentjens, mr. Lacroix

IMEWO T/ DE SAER

Schade aan openbare verlichtingsinstallaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Vetustiteit • Bijstandskosten

Dommage aux installations d'éclairage public • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Vétusté • Frais d'assistance

De BVVO-CETS overeenkomst biedt de meest billijke en adequate waarborg van objectiviteit voor de vaststelling van de reëel geleden schade. De begrotingswijze van deze overeenkomst is ook voordeliger voor de schadeverwekker door een kosten- en tijdbesparende afhandeling van de schade.

De bepalingen van de overeenkomst i.v.m. vetustiteit en bijstandskosten worden dan ook toegepast voor de bepaling van de schadevergoeding.

La convention UPEA-CETS offre la garantie d'objectivité la plus équitable et adéquate en ce qui concerne la détermination du dommage réellement subi. Aussi, le mode d'évaluation de cette convention est-il plus avantageux pour l'auteur du dommage grâce à un règlement du dommage permettant d'épargner du temps et de réduire les frais.

Dès lors, les dispositions de la convention relatives à la vétusté et les frais d'assistance sont appliquées pour la détermination de l'indemnisation.

“ ...

1. Feiten en retroakten

1.1. Naar aanleiding van een aanrijding op 29 januari 1988 te Zomergem, Lt. Dobbelaerestraat, vernielde Luc De Saer de verlichtingspaal nr. 744. Hij aanvaardt zijn uitsluitende aansprakelijkheid.

1.2. Appellante vordert op grond van de herstellfactuur nr. 33/7221 van 8 juli 1988 een bedrag van 51.931 fr., begroot conform de criteria vooropgesteld in de overeenkomst BVVO (beroepsvereniging van de in België werkzame Belgische en buitenlandse verzekeringsondernemingen) - CETS (comité voor technische studie van produktie en distributie van elektriciteit in België).

P. Van Henterijck, expertaangesteld door de verzekeraar van Luc De Saer, bepaalde de geleden schade op 37.631 fr. bedrag dat volstort werd.

1.3. De betwisting beperkt zich derhalve tot het al dan niet verschuldigd zijn van het saldo van 14.300 fr.

1.4. De eerste rechter kende een surplus toe van 3.629 fr. wegens een aftrek hoofdens vetustiteit (4.263fr) en bijstandskosten (6.828 fr), doch aanvaardde -terrecht- de mogelijkheid tot analoge toepassing van de regels van de BVVO-CETS-overeenkomst voor niet aangesloten tenen.

2. De begrotingscriteria van de BVVO-CETS-overeenkomst van 1 januari 1986

2.1. Luc De Saer argumenteert dat, op straffe van de schending van de rechten van de verdediging, de in de BVVO-CETS-overeenkomst vooropgesteld criteria aan hem en aan zijn verzekeraar, aan niet ondertekenaars, niet tegenstelbaar zijn.

De omvang van de schade moet vastgesteld worden conform art. 1382 BW, dit betekent: de vergoeding van de werkelijk geleden schade, de vervangingswaarden zonder enige winstverwezenlijking, niet op grond van een eenzijdig opgestelde geprotesteerde factuur.

2.2. Het kan niet betwist worden dat het BVVO-CETS akkoord van 1 januari 1986 aan Luc De Saer, vreemd aan deze overeenkomst, niet tegenstelbaar is in rechte.

De begrotingscriteria van voormelde overeenkomst kunnen daarentegen wel gehanteerd worden voor de schadebepaling in concreto, conform art. 1382 BW.

Deze beoordelingsmaatstaf biedt -in tegenstelling tot de éézijdig opgestelde expertise Van Henterijck- de meeste billijke en adekwate waarborg van objectiviteit voor de vaststelling van de reëel geleden schade.

De regels vervat in deze overeenkomst worden immers beschouwd als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik om schade in deze materie op redelijke wijze te schatten, nu zij het gevolg zijn van een grondige discussie tussen verzekeringsmaatschappijen en elektriciteitsbedrijven.

Overigens is deze begrotingswijze voordeliger voor de schadeverwekker door een kostenbeperkende en tijdsbesparende afhandeling.

3. Aftrek wegens vetustiteit

3.1. Ten onrechte heeft de eerste rechter -verwijzend naar de BVVO-CETS overeenkomst- een aftrek wegens vetustiteit aanvaard, terwijl krachtens art. 14.3 van deze overeenkomst de vermindering voor veroudering in onderhavig schadegeval niet moet worden toegepast.

3.2. De vervanging van bestaande delen, zoals terzake een lichtmast en lichtarmaturen, verschaft geen meerwaarde aan de benadeelde partij.

Appellant laat trouwens na te bewijzen dat de gebruiksmogelijkheden ten gevolge van de herstelling zouden vermeerderd zijn.

4. Bijstandskosten

4.1. Art. 15 van de BVVO-CETS overeenkomst voorziet een forfaitaire procentuele vermeerdering hoofdens ondermeer bijstandskosten voor diensten ter controle op het personeel en de onderaannemers, beheer en behandeling van materiaal en bestellingen, evenals andere administratieve kosten die een rechtstreeks gevolg zijn van het schadegeval en mag als bewijs van het vermoeden van de werkelijkheid van deze kosten dienen.

OP DEZE GRONDEN

Alle andere konklusies van de hand wijzend als niet gegrond, met inachtneming van de hiernavermelde wetsbepalingen: art. 24 wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken; art. 174,176,185,194 wetboek van Strafvordering en de artikelen vermeld door de eerste rechter;

DE RECHTBANK, rechtdoende OP TEGENSpraak

Verklaart het hoger beroep toelaatbaar en gegrond.

Hervormt het bestreden vonnis als volgt:

Verklaart de vordering van de burgerlijke partij, de Intercommunale maatschappij voor energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen (IMEWO), toelaatbaar en gegrond.

Veroordeelt Luc De Saer tot betaling aan deze burgerlijke partij het bedrag van 14.300 Fr., meer de vergoedende intrest:

- op 51.931 fr vanaf 29.01.1988 tot 24.10.1988;
- op 14.300 fr vanaf 25.10.1988 tot op heden,

meer de gerechtelijke intrest op 14.300 fr vanaf heden en de kosten van beide aanleggen.

Gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting van TIEN JANUARI NEGENTIENHONDERDNEGENTIG.

“ ...”

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE DENDERMONDE - 20 APRIL 1990

15de Kamer

Zetelend: dbr. Van Goethem, voorzitter, dbr. Broeckx
 Advokaten: mr. Roosen loco mr. Cooreman, mr. De Muynck

IMEWO EN TEVEOOST T/ RAHOU

Schade aan elektrische installaties, openbare verlichting, teledistributienet • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Uurloon • Oorzakelijk verband • Bijstandskosten - Vetusteit

Domage aux installations électriques, éclairage public, réseau de télédistribution • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Tarif horaire • Causalité • Frais d'assistance - Vétusté

De regels vervat in de overeenkomst B.V.V.O.-C.E.T.S. worden door een vaststaande rechtspraak beschouwd als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik. Zelfs wanneer de schadeveroorzaker niet is toegetreden tot deze conventie, mag ze per analogie worden toegepast, omdat ze waarborgen biedt van onpartijdigheid en deskundigheid om de omvang van de schade juist te begroten.

Het oorzakelijk verband tussen fout en schade wordt niet doorbroken door de voorafbestaande contractuele verplichting om de lonen van de arbeiders, die de herstelling uitvoerden, te betalen.

Art.15 van de B.V.V.O.-C.E.T.S.-overeenkomst voorziet een forfaitaire procentuele vermeerdering voor bijstandskosten. Dit geldt als voldoende bewijs van vermoeden van werkelijkheid van deze kosten.

Bij schade aan elektriciteits- of verlichtingspalen wordt geen aftrek wegens vetusteit toegepast, omdat overeenkomstig vaststaande rechtspraak de schadeloosstelling gebeurt op basis van de nieuwwaarde.

Les règles contenues dans la convention UPEA-CETS sont considérées comme un usage unanimement admis et appliqué par une jurisprudence constante. Même si l'auteur du dommage n'a pas adhéré à ladite convention, celle-ci peut être appliquée par analogie, étant donné qu'elle offre des garanties d'impartialité et de compétence permettant d'évaluer correctement l'ampleur du dommage.

Le lien de causalité entre la faute et le dommage n'est pas rompu par l'obligation contractuelle préalable consistant à payer les salaires des travailleurs ayant effectué la réparation.

L'art.15 de la convention UPEA-CETS prévoit une majoration forfaitaire en pourcentage à titre de frais d'assistance. Celle-ci tient lieu de preuve suffisante en ce qui concerne la présomption de réalité de ces frais.

En cas de dommage à des poteaux d'électricité ou d'éclairage, une déduction pour vétusté n'est pas prévue, l'indemnisation se faisant par rapport à la valeur à l'état neuf, conformément à la jurisprudence établie.

“...
 Uit de gegevens van het strafdossier en deze van het onderzoek ter terechtzitting is gebleken, dat op 16 maart 1987 de beklagde Ahmed Rahou met een personenwagen Simca Horizon te Wichelen op de Rijksweg nr. 416 Bohemen reed in de richting van Wetteren. Op een bepaald ogenblik is deze beklagde bij het uitvoeren van een onverhoeds uitwijkmanoeuvre de controle over zijn stuurkwijgeraakt, waardoor hij ondanks

remmen tegen een verlichtingspaal is terechtgekomen, en vervolgens tegen een muurtje van de oprit van een huis is geslagen.

Bij vonnis van de Politierechtbank te Dendermonde dd. 13 oktober 1987 werd de beklagde Ahmed Rahou voor deze aanrijding uitsluitend aansprakelijk geacht en strafrechtelijk veroordeeld. Op burgerlijk gebied werd de beklagde veroordeeld om aan de burgerlijke par-

tijen Imewo en Teveoost telkens één frank provisionele schadevergoeding te betalen. Bij brief van 03.11.1988 hebben de burgerlijke partijen in akkoord met de beklagde deze zaak bij de politierechtbank terug aanhangig gemaakt teneinde voor slot van alle rekening uitspraak te laten nopens de definitief aan de burgerlijke partijen toekomende bedragen.

Alzo heeft de C.I. Imewo van de beklagde in hoofdsom 51.359 frank scha-

devergoeding gevorderd en de b.p. Teveoost een bedrag van 6.023 frank, onverkort rente en kosten, welke bedragen bij het vonnis a quo onder aftrek van de reeds toegekende provisie volledig werden toegekend. Deze door de burgerlijke partijen gevorderde en toegekende bedragen worden geraamd op basis van de begrotingsprincipes en percentages zoals vastgelegd in overeenkomst, die tussen de Beroepsvereniging der Belgische en Buitenlandse Verzekeringsondernemingen met het Comité voor Technische Studie van de produktie en verdeling van Electriciteit werd gesloten.

Tegen deze inwilliging van de eisen van de burgerlijke partijen komt beklagde op, enerzijds omdat deze vorderingen opgemaakt zijn aan de hand van de criteria opgenomen in een overeenkomst, die hem niet tegenwerpeijk is, en, anderzijds omdat de door de b.p.-en gevorderde prijzen en uurlonen totaal willekeurig werden bepaald en in het geheel niet beantwoorden aan de werkelijk geleden schade.

Doch deze beroepsgrievens kunnen de rechtbank te dezen niet overtuigen. Aan de hand van de overgelegde stukken (zie stukken C1 en C2- dossier b.p.- en in beroep) kan inderdaad niet ernstig betwist worden, dat de beklagde juridisch volkomen vreemd zijn aan bovengemelde overeenkomst. En hetzelfde geldt ook voor de n.v. Royale Belge, de verzekeraar van beklagde, vermits deze vennootschap na opzegging van de BVVO-CETS-overeenkomst vóór het eigenlijke ongevalsgebeuren aan dit contract vreemd is geworden, hoewel zij voordien gedurende verscheidene jaren in dit samenwerkingsverband partij was geweest. Doch dit vreemd zijn aan deze BVVO-CETS-overeenkomst belet ter zake niet, dat de begrotingscriteria van deze overeenkomst in casu wel kunnen worden gehanteerd voor de schadebepaling in concreto conform artikel 1382 B.W.

In tegenstelling met wat Rahou A. bij conclusies voorhoudt, biedt deze beoordelingsmaatstaf terdege de meest billijke en adequate waarborg van objectiviteit voor de vaststelling van de reëel geleden schade door de burgerlijke partijen.

De regels vervat in deze overeenkomst moeten thans overeenkomstig de gevestigde rechtspraak, welke deze rechtbank als juist beaamt, immers beschouwd worden als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik om de schade in deze materie op de juiste wijze te begroten, zelfs wanneer de beklagde niet tot de BVVO-CETS-overeenkomst is toegetreden, mag deze overeenkomst in casu per analogie worden toegepast, daar zij alle waarborgen biedt van onpartijdigheid en deskundigheid om de omvang van de schade juist te begroten, vermits deze begrotingsregels en percentages slechts tot stand zijn gekomen na een grondig onderzoek en uitgebreide onderhandeling tussen de verzekeringsmaatschappijen en elektriciteitsbedrijven en blijkens de overgelegde stukken thans nog steeds algemeen worden toegepast, zodat de nodige waarborgen inzake schadebeperking voorhanden zijn.

SCHUERMANS L. & SCHRIJVERS, Overzicht van rechtspraak, Schade- en Schadeloosstelling (1977-1982) T.P.R., 1984, nr.81B, blz.804.

Ten onrechte houdt de beklagde voor dat de n.v. Royale Belge kwestieuze overeenkomst heeft opgezegd, omdat zij geen controle meer zou gehad hebben omtrent de aangerekende bedragen, vermits het tegendeel blijkt uit de overgelegde brief van de n.v. Royale Belge d.d. 15 mei 1987 aan CETS (st. C7 dossier burgerlijke partijen in beroep).

Volgens dit schrijven heeft de n.v. Royale Belge enkel bezwaren geformuleerd tegen de regels betreffende de aanduiding van een deskundige, doch geenszins nopens de andere bepalingen van de overeenkomst die betrekking hebben op de criteria voor het bepalen van de schade. Integendeel nopens dit laatste blijkt uit de overgelegde stukken C8 t/m C18 dat de n.v. Royale Belge in de loop van 1988 twaalf schadegevallen in der minne met IMEWO heeft afgehandeld, waarbij de facturen door deze laatste steeds volgens de criteria van de BVVO-CETS-overeenkomst waren opgemaakt en door de n.v. Royale Belge werden aanvaard en betaald.

Als dusdanig houdt deze handelwijze vanwege de n.v. Royale Belge terdege een erkenning in van de juistheid en gegrondheid van de schadeberekeningen door IMEWO.

De elektriciteitspaal, door de fout van de beklagde beschadigd, werd door de burgerlijke partijen met eigen personeel hersteld.

Desbetreffend kan het verweer van de beklagde niet gevolgd worden, waar deze aanvoert, dat de arbeidslonen voor het herstel van de schade met eigen personeel geen schade kan uitmaken zoals voorzien bij art.1382 B.W. omdat deze uitgaven niet als rechtstreeks oorzaak de onrechtmatige daad hebben bedoeld bij art.1382 B.W., maar wel de arbeidsovereenkomst die de burgerlijke partijen hebben afgesloten met het personeel dat deze herstellingen heeft uitgevoerd.

Volgens de beklagde plaatst zich tussen de uitbetaling der lonen en het schadeverwekkend feit, de arbeidsovereenkomst, die de eigen juridische oorzaak zou vormen van de loonbetalingen door de burgerlijke partijen, doch deze beroepsgrief kan ten dezen niet aangenomen worden. Ten onrechte stelt de appellant de zaken verkeerdelijk zo voor dat de herstelling van de schade, meer bepaald de daarop betrekking hebbende arbeidslonen aan de burgerlijke partijen niets hebben gekost, omdat deze herstellingen werden uitgevoerd door eigen personeel, dat in vast dienstverband zijnde, hoe dan ook, toch betaald moet worden ingevolge de reeds bestaande arbeidsovereenkomst.

Immers ter zake blijkens de overgelegde facturen en toelichtingen verschaft bij conclusie en pleidooien, staat afdoend vast, dat de benadeelden IMEWO en TEVEOOST geen terugbetaling vorderen van lonen die zij contractueel aan hun personeelsleden verschuldigd waren, maar wel van de kosten, die gemaakt werden om de aan de beschadigde zaak toegebrachte schade te herstellen.

Hun schade bestaat terdege uit de mindere waarde die hun respectieve patrimonien hebben ondergaan ten gevolge van de aanrijding en de beschadiging van hun elektriciteitspaal met armaturen, evenals

uit alle kosten van arbeidsprestaties en materialen, die nodig zijn geweest om de beschadigde zaak in zijn oorspronkelijke staat te herstellen. Een energiebedrijf zoals IMEWO en een teledistributiebedrijf zoals TEVEOOST moeten inderdaad rekening houden met het feit dat zich door de fout van anderen op regelmatige tijdstippen schadegevallen zullen voordoen, zodat zij wegens de dringendheid der herstellingen ingevolge de hoogdringendheid en continue leveringsplicht daarvoor meer personeel moeten in dienst nemen dan normalerwijze zou nodig zijn voor de uitoefening van hun respectieve taken, nl. het verstrekken van energie of televisiesignalen en het normaal onderhoud van het net.

Deze bijkomende personeels- en andere kosten worden precies noodzakelijk gemaakt door deze schadegevallen, derwijze dat deze extra kosten slechts hun oorzaak vinden in de schade, welke door derden, in casu de beklagde wordt aangericht.

In strijd met wat de beklagde opwerpt, werd ter zake het oorzakelijk verband tussen de fout van de beklagde en de schade niet doorbroken door de continue verplichtingen van de respectieve benadeelden om hun leveringsplicht ten opzichte van hun abonnee te waarborgen, noch door hun voorafbestaande contractuele verplichtingen om de lonen van de arbeiders te betalen. Immers het al dan niet bestaan van een causaal verband dient te worden beoordeeld op het ogenblik van het ontstaan van de schade door aanrijding, doch op dat ogenblik bestond er geen wettelijke of contractuele verplichting voor de benadeelden die de betaling van deze als schadevergoeding gevorderde som zou kunnen rechtvaardigen.

De voorafbestaande contractuele verplichting, die het causaal verband zou kunnen verbreken, moet zich plaatsen

tussen de fout en de schade, en niet zoals in casu op het niveau van het herstel van de schade. Dit laatste doet zich ter zake nochtans voor, daar de arbeidsovereenkomst krachtens dewelke de benadeelde burgerlijke partijen verplicht zijn tot betaling van hun personeelsleden aan de orde komt bij de vraag naar herstel van schade. Daarenboven is de verplichting van de benadeelde burgerlijke partijen tot het dragen van de kosten van het arbeidsloon ter zake duidelijk ondergeschikt aan de verplichtingen van de beklagde om de door haar toedoen ontstane schadelijke toestand die niet mocht blijven duren te doen ophouden, zodat het oorzakelijk verband hierdoor niet wordt verbroken.

Cf. Cass. 13 april 1988, Verkeersrecht, 1988, 181. Rev. liège, 1988, 764; noot HenryP. & TBBR, 1988, 436, noot DELVOIE, G.

...

Blijkens de facturen van 13 mei 1987 vorderen de burgerlijke partijen hiervoor geen 16,5%, doch 15%, hetgeen redelijk is en aldus integraal mag worden ingewilligd. Artikel 15 van de overgelegde BVVO-CETS-overeenkomst voorziet een forfaitaire procentuele vermeerdering hoofdens onder meer bijstandkosten voor diensten ter controle op het personeel en de onderaannemers, beheer en de behandeling van materiaal evenals andere administratieve kosten, die rechtstreeks gevolg zijn van het schadegeval, en geldt ter zake als het voldoende bewijs van het vermoeden van de werkelijkheid van deze kosten, zonder dat hiervoor loonfiches moeten worden voorgelegd. Deze kosten vormen een bijkomende uitgave, die door de burgerlijke partijen zijn gemaakt om de beschadigde zaak in de oorspronkelijke staat te herstellen, en als noodzakelijk gevolg van de aanrijding is de appelland hiervoor

schadevergoeding verschuldigd, krachtens de verplichting van totale schade-loosstelling.

Cf. SCHUERMANSI. & SCHRIJVERSJ. OVERZICHT VAN RECHTSPRAAK, Schade- en Schadeloosstelling T.P.R. 1984, nr. 85 Cb, blz. 838-840.

In de facturen d.d. 13 mei 1987 wordt geen melding gemaakt van de post werkvoorbereiding en er worden ook geen afzonderlijke verdedigingskosten aangerekend, zodat van een dubbel gebruik met de bijstandkosten geen sprake kan zijn.

Anderzijds werd bij het vonnis a quo terecht geen aftrek wegens vetustiteit toegepast, daar bij schade aan elektriciteits- of verlichtingspalen de schadeloosstelling overeenkomstig de gevestigde rechtspraak, welke de rechtbank als juist beaamt, de schadeloosstelling gebeurt op basis van de nieuwwaarde, door als schadeloosstelling de kostprijs van een nieuwe paal toe te kennen.

De vervanging van bestaande delen, zoals ter zake aan lichtmast en lichtarmaturen verschaft aan benadeelden duidelijk geen meerwaarde, zodat deze lasten zich ook niet onrechtmatig verrijken.

Appellant laat trouwens na te bewijzen dat de gebruiksmogelijkheden ten gevolge van de herstelling zouden vermeerderd zijn, noch dat duurzaamheid hierdoor zou worden verlengd.

Bovendien wordt niet betwist, dat de burgerlijke partijen zich op de markt geen paal van dezelfde ouderdom van de vernielde paal kunnen aanschaffen, zodat de burgerlijke partijen wel verplicht zijn om steeds een nieuwe paal te gebruiken voor de vervanging van de oude, en ook de daarmee gepaard gaande prestaties opnieuw moeten leveren en dit laatste ook geen meerwaarde verschaft.

..."

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE DENDERMONDE - 20 APRIL 1990

15de Kamer

Zetelend: dbr. De Neve, voorzitter

Advokaten: mr. Lenssens, mr. De Sager loco mr. Brocorens

INTERGEM T/ VAN DER ELST

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Bijstandskosten • Winstderving

Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Manque à gagner

De overeenkomst B.V.V.O.-C.E.T.S. is het resultaat van een grondig onderzoek en discussie tussen verzekeringsmaatschappijen en elektriciteitsbedrijven. De schadebegrotingscriteria die in deze overeenkomst worden gebanteerd worden algemeen aanvaard en toegepast door de gevestigde rechtspraak, zelfs indien de schadeveroorzaker niet tot de overeenkomst is toegetreten. Ze kunnen gelden voor de schadebepaling in concreto conform art. 1382 BW.

La convention UPEA-CETS est le résultat de discussions et d'examen approfondis entre les compagnies d'assurances et les sociétés d'électricité. Les critères d'évaluation du dommage évoqués dans cette convention sont généralement acceptés et appliqués par la jurisprudence, même si l'auteur du dommage n'a pas adhéré à ladite convention. Ils peuvent s'appliquer à l'évaluation concrète du dommage conformément à l'art. 1382 du C.C.

De forfaitaire procentuele vermeerdering van de schadevergoeding met 15 % die in artikel 16 van de overeenkomst met de term bijstandskosten wordt aangeduid, vergoedt alle administratiekosten die een rechtstreeks gevolg zijn van het schadegeval.

La majoration forfaitaire de 15 %, désignée par le terme "frais d'assistance" dans l'article 16 de la convention, indemnise tous les frais d'administration résultant directement du sinistre. Par conséquent, les frais d'assistance sont portés en compte à juste titre.

De bijstandskosten worden dan ook terecht aangerekend. Ook de winstderving (artikel 17 van de overeenkomst) is verschuldigd.

Le manque à gagner (article 17 de la convention) est également dû.

"...
Gezien het in deze zaak door de politierechtbank van Ninove dd. 8.1.1990, op tegenspraak verleende vonnis, waarbij o.m.:

de beklaagde veroordeeld werd tot betaling als schadevergoeding aan de burgerlijke partij DERTIENDUIZENDACHTHONDERD VIJFENTWINTIG FRANK, vermeerderd met de vergoedende rente vanaf 18.6.1989 tot 8.1.1990 en verder de verwijlinteressen en de kosten.

en waarbij het door de burgerlijke partij meer gevorderde als ongegrond werd afgewezen.

Gezien de akten waarbij tegen het voormeld vonnis tijdig en regelmatig hoger beroep werd ingesteld door S.V. Intergem op 16.1.1990 tegen de beschikkin-

gen op burgerrechtelijk gebied;

Gehoord de heer D. De Neve, voorzitter, in zijn verslag gedaan ter openbare terechtzitting;

Gezien de stukken;

Gehoord de heer Substituut-procureur des Konings in zijn vordering;

Gehoord Van der Elst Dirk in zijn middelen en besluiten, voorgedragen door mr. K. De Sager, advocaat te Hamme, loco mr. D. Brocorens, advocaat te Geraardsbergen;

Gehoord de S.V. Intergem in haar vordering, voorgedragen door mr. G. Lenssens, advocaat te Dendermonde;

Het hoger beroep door de S.V. Intergem werd tijdig en regelmatig naar vorm ingesteld;

Naar aanleiding van een aanrijding op 18 juni 1989 te Haaltert, Vondelen, vernielde de beklaagde een laagspanningskast. Hij aanvaardt zijn uitsluitende aansprakelijkheid.

De appellante vordert op grond van de herstelfaktuur nr. SNE/26/6414/08 van 22.8.1989 een bedrag van 14.949 frank, begroot conform de criteria vooropgesteld in de overeenkomst BVVO - beroepsvereniging van de in België werkzame Belgische en Buitenlandse verzekeringsondernemingen)

-CETS (comité voor technische studie van productie en distributie van elektriciteit in België) van 15.1.1986.

De betwisting beperkt zich derhalve tot het al dan niet verschuldigd zijn van het saldo van 2124 fr.

De eerste rechter kende geen surplus toe van 1924 fr. wegens bijstandskosten, noch winstderving ten belope van 800 fr., doch heeft impliciet, doch terecht de mogelijkheid tot analoge toepassing van de regels van de BVVO-CETS-overeenkomst aanvaard voor niet aangeslotenen.

Bij termen van pleidooien argumenteert de beklagde dat, op straffe van de schending van de rechten van de verdediging, de in de BVVO-CETS-overeenkomst vooropgestelde criteria aan hem, als niet ondertekenaar, niet tegenwerpelijk zijn. De omvang van de schade moet vooropgesteld worden conform art. 1382 BW, wat betekent:

- dat de vergoeding enkel de werkelijk geleden schade mag vergelden
- dat met de vervangingswaarde geen winst mag worden verwezenlijkt;

Alsdusdanig kan terzake inderdaad niet betwist worden dat het BVVO-CETS akkoord voor Dirk Van Der Elst, vreemd aan deze overeenkomst, geen verbintenissen als partij doet ontstaan.

Niettemin kunnen de begrotingscriteria van voormelde overeenkomst in casu wel worden gehanteerd voor de schadebepaling in concreto conform art. 1382 BW.

Deze beoordelingsmaatstaf biedt terdege de meest billijke en adequate waarborg van objectiviteit voor de vaststelling van de door de b.p. geleden schade.

De regels vervat in voornoemde overeenkomst moeten overeenkomstig de gevestigde rechtspraak, welke de rechtbank als juist beaamt, immers beschouwd worden als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik om schade in deze materie op de juiste wijzen te schatten,

en het bestaan van werkelijk geleden schade te doen vermoeden, nu deze gedetailleerde overeenkomst het resultaat is van een grondig onderzoek en discussie tussen verzekeringsmaatschappijen en elektriciteitsbedrijven.

Overigens is deze begrotingswijze voordeliger voor de schadeverwekker door een kostenbeperkende en tijdbesparende afhandeling.

Ter zake voorziet art. 16 van de BVVO-CETS-overeenkomst een forfaitaire procentuele vermeerdering a rato van 15 % hoofdens onder meer bijstandskosten voor diensten ter controle op het personeel en de onderaannemers, beheer en behandeling van materiaal en bestellingen evenals andere administratiekosten die een rechtstreeks gevolg zijn van het schadegeval, en zulks geldt ter zake als bewijs door middel van vermoeden van de werkelijkheid van deze door de b.p. geleden kosten.

Deze kosten zijn een noodzakelijk gevolg van het schadeverwekkend feit, en de beklagde is hiervoor vergoeding verschuldigd krachtens zijn verplichting tot integrale schadeloosstelling.

Hetzelfde geldt voor de winstderving als schadepost.

Sub art. 17 van de BVVO-CETS overeenkomst staat de winstderving omschreven waarbij huidig schadegeval onbetwistbaar onder de categorie a der kleine werken aan bovengrondse installaties op laagspanning betreft, zodat een bedrag van 200 frank hiervoor terdege mag toegekend worden.

Dit bedrag van 200 frank en het percentage vastgelegd in de BVVO-CETS over-

eenkomst is redelijk en wordt integraal ingewilligd.

Gezien de hiernavolgende artikelen door de Voorzitter ter zitting aangeduid: Wet van 15 juni 1935, art. 2, 11 tot 14, 21 tot 24, 31 tot 37, 40, 41; Wetboek van strafvordering.

art. 162, 174, 184, 190, 192, 194, 211 bis, 211;

Wet van 5 maart 1952, art. 1 gewijzigd door de Wetten van 22.12.1969, 25.6.1975 en 2.7.1981;

Wetboek van strafrecht, art. 40

Burg. Wetb. art. 1382, Wet 17.4.1878, art. 3 en 4; Wetboek strafrecht art. 44 en 45;

Om die redenen, de Rechtbank:

recht doende in graad van hoger beroep in politiezaken en op tegenspraak

Ontvangt het beroep en erover beslissende bij éénparigheid van stemmen;

Hervormt het bestreden vonnis als volgt: Verklaart de vordering van de burgerlijke partij S.V. Intergem toelaatbaar en volledig gegrond.

Veroordeelt Dirk Van Der Elst tot betaling aan deze burgerlijke partij tot het bedrag van 14.949 frank, meer de vergoedende intresten vanaf 18.6.1989 tot b.p. stelling dd. 8.1.1990, meer de gerechtelijke intresten sindsdien, benevens de kosten;

Veroordeelt Dirk Van Der Elst tot de kosten op het beroep gevallen aan de zijde van het openbaar ministerie begroot op de som van 527 frank;

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting van TWINTIG APRIL 1900 NEGENTIG

...

TRIBUNAL DE PREMIÈRE INSTANCE DE NEUFCHÂTEAU - 26 OCTOBRE 1990

Siège: Mme Moreau

Avocats: Mes Clarenne et Poncelet

UNERG C/ S.A. L'ASSURANCE LIEGEOISE

Applicabilité de la convention UPEA-CETS aux non-adhérents • Frais d'assistance

Toepasselijkheid van de overeenkomst BVVO-CETS t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten

Il y a lieu d'appliquer les critères de la convention UPEA-CETS même à l'égard d'une compagnie d'assurances qui n'y a pas adhéré, ladite convention constituant une référence valable en l'absence d'évaluation contradictoire ainsi qu'une garantie que les préjudiciés n'obtiendront pas plus que leurs frais réels.

La majoration pour frais généraux et d'appointés (frais d'assistance) est justifiée car elle couvre un surcroît de charges liées à la réparation du dommage.

De criteria van de overeenkomst B.V.V.O.-C.E.T.S. dienen te worden toegepast, zelfs ten opzichte van een niet-aangesloten verzekeringsmaatschappij. Deze overeenkomst vormt immers een geldige referentie bij afwezigheid van een tegensprekelijke begroting en biedt de waarborg dat de benadeelden hun reële kosten zullen ontvangen.

De vermeerdering voor bijstandskosten is gerechtvaardigd aangezien ze de bijkomende lasten dekt die samenhangen met het herstel van de schade.

“Vu l'exploit de citation signifié le 23 mars 1988 à la S.A. Assurance Liégeoise à la requête de la S.A. Unerg;

Vu les conclusions principales et additionnelles et le dossier de la demanderesse et les conclusions de la défenderesse;

Attendu que l'action qui est recevable tend à la condamnation de la défenderesse au paiement d'une somme de 85.211 francs représentant le dommage subi par la demanderesse au réseau 15KV aérien suite à un accident de roulage survenu à Copine Alain dont la défenderesse est l'assureur R.C. voiture;

Attendu qu'il est constant que l'assuré de la défenderesse a percuté en date du 5 octobre 1986 un poteau d'éclairage en béton appartenant à la demanderesse; que le poteau ayant été cassé à la base dut être remplacé;

Attendu que la défenderesse conteste le montant réclamé par la demanderesse soutenant que la facture a été établie unilatéralement sans qu'elle ait eu la possibilité de vérifier si la somme était ou non justifiée, le poteau endommagé n'étant plus sur les lieux lorsque l'expert Paulissen s'y rendit vers la mi-novembre 1986; que la défenderesse offre de prendre en charge uniquement la moitié du montant réclamé et à titre subsidiaire, la somme de 70.000 francs contestant la somme de 11.399 francs réclamée à titre de majoration et contestant le peu d'importance accordé aux postes récupération et vétusté;

Attendu que, selon les dires de la défenderesse elle-même, le 13 octobre

1986, la S.A. Unerg adressa une mise en demeure à l'auteur de l'accident d'avertir sa compagnie d'assurance et que son expert Monsieur Paulissen ne se rendit sur les lieux que vers la mi-novembre;

Attendu que la défenderesse a disposé d'un laps de temps suffisamment long pour envoyer son expert sur les lieux et examiner le poteau, qu'elle ne peut pas, à l'heure actuelle reprocher à la demanderesse de ne pas avoir attendu plus longtemps pour déblayer les lieux; que c'est à juste titre que la demanderesse soutient qu'assurant un service public, elle devait procéder d'urgence au remplacement du poteau;

Attendu que le décompte d'indemnité est calculé sur base de la convention UPEA-CETS conclue entre l'Union Professionnelle des Entreprises d'Assurances et le Comité d'Etudes Techniques de la production et de la distribution d'énergie en Belgique; que la défenderesse n'ayant pas adhéré à la convention, celle-ci ne lui est pas opposable;

Attendu cependant qu'en l'absence de toute évaluation contradictoire, il y a lieu de prendre en considération la convention comme référence, l'absence d'évaluation contradictoire, n'étant pas le résultat d'une manoeuvre de la demanderesse; qu'il y a dès lors lieu d'appliquer les critères de ladite convention à l'égard de la défenderesse même si elle n'y a pas souscrit, la convention stipulant que les dommages calculés en application de la convention représentent un sacrifice pécuniaire pour les entreprises lésées (voir Journal des Tribunaux du 21.1.1984

n° 5279); que cette convention en effet est une garantie que les préjudiciés ne réclameront pas plus que leurs frais réels; Attendu que la majoration réclamée pour appointés et frais généraux est contestée à tort par la défenderesse, cette majoration étant destinée à combler les frais causés par un surcroît de charges liées à la réparation du dommage; que la somme de 11.399 francs réclamée pour ce poste ne paraît pas exagérée;

Attendu que les postes récupération et vétusté ont été calculés comme le soutient justement la demanderesse conformément à la convention UPEA-CETS; que c'est à tort que la défenderesse les estime “minimes” et prétend qu'elle est dans l'impossibilité de vérifier les formules de calcul;

Attendu dès lors qu'il y a lieu de faire droit à la demande;

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL, statuant CONTRADICTOIREMENT,

Dit la demande recevable et fondée;

Condame la défenderesse à payer à la demanderesse la somme de 85.211 francs augmentée des intérêts compensatoires depuis le 5 octobre 1986 et des intérêts judiciaires.

....”

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE MECHELEN - 7 JUNI 1991

3de Kamer

Zetelend: dbr. Hellemans, voorzitter

Openbaar Ministerie: dbr. Van Den Broeck

Advokaten: mr. Tollebeek loco mr. Jegers en mr. Mees loco mr. Van Rooy

IVERLEK T/ VAN PARYS - AXA

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Bijstandskosten • Winstderving

Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Manque à gagner

De facturering van de schadevergoeding volgens de BVVO-CETS overeenkomst valt voordeliger uit dan wanneer de werkelijke herstellingskosten in rekening gebracht zouden worden. De normen van deze overeenkomst moeten dan ook worden toegepast, aangezien ze een degelijke maatstaf zijn om de schade beperkt en objectief te begroten.

La facturation de l'indemnisation selon la convention UPEA-CETS est plus avantageuse que si les frais réels de réparation étaient portés en compte. En conséquence, il convient d'appliquer les normes de cette convention étant donné qu'elles offrent un critère adéquat permettant d'évaluer le dommage de manière restreinte et objective.

De bijstandskosten en de winstderving (artikels 16 en 17 van de B.V.V.O. -overeenkomst) die allebei een rechtstreeks gevolg zijn van het schadegeval, worden terecht aangerekend.

Les frais d'assistance et le manque à gagner résultant directement du sinistre (articles 16 et 17 de la convention UPEA) sont portés en compte à juste titre.

“...
Overwegende dat het hoger beroep beperkt is tot de beschikking op burgerlijk gebied van het bestreden vonnis, dat besliste zoals reeds is aangehaald, waar de burgerlijke partij vorderde:

Herstellingskosten - niet betwist en toegekend:	31.790 F
Bijstandskosten 15 %, betwist:	4.769 F
Winstderving betwist:	200 F
	36.759 F

Overwegende dat beklaagde, terwijl hij zijn personenwagen Mercedes bestuurde, de controle over het stuur verloor en aanreed tegen een houten paal van het bovengronds laagspanningsnet, die afbrak; dat zijn aansprakelijkheid vaststaat;

Overwegende dat de faktuur van de burgerlijke partij opgesteld werd conform de normen bepaald in de conventie BVVO-CETS; dat de fakturatie van de herstellingskosten volgens deze overeenkomst o.m. door de kostenbeperkende

en tijdsbesparende afhandeling van het schadegeval, alleszins voordeliger uitvalt dan wanneer de werkelijk gemaakte herstellingskosten zouden in rekening gebracht worden.

Overwegende dat de genoemde conventie alle vereiste waarborgen biedt van onpartijheid en deskundigheid om de financiële omvang van een schadegeval te bepalen; dat derhalve de normen van de conventie dienen toegepast te worden op onderhavig schadegeval, ook al trad de vrijwillig tussenkomende partij niet toe tot deze conventie en al is beklaagde er niet door gebonden; dat immers de 2e conventie een degelijke maatstaf is om schade, zoals deze ter zake, beperkt en objectief te begroten;

Overwegende dat de conventie in art. 16 een forfaitaire procentuele vermeerdering van 15 % voorziet voor bijstandskosten, omvattende o.m. de diensten ter controle op het personeel en de onderaannemers, beheer en behandeling van

materiaal en bestellingen, en administratiekosten die een rechtstreeks gevolg zijn van het schadegeval;

Overwegende dat in art. 17 de winstderving wordt omschreven; dat hiervoor een bedrag van 200 F verantwoord is;

Overwegende dat derhalve het door de burgerlijke partij gevorderde bedrag dient toegekend te worden;

OM DEZE REDENEN

De Rechtbank,

Gelet op de artikelen,

- 24 van de wet van 15 juni 1935
- 162, 176 van het Wetboek van Strafvordering;
- van het KB van 16 maart 1968
- van het KB van 1 december 1975;
- 1 en 3 der wet van 5 maart 1952 gewijzigd door de wet van 22 december 1989 art. 326
- 28 en 29 wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen;

Rechtsprekend op tegenspraak:
Ontvangt het hogere beroep
Hervormt het bestreden vonnis op burgerlijk gebied en opnieuw rechtsprekend:
Veroordeelt beklaagde en de vrijwillig tussenkomende partij in solidum tot be-

taling als schadeloosstelling aan de burgerlijke partij de som van ZESENDERTIG-DUIZEND ZEVENHONDERD NEGEN-ENVIJFTIG FRANK (36.759F) vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 2 januari 1990, de gerechtelijke intresten en de kosten.

Veroordeelt beklaagde Van Parijs Luc tot de kosten van de strafvordering van de procedure in beroep begroot op 1307 F. Aldus uitgesproken in openbare terechtzitting op 7 juni 1991.
..."

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE DENDERMONDE - 3 JANUARI 1992

15de Kamer

Zetelend: dbr. Segers, voorzitter
Openbaar Ministerie: dbr. Van den Bossche
Advokaten: mrs. Van Lantschoot en Lenssens

VAN DEN BORRE T/ INTERGEM

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Bijstandskosten • Winstderving

Domage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Manque à gagner

Zelfs wanneer de schadeveroorzaker niet is toetreden tot de BVVO-CETS-overeenkomst, mag deze overeenkomst per analogie worden toegepast, omdat zij waarborgen biedt van onpartijdigheid en deskundigheid om de omvang van de schade juist te begroten.

Même si l'auteur du dommage n'a pas adhéré à la convention UPEA-CETS, cette convention peut être appliquée par analogie car elle offre des garanties d'impartialité et de compétence permettant d'évaluer correctement l'ampleur du dommage.

De bijstandskosten vertegenwoordigen bijkomende personeels- en andere kosten die precies noodzakelijk worden gemaakt door schadegevallen, zoals in casu, zodat deze extra kosten slechts hun oorzaak vinden in de schade die door derden wordt aangericht.

Les frais d'assistance représentent des frais supplémentaires de personnel et autres, ces frais se rapportant précisément à des sinistres et ne trouvant leur origine que dans le dommage causé par des tiers.

De bijstandskosten en de winstderving zijn dus verschuldigd, als een noodzakelijk gevolg van het schadeverwekkend feit.

Dès lors, les frais d'assistance et le manque à gagner sont dus puisqu'ils sont la conséquence inéluctable d'un fait ayant généré le dommage.

"...
Gezien de akten waarbij tegen het voormeld vonnis tijdig en regelmatig hoger beroep werd ingesteld door Van Den Borre Hans op 1 oktober 1991 tegen alle beschikkingen van het vonnis;
en door het Openbaar Ministerie op 7 oktober 1991 tegen de beklaagde, hem aangezegd op 14 oktober 1991;
Gezien de stukken;
Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn vordering;

Gehoord Van Den Borre Hans in zijn middelen en besluiten, voorgedragen door mr. J. Van Lantschoot, advocaat te Dendermonde;
Gehoord S.V. Intergem in haar vordering, voorgedragen door mr. G. Lenssens, advocaat te Dendermonde;

Op 3.8.1990 vervolgde de beklaagde, de Opwijksesteenweg te Aalst (Moorsel), richting Baardegem, met een snelheid van ongeveer 60 km/uur.

Volgens zijn verklaring afgelegd aan de verbalisanten remde hij ter hoogte van het "Waterkasteel" aldaar, teneinde een kat te ontwijken welke de rijbaan dwarste. Zijn voertuig begon te slippen en in de bocht naar rechts verloor hij de controle over het stuur van zijn wagen. Hij kwam aldus terecht in de grasberm naast de rijbaan en vervolgens tegen een betonnen electriciteitspaal.
De gegrondheid van de tenlastelegging in hoofde van de beklaagde aangehou-

den wordt door hem niet langer betwist. Deze is immers blijkens de objectieve gegevens van het strafdossier bewezen gebleven.

De door de eerste rechter opgelegde bestraffing dient als passend en rechtmatig bevestigd te worden.

Op burgerlijk gebied betwist de beklagde evenmin de aansprakelijkheid voor het vergoeden van de door het ongeval veroorzaakte schade.

De burgerlijke partij vordert een bedrag in hoofdsom van 31.612 frank, meer voorbehoud voor de BTW. Deze vordering werd door de eerste rechter toegerekend.

Partijen zijn het er in deze instantie over eens dat door de appellant reeds een bedrag van 27.315 frank werd betaald, zodat er nog enkel een saldo van 4.297 frank wordt gevorderd, meer voorbehoud voor de BTW.

De discussie gaat dus nog enkel over het al dan niet verschuldigd zijn van:

4.097 F bijstandskosten

200 F winstderving

De burgerlijke partij vordert deze voormelde bedragen naar analogie met de Conventie BVVO-CETS die tussen de aangesloten verzekeraars, vertegenwoordigd door de Beroepsvereniging van de in België werkzame Belgische en buitenlandse verzekeringsondernemingen en de aangesloten elektriciteitsondernemingen, vertegenwoordigd door het Comité van Technische Studie der Productie en Distributie van Electriciteit in België, werd afgesloten met ingang van 1.1.1986.

Appellant stelt dat kwestieuze conventie hem niet kan worden tegengesteld, vermits hij niet tot deze conventie, evenmin als zijn verzekeringsmaatschappij, is toegetreden. Hij betwist het bestaan van een bijkomende, supplementaire schade, minstens zou het oorzakelijk verband met het ongeval ontbreken.

Er kan ter zake niet worden betwist dat de BVVO-CETS conventie voor appellant, welke hieraan vreemd is, geen verbintenissen als partij doet ontstaan.

Doch dit vreemd zijn aan de voormelde overeenkomst belet terzake niet, dat de begrotingscriteria van deze overeenkomst in casu wel kunnen gehanteerd worden voor de schadebepaling in con-

creto, conform art. 1382 BW. De regels vervat in deze overeenkomst moeten thans overeenkomstig de heersende rechtspraak, welke deze rechtbank als juist beaamt, immers beschouwd worden als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik om de schade in deze materie op de juiste wijze te begroten. Zelfs wanneer de beklagde niet tot de BVVO-CETS overeenkomst is toegetreden, mag deze overeenkomst per analogie worden toegepast, daar zij waarborgen biedt van onpartijdigheid en deskundigheid om de omvang van de schade juist te begroten, aangezien deze begrotingsregels en percentages slechts eerst tot stand zijn gekomen na een grondig onderzoek en uitgebreide onderhandelingen tussen de verzekeringsmaatschappijen en electriciteitsbedrijven.

Evenmin kan appellant worden gevolgd waar deze stelt dat het begrip bijstandskosten zoals omschreven in de voormelde conventie, eerder betrekking heeft op algemene bedrijfskosten van de onderneming, teneinde haar cliënteel een permanente en ordelijke dienstverlening te geven, eerder dan de kosten specifiek aan het ongeval dd. 3.8.1990. Dat evenmin het bewijs van enige winstderving wordt geleverd.

De schade door de burgerlijke partij geleden ingevolge de aanrijding door de bestuurder Van Den Borre, van de elektriciteitspaal bestaat uit alle kosten van arbeidsprestaties en materialen die nodig zijn geweest om de beschadigde zaak in zijn oorspronkelijke staat te herstellen.

Dat er inderdaad moet rekening gehouden worden met het feit dat, gelet op de continue leveringsplicht de S.V. Intergem deze inderdaad meer personeel in dienst zal moeten nemen dan normalerwijze nodig zou zijn voor de uitoefening van haar specifieke taken, nl. het verstrekken van energie en het normaal onderhoud van het net. Deze bijkomende personeels- en andere kosten worden precies noodzakelijk gemaakt door schadegevallen, zoals in casu, derwijze dat deze extra kosten slechts hun oorzaak vinden in de schade welke door derden, zoals in onderhavig geval door de bestuurder Van Den Borre, wordt aangeroepen.

De door art. 16 van de BVVO-CETS overeenkomst voorziene forfaitaire procentuele vermeerdering à ratio van 15 %, is een begrotingswijze welke voor de schadeverwekkervoordeleger is dooreen kostenbepalende en tijdbesparende afhandeling.

Zoals hiervoor gesteld zijn de door de burgerlijke partij naar analogie met de BVVO-CETS overeenkomst aangerekende bijstandskosten een noodzakelijk gevolg van het schadeverwekkend feit en hiervoor is de bestuurder Van Den Borre een vergoeding verschuldigd ingevolge zijn verplichting tot integrale schadeloosstelling.

Hetzelfde geldt voor de gevorderde winstderving, gevorderd naar analogie met art. 17 van de voormelde overeenkomst.

De aldus gevorderde bedragen van 4.097 fr. en 200 fr. zijn redelijk en dienen dan ook te worden toegekend.

Het vonnis a quo dient dan ook op burgerrechtelijk gebied bevestigd te worden met dien verstande evenwel dat de gevorderde som van 31.612 fr. dient verminderd te worden met de door appellant gedane betaling van 27.315 fr.

Gezien de hiervolgende artikelen: Wet van 15 juni 1935, art. 2, 11 tot 14, 21 tot 24, 31 tot 37, 40 en 41; Wetboek van strafvordering, art. 162, 174, 184, 190, 194, 211bis, 185;

Wet van 29 juni 1964, art. 8 §1;

Wet van 5 maart 1952, art. 1, gewijzigd door de Wetten van 2 juli 1981 en 22 december 1989, art. 326;

Wetboek van strafrecht, art. 40;

Wet betreffende de Politie over het Wegverkeer, art. 28, 29;

Kon. Besluit van 1 december 1975, art. 10.1.1° en 3°;

Burgerlijk Wetboek, art. 1382, Wet van 17 april 1878, art. 3 en 4; Wetboek van strafrecht, art. 44 en 45;

Wet van 1 augustus 1985, art. 28 en 29; Kon. Besl. van 18 dec. 1986, art. 58;

Art. 48 wet 20.7.1991;

OM DIE REDENEN, DE RECHTBANK:

Recht doende in graad van hoger beroep in politiezaken en op tegenspraak Verklaart de hogere beroepen toelaatbaar en erover beslissende bij eenparigheid van stemmen:

Op strafrechtelijk gebied:	TWEEHONDERD ZEVENENNEGENTIG	het Openbaar Ministerie, deze in hun
Bevestigt het vonnis a quo in al zijn	FRANK (4.297F) te vermeerderen met de	geheel begroot op de som van 1.651
beschikkingen	vergoeden intresten vanaf 3.8.1990 tot	frank.
Op burgerrechtelijk gebied:	heden en vanaf heden meer de verwijl-	Aldus gewezen en uitgesproken in open-
Doet het vonnis a quo teniet en opnieuw	intresten en de kosten.	bare terechtzitting van DRIE JANUARI
wijzende:	Verleent aan de burgerlijke partij voor-	1900 TWEEENNEGENTIG;
Veroordeelt de beklaagde om te betalen	behoud voor de BTW.	..."
aan de burgerlijke partij, als schadever-	Veroordeelt de beklaagde tot de kosten	
goeding, de som van VIERDUIZEND	op het beroep gevallen aan de zijde van	

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE DENDERMONDE - 30 JANUARI 1992

15de Kamer

Zetelend: dbr. Segers, voorzitter, hb. Van Goethem en Leys

Openbaar Ministerie: dbr. Van den Bossche

Advokaten: mr. Joris loco mr. Joos, mrs. Lenssens en Deyaert, mr. Légat loco mr. Westerlinck

INTERGEM T/ YUCEEL, DE WAELE

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Bijstandskosten

Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance

De criteria voor schadevergoeding die in de overeenkomst BVVO-CETS worden vooropgesteld zijn de meeste billijke en adequate waarborg qua objectiviteit voor de vaststelling van de reëel geleden schade. Deze begrotingswijze is voordeliger voor de schadeverwekker door een kostenbeperkende en tijdsbesparende afhandeling.

Les critères d'indemnisation tels que prévus dans la convention UPEA-CETS constituent la garantie la plus équitable et adéquate en matière d'objectivité pour la détermination du dommage réellement subi. Ce mode d'évaluation est plus intéressant pour l'auteur du dommage grâce à un règlement permettant d'épargner du temps et de réduire les frais.

De bijstandskosten vormen een bijkomende uitgave die is gemaakt om de beschadigde zaak in de oorspronkelijke staat te herstellen.

Les frais d'assistance constituent des dépenses supplémentaires effectuées en vue de remettre en son état initial le bien endommagé.

“...
Van de burgerlijke partij S.V. Intergem wordt de vordering ten dele betwist. Laatstgenoemde burgerlijke partij de S.V. Intergem vordert op grond van de herstellafaktuur nr. SNE/26/6005/04/1 van 15 april 1991 een bedrag van 52.029 frank, begroot conform de criteria vooropgesteld in de overeenkomst BVVO (Beroepsvereniging van de in België werkzame Belgische en buitenlandse verzekeringsondernemingen) - CETS (Comité voor technische studie van productie en

distributie van elektriciteit in België). Ook deze instantie houdt de eerste beklaagde Yuceel bij termen van pleidooien voor dat een gedeelte van deze door de S.V. Intergem gevorderde schadevergoeding, namelijk 8.156 frank niet verschuldigd is. Inzonderheid stelt de beklaagde Yuceel, dat op straffe van schending van de rechten van verdediging, de in de BVVO-CETS overeenkomst vooropgestelde criteria aan hem, als niet ondertekenaar, niet tegenwerpelijk zijn. Bovendien houdt deze beklaagde voor,

dat door de S.V. Intergem gevorderde prijzen en uurlonen totaal willekeurig werden bepaald en niet beantwoordden aan de werkelijk geleden schade. Doch dit verweer van de beklaagde Yuceel kan de rechtbank ter zake niet overtuigen. Als dusdanig kan in casu inderdaad niet betwist worden dat de eerste beklaagde Yuceel juridisch volkomen vreemd is aan voormelde BVVO-CETS overeenkomst. Doch zulks belet ter zake niet, dat de begrotingscriteria van deze overeen-

komst in casu wel mogen worden gehanteerd voor de schadebepaling in concreto conform art. 1382 BW.

Dat de schade moet vastgesteld worden conform art. 1382 BW impliceert:

- dat de vergoeding enkel de werkelijk gelden schade mag vergoeden
- alsook dat met de vervangingswaarde geen winst mag worden verwezenlijkt.

Welnu in tegenstelling met wat Yuceel voorhoudt, biedt deze door de S.V. Intergem voorgestane beoordelingsmaatstaf in onderhavige zaak terdege de meest billijke en adequate waarborg qua objectiviteit voor de vaststelling van de reël door deze burgerlijke partij geleden schade. De regels vervat in deze overeenkomst moeten thans overeenkomstig de gevestigde rechtspraak, welke de rechtbank als juist beaamt, immers beschouwd worden als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik om de schade in deze materie op juiste wijze te begroten, en het bestaan van werkelijk geleden schade te doen vermoeden. Zelfs wanneer de beklaagde Yuceel niet tot de BVVO-CETS overeenkomst is toegetreden, mag deze overeenkomst ter zake naar analogie worden toegepast, daar zij alle waarborgen biedt van onpartijdigheid en deskundigheid om de omvang van de schade juist te begroten, vermits deze begrotingsregels en percentages slechts tot stand zijn gekomen na een grondig onderzoek.

SCHUERMANS, L. & SCHRIJVERS, J., Overzicht van rechtspraak, Schade- en schadeloosstelling (1977-1982), T.P.R., 1984, nr. 81. B, blz. 804.

Daarenboven is deze begrotingswijze voordeliger voor de schadeverwekker door een kostenbeperkende en tijdsbesparende afhandeling.

Te dezen bepaalt art. 16 van de BVVO-CETS overeenkomst een forfaitaire procentuele vermeerdering a rato van 15 % hoofdens onder meer bijstandskosten voor diensten ter controle op het perso-

neel en de onderaannemers, beheer en behandeling van materiaal en bestellingen, evenals andere administratieve kosten die een rechtstreeks gevolg zijn van het schadegeval, en zulks geldt ter zake als bewijs door middel van vermoeden van de werkelijkheid van deze door de burgerlijke partij S.V. Intergem gemaakte kosten en dito geleden schade.

Deze kosten vormen een bijkomende uitgave, die door de burgerlijke partij Intergem is gemaakt om de beschadigde zaak in de oorspronkelijke staat te herstellen, en als noodzakelijk gevolg van de aanrijding is de beklaagde Yuceel hiervoor schadevergoeding verschuldigd krachtens zijn verplichting tot integrale schadeloosstelling.

SCHUERMANS, L. & SCHRIJVERS, J., Overzicht van rechtspraak, Schade- en schadeloosstelling, T.P.R., 1984, nr. 85, cb, blz. 838-840.

Derhalve komt de door S.V. Intergem gevorderde schadevergoeding, met inbegrip van een vergoeding voor de bijstandskosten, tot beloop van 52.029 frank gegrond voor.

Gezien de hiernavolgende artikelen:

Wet van 15 juni 1935, art. 2, 11 tot 14, 21 tot 24, 31 tot 37, 40, 41;

Wetboek van strafvordering, art. 162, 174, 184, 190, 191, 194, 211;

Wet van 29 juni 1964, art. 8 §1;

Wet van 5 maart 1952, art. 1, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, art. 326;

Wetboek van strafrecht, art. 40;

K.B. van 1 december 1975, art. 10.1.1°, 2° en 3°;

Wet betreffende de politie over het wegverkeer, art. 28 en 29;

Burgerlijk Wetboek, art. 1382, Wet van 17 april 1878, art. 3 en 4;

Wetboek van strafrecht, art. 44 en 45.

OM DEZE REDENEN, DE RECHTBANK, op tegenspraak,

Verklaart de hogere beroepen toelaat-

baar, en erover beslissend,

Op strafrechtelijk gebied, bevestigt het vonnis a quo in al zijn bestreden beschikkingen.

Op burgerrechtelijk gebied, bevestigt het vonnis a quo ten aanzien van de vordering van de burgerlijke partijen Yuceel Bilal en de PVBA De Waele, en hervormt het ten aanzien van de burgerlijke partij de S.V. Intergem tegen de beklaagde Bilal Yuceel, en opnieuw wijzend:

Verklaart de vordering van de S.V. Intergem toelaatbaar en volledig gegrond. Veroordeelt Bilal Yuceel tot betaling aan deze burgerlijke partij van TWEEENVIJFTIGDUIZEND NEGENENTWINTIG FRANK, meer de vergoedende rente a 8 % vanaf 31 juli 1990 tot de burgerlijke partijstelling dd. 15 mei 1991, de verwijsintresten vanaf alsdan en de kosten.

Wijst het meer gevorderde af als ongegrond.

Veroordeelt de beklaagde Yuceel Bilal tot een gedeelte groot zeshonderd viennegentig frank van de kosten van deze instantie gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie, deze kosten in hun geheel begroot op duizend honderd tweëndertig frank.

Zegt dat het overige gedeelte van deze kosten, zijnde de kosten van betekening van de akte van hoger beroep met bevel tot dagvaarding op lastgeving van het Openbaar Ministerie aan De Waele Kurt en PVBA De Waele, ten laste van de Staat zal blijven.

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting van DERTIG JANUARI NEGENTIENHONDERD TWEEENNEGENTIG.

Aanwezig: S. Segers, oudst aanwezig rechter, waarnemend voorzitter der kamer bij wettig belet van de ondervoorzitter;

J. Van Goethem en A. Leys, rechters; L. Van den Bossche, substituut-procureur des Konings;

L. Pauwels, griffier.

..."

POLITIËRECHTBANK TE DENDERMONDE - 20 JANUARI 1989

Zetelend: dbr. Fontaine, voorzitter, dbr. D'hondt

Openbaar Ministerie: dbr. Peleman

Advokaten: mr. Dooms loco mr. De Muynck, mr. Roosen loco mr. Cooreman

IMEWO - TEVEOOST T/ VAN LAERE

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Bijstandskosten • Vetusteit

Domage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance • Vétusté

Het is aangewezen om bij analogie de principes en de percentages van de overeenkomst BVVO-CETS te gebruiken als beoordelingsmaatstaf voor de schadebegroting.

Deze schadebegroting valt lager uit dan na gerechtelijke expertise en de criteria van de overeenkomst zijn als normaal en redelijk te beschouwen.

De regels van de overeenkomst i.v.m. bijstandskosten en vetusteit worden dan ook toegepast voor de bepaling van de schadevergoeding.

Il convient d'appliquer, par analogie, les principes et les pourcentages de la convention UPEA-CETS comme critères d'évaluation du dommage.

Cette évaluation se relève être moins élevée comparée à une expertise judiciaire et les critères de la convention sont à considérer comme normaux et raisonnables.

Dès lors, les dispositions de la convention en matière de frais d'assistance et de vétusté sont à appliquer pour l'évaluation du dommage.

“...

1. De gefactureerde bedragen werden door de burgerlijke partijen op basis van de overeenkomst BVVO-CETS opgemaakt.

De verzekeraar van verweerster, de NV Royale Belge, die aanvankelijk gedurende jaren was toegetreden tot deze overeenkomst, heeft op een bepaald ogenblik haar verbintenis opgezegd.

Overeenkomstig de principes van het Burgerlijk Wetboek kunnen overeenkomsten alleen gevolgen teweeg brengen tussen contracterende partijen, en kunnen aan derden geen nadeel toebrengen;

Strikt juridisch is bedoelde overeenkomst niet meer tegenstelbaar aan verweerster of diens verzekeraar, daar zij, na opzegging geen partij meer zijnde, vreemd geworden zijn aan deze overeenkomst. Zulks sluit evenwel niet uit, zoals verder zal blijken, dat de criteria vastgesteld in gezegde overeenkomst zouden gebruikt worden om de schadebegroting in concreto te bepalen, indien zou blijken dat

dit de meest adequate methode is (vermoeden van bewijs bij analogie).

2. Het bewijs van het bestaan en de omvang van de schade mag met alle middelen geleverd worden, inclusief getuigen en vermoedens, daar het om een rechtsfeit gaat.

De feitenrechter apprecieert soeverein de bewijswaarde der middelen die aangewend worden om de schade te bewijzen;

De benadeelde partij moet zo goed mogelijk in de toestand gebracht worden waarin hij zou gebleven of gekomen zijn indien de onrechtmatige daad niet zou hebben plaats gehad, hetgeen impliceert dat de schade in concreto dient te worden gewaardeerd rekening houdende met de omstandigheden van de zaak.

Dit betekent dat principieel de schadebegroting niet noodzakelijk op basis van hetgeen de beste koop is moet gebeuren of dat steeds de meest goedkope herstellprijs dient in aanmerking te worden genomen bij het bepalen van de toerekenbare schadevergoeding.

In concreto kunnen ook andere factoren in overweging genomen worden, zoals de spoedeisendheid van de herstelling of andere kosten verhogende factoren, op voorwaarde dat de verhoging van het prijsniveau binnen de perken van de redelijkheid is gebleven;

De begroting der schade dient te geschieden rekening houdende met de omstandigheden eigen aan de benadeelde. Het is niet de absolute of abstracte waarde die in aanmerking dient te worden genomen, maar wel de waarde die het geschonden belang in concreto aan de benadeelde opleverde.

Op grond van hogervermelde overwegingen, is het aangewezen om bij analogie toch als beoordelingsmaatstaf van de schadebegroting de principes en de percentages vastgelegd in de overeenkomst BVVO-CETS te gebruiken.

De inhoud van deze overeenkomst biedt aan verweerster in casu meer voordelen dan nadelen en de schadebegroting valt zeker lager uit dan na gerechtelijke expertise.

De criteria in deze overeenkomst vastgelegd zijn als normaal en redelijk te beschouwen, en zijn het gevolg van grondige discussies tussen de verzekeringsmaatschappijen en de electriciteitsbedrijven.

Het bepaalt de modaliteiten van toepassing bij expertise van de veroorzaakte schade, waardoor administratie en vooral expertisekosten gedrukt worden. Bovendien beoogt het een snelle afhandeling der schadegevallen wat eveneens kostenbeperkend werkt.

3.

De elektriciteitspaal, door de fout van verweerster beschadigd, werd door de benadeelde met eigen personeel hersteld.

De burgerlijke partij heeft het recht om vergoeding te vorderen voor de kosten van het arbeidsloon van de personeelsleden die voor deze herstellingswerken werden ingezet. De benadeelde vordert immers geen terugbetaling van de lonen die hij contractueel aan zijn personeelsleden verschuldigd is, maar wel van de kosten die gemaakt werden om de aan de beschadigde zaak toegebrachte schade te herstellen.

De schade bestaat immers uit de minderwaarde die het patrimonium van de benadeelde heeft ondergaan ten gevolge van de beschadiging of de vernieling van en tot dat vermogen behorende zaak, evenals uit alle kosten van arbeidsprestaties en materialen die nodig zijn geweest om de beschadigde zaak in haar oorspronkelijke toestand te herstellen.

Overigens heeft de schadelijder de schade door zijn eigen personeel laten herstellen, omdat hij ertoe gehouden was zo vlug mogelijk in te grijpen om de continue leveringsplicht te kunnen waarborgen en de schade te beperken.

Het oorzakelijk verband tussen de fout van verweerster en de schade wordt niet doorbroken ofwel door continue verplichting van de benadeelde om de leveringsplicht ten opzichte van abonnees te waarborgen, ofwel door de voorafbestaande contractuele verplichting om de lonen van de arbeiders te

betalen.

Het al dan niet bestaan van een causaal verband dient te worden beoordeeld op het ogenblik van het ontstaan van de schade;

De voorafbestaande contractuele verplichting die het causaal verband zou verbreken, moet zich plaatsen tussen de fout en de schade en niet op het niveau van het herstel van de schade. Dit laatste is in casu het geval, daar de arbeidsovereenkomst krachtens dewelke de schadelijder verplicht is tot betaling van zijn personeelsleden pas te voorschijn komt bij de vraag naar het herstel van de schade.

De gevorderde bedragen, berekend op basis van het BVVO-CETS kontrakt, mogen integraal worden toegekend.

4.

De burgerlijke partij heeft bovendien ook recht op vergoeding van een evenredig deel van de algemene bedrijfskosten, waarbij moet verstaan worden de administratiekosten die verband houden met het herstel in eigen beheer, zoals telefoon, briefwisseling, lasten van samenstelling van dossier, enz.

Deze kosten zijn een noodzakelijk gevolg van het schadeverwekkend feit, en verweerster is hiervoor vergoeding verschuldigd krachtens zijn verplichting tot integrale schadeloosstelling. De percentages vastgelegd in de overeenkomst BVVO-CETS-kontrakt zijn redelijk en worden integraal ingewilligd.

5.

Geen aftrek wegens vetustiteit van de vernielde paal dient te worden toegepast, daar de vervanging van oude bestanddelen door nieuwe elementen aan de installatie van de burgerlijke partij geen meerwaarde verschaft; Verweerster bewijst niet dat de gebruiksmogelijkheden ten gevolge van de herstelling zijn vermeerderd.

Bovendien zijn op de markt geen palen van dezelfde ouderdom zoals de vernielde voorhanden, zodat men wel verplicht is om een nieuwe paal of nieuwe elementen te gebruiken;

Dat bij vermeld vonnis aan de burgerlijke partijen, thans eiseressen ten titel van

provisie een provisie groot EEN FRANK werd toegekend, op een eis respectievelijk voor de I.M.E.W.O. groot 50.591 frank en voor TEVEOOST op een eis geschat groot 5.126 frank.

Overwegende dat eiseressen bij brief van 3 november 1988 in akkoord met de verweerders deze zaak opnieuw bij de rechtbank aanhangig gemaakt heeft teneinde de aan eiseressen toekomende schadebedragen definitief te horen begroten.

Het past dan ook dat in de gegeven omstandigheden de verweerders in solidum te veroordelen tot de door de eiseressen gevraagde sommen:

1. aan de intercommunale maatschappij IMEWO

provisie tussen	50.591 frank
vonnis 1.12.1987	- 1 frank
totaal	50.590 frank
2. aan de intercommunale NV TEVEOOST

provisie tussen	5.126 frank
vonnis 1.12.1987	- 1 frank
totaal	5.125 frank

OM DEZE REDENEN DE RECHTBANK RECHT DOENDE

bij toepassing van art. 11 tot 41 wet 15.6.1935; art. 152 Wetboek van Strafvordering, art. 1382 Burgerlijk Wetboek, ter zitting door de Voorzitter aangeduid; OP TEGENSPRAAK

Veroordeelt de verweerders VAN LAERE Nancy, VAN LAERE Maurits en VAN HESPEN Denise om te betalen in solidum aan:

1. De intercommunale maatschappij voor energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen - IMEWO- het bedrag groot / VIJFTIGDUIZEND VIJFHONDERD EN NEGENTIG FRANK (50.590 frank) te vermeerderen met de vergoedende intresten vanaf 27 januari 1987, datum der feiten tot op 1 december 1987, datum der aanstelling en vanaf laatst genoemde datum de verwijlntresten tot op de dag der algehele betaling;
2. De NV intercommunale maatschappij voor televisiedistributie in Oost-

Vlaanderen-TEVEOOST - het bedrag groot: VIJFDUIZEND HONDERD VIJFENTWINTIG FRANK (5.125 frank) te vermeerderen met de vergoedende intresten vanaf 27 januari 1987, datum der feiten tot op 1 december 1987, datum der aanstelling

en vanaf laatst genoemde datum de verwijlntresten tot op de dag der gehele betaling;

Wijst het meergevorderde af als ongegrond.

Aldus gewezen en uitgesproken ter openbare terechtzitting van de Politie-rechtbank te Dendermonde op 20 JANUARI 1989,
..."

POLITIERECHTBANK TE ANTWERPEN - 22 MAART 1991

Zetelend: dbr. Stevens, voorzitter
Openbaar Ministerie: dbr. Jost
Advokaten: mrs. De Laet en Mullens

OM T/ VAN DEN BROECK - NV INTERBREW BELGIUM

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Algemeen aanvaard gebruik

Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant

De overeenkomst BVVO-CETS wordt door rechtsleer en rechtspraak als vaststaand gebruik erkend. Ook tegenover niet aangesloten dient deze conventie door de rechtbank te worden gehanteerd in het algemeen belang en met het oog op een maximale rechtszekerheid.

La convention UPEA-CETS est reconnue comme un usage constant par la doctrine et la jurisprudence. Cette convention est également à appliquer par le tribunal à des non-adhérents dans l'intérêt général et en vue d'une sécurité juridique maximale.

“...
Overwegende dat de algemene draagwijdte van de Conventie van 1986 tussen de meeste elektriciteitsondernemingen en het merendeel der verzekeringsmaatschappijen klaarblijkelijk door rechtsleer en rechtspraak als een vaststaand gebruik wordt erkend;

dat deze ook t.o.v. niet aangesloten door de rechtbank dient te worden gehanteerd in het algemeen belang en met het oog op een maximale rechtszekerheid;

Overwegende dat, bij gebrek aan bewijsvoering van ongeoorloofde verhoging van de schadeëis, en dus van on-

rechtmatige verrijking vanwege de burgerlijke partij, deze rechtbank de eis in haar geheel gegrond verklaart en zal toekennen;

Dat de schade haar toegebracht zal vergoed zijn door toekenning van het hierna bepaalde bedrag;

...”

VREDEGERECHT VAN HET KANTON BEVEREN - 20 NOVEMBER 1990

Zetelend: dbr. Lanoo
Advokaten: mrs. Mullens en Blanckaert

INTERGEM T/ BELGISCHE STAAT

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Algemeen aanvaard gebruik

Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant

De overeenkomst BVVO-CETS is van toepassing op niet aangesloten maatschappijen vermits de regels door de conventie vastgelegd als algemeen aanvaarde en toegepaste gebruiken dienen te worden aanzien.

La convention UPEA-CETS est d'application à des compagnies non-adhérentes, étant donné que les règles fixées par cette convention sont à considérer comme des usages constants et généralement appliqués.

“...
Eiseres kan zich bovendien steunen op de BVVO-CETS conventie welke van toepassing is ten aanzien van niet aangesloten maatschappijen vermits de regels door de conventie vastgelegd als algemeen aanvaarde en toegepaste gebrui-

ken dienen te worden aanzien om schadegevallen in die materie te bepalen zodat zij als grondslag dienen voor de appreciatie van de rechtbank (Rb. Koophandel Brussel 7.12.1979, R.G.A.R. 1979, 10067).

In casu blijkt de reële schade door de toegepaste wijze van berekening op een objectieve wijze te zijn vastgelegd.

De eis wordt toelaatbaar en gegrond verklaard.

...”

VREDEGERECHT VAN HET EERSTE KANTON BRUGGE - 20 NOVEMBER 1990

Zetelend: dbr. Lievens

Advokaten: mr. Crivits, mr. Persyn, mr. Beele

IMEWO, TEVEWEST T/ N.V. EUROPESE LLOYD

Schade aan elektrische installaties, tele-distributienet • Schadevergoeding • Oorzakelijk verband fout-schade • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Uurloon • Bijstandskosten • Vetusteit

Dommage aux installations électriques, réseau de télédistribution • Indemnisation • Relation causale faute-dommage • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Tarif horaire • Frais d'assistance • Vétusté

De overeenkomst BVVO-CETS, afgesloten in het belang van alle betrokken partijen, is een feit, zodat kan rekening gehouden worden met de begrotingscriteria ervan zelfs t.o.v. partijen aan wie zij niet tegenstelbaar is in recht.

La convention UPEA-CETS, conclue dans l'intérêt de toutes les parties concernées, est un fait de sorte qu'il convient dès lors de tenir compte des critères d'évaluation du dommage prévus même envers des parties auxquelles la convention n'est pas opposable en droit.

De kosten van het arbeidsloon vormen een integrerend deel van de herstellingskosten. Een verhoging van 15 % als evenredig deel van de algemene bedrijfskosten is verantwoord. Er dient geen aftrek wegens vetusteit van een vernielde paal toegepast.

Le coût salarial fait partie intégrante des frais de réparation. Une majoration de 15 % représentant une proportion des frais généraux de l'entreprise est justifiée. Il n'y a pas lieu d'appliquer une déduction pour vétusté d'un poteau.

“...
Gezien de dagvaarding d.d. 3.5.1989 waarbij door eisers het saldo wordt gevorderd van de schadevergoeding die is geleden gevolg aan een verkeersongeval veroorzaakt door de verzekerde van verweerster op 14.3.1988. De verzekerde van verweerster heeft toen met zijn wagen een paal aangereden toebehorende aan eerste eiseres langs de Scherpe-

straat te Beernem ter hoogte van huisnummer 31.

Bij deze aanrijding werd eveneens de T.V.-en F.M.-distributie van tweede eiseres beschadigd.

Eisers begroten de schade als volgt:

voor eerste eiseres: 38900F en voor tweede eiseres 11857F.

Door verweerster werd op 14.11.1988 aan eerste eiseres een bedrag betaald

van 26778 frank en aan tweede eiseres een bedrag van 10225 frank. Verweerster weigert nog verdere saldi te betalen voorhoudende dat de begroting van de schadevergoeding door eisers eenzijdig is gebeurd, terwijl verweerster de schade heeft betaald volgens de schade begroot door haar eigen deskundige.

Ter begroting van een schadevergoeding verwijzen eisers naar de overeen-

komst afgesloten tussen de elektriciteitsondernemingen (C.E.T.S.) en de verzekeraars (B.V.V.O.).

In artikel 1 van deze overeenkomst wordt bepaald: "Aanvaard de elektriciteitsonderneming een zeker geldelijk offer dat voortspuit uit het feit dat de bepalingen van het bedrag van haar schade, zoals in de overeenkomst wordt bepaald, leidt tot een waarde lager dan de echte kostprijs van de directe en indirecte verichtingen die bijdragen tot de herstelling van de schade welke haar werd veroorzaakt".

Verweerster wijst er terecht op dat zij geen partij is in deze overeenkomst, zodanig dat deze overeenkomst haar niet tegenstelbaar is in rechte. Evenwel is het zo dat deze overeenkomst in het belang van alle betrokken partijen is afgesloten zodanig dat deze overeenkomst een feit is en dat kan rekening gehouden worden met de begrotingscriteria aldaar weerhouden.

Overigens moet worden vastgesteld dat verweerster als zodanig deze overeenkomst in principe niet betwist vermits zij de begrote kosten in hoge mate weerhoudt, maar dat zij enkel bepaalde posten niet weerhoudt omdat zij deze overdreven acht.

Volledigheidshalve dienen wij ons onderzoek hoogstens te beperken tot deze posten waarvan verweerster voorhoudt dat deze overdreven zouden zijn vermits volgens verweerster, eisers zich niet kunnen steunen op voormelde overeenkomst van 1.7.1986.

Deze posten worden in besluiten voor verweerster als volgt omschreven:

– verhoging voor kosten weddetrekend personeel 15 %; verder wordt voorgehouden dat eisers niet bewijzen dat deze schade effectief werd geleden en dat deze schade in causaal verband staat met ongeval.

Vooreerst verwijzen wij naar het arrest van het Hof van Beroep te Gent van 27.5.1983, R.W. 83-84, 1987, met noot van L.Vandorpe. In dit arrest komt het Hof terug op zijn vroeger ingenomen rechtspraak waarin vroeger was geoordeeld dat een elektriciteitsmaatschappij geen schade lijdt wanneer zij lonen dient te betalen voor tussenkomst van haar werknemers bij herstelling van een defect aan het distributienet, ook wanneer de oorzaak ervan in het foutief optreden van een derde geleden is (Gent 25.9.1981, R.W. 82/83, 512). Ter zake wordt aanvaard dat de fout van de derde, zijnde de verzekerde van verweerster, aanleiding geeft tot uitbetaling van loon voor herstelling van het elektriciteitsnet dat rechtstreeks een gevolg is van het ongeval. Deze schade bestaat uit de minderwaarde die het patrimonium van de benadeelde heeft ondergaan ten gevolge van de beschadiging of de vernieling van een tot dat vermogen behorende zaak, eveneens uit alle kosten van arbeidsprestaties en materialen die nodig zijn geweest om de beschadigde zaak in haar oorspronkelijke toestand te herstellen. De kosten van het arbeidsloon vormen met andere woorden een integrerend

deel van de herstellingskosten (zie eveneens Gent 27.5.1983 R.W. 83/84, 1087 met noot L.Vandorpe).

Eveneens aansluitend bij een meerderheid van rechtspraak kan worden aanvaard dat een evenredig deel van de algemene bedrijfskosten ten laste van de aansprakelijke wordt gelegd (Brussel 26.4.1979 R.W. 79/80, 2785). Deze kosten vormen de administratiekosten die verband houden met het herstel in eigen beheer, zoals telefoon, briefwisseling, kosten voor de samenstelling van het dossier, de uitzonderlijk en vlugge afhandeling enzovoort.

Door eisers wordt deze schade begroot op een verhoging van 15 % op de algemene bedrijfskosten. Dit komt niet als overdreven voor en verantwoord. Vroeger werd er overigens zeer dikwijls 22 % weerhouden.

– door verweerster wordt een bedrag in mindering gebracht van 3 % sleet.

De rechtspraak is het er nagenoeg unaniem over eens dat geen aftrek wegens vetustiteit van de vernielde paal dient te worden toegepast daar de vervanging van de oude bestanddelen door nieuwe elementen aan de installatie van de benadeelde geen meerwaarde verschaft zodat deze laatste zich niet onrechtmatig verrijkt (zie overzicht rechtspraak schade en schadeloosstelling tijdschrift voor Privaat Recht 1984 blz.851).

De vordering zoals door eisers gesteld komt dan ook als gegrond voor. ..."

JUSTICE DE PAIX DU DEUXIEME CANTON DE BRUXELLES - 16 DECEMBRE 1991

Siège: M. Verryck

Avocats: Mes Dath et De Kesel

SIBELGAZ C/ S.A. AXA BELGIUM

Dommage à un poteau de signalisation
 • Indemnisation • Convention U.P.E.A.-
 C.E.T.S. • Applicabilité aux non-adhérents
 • Usage constant

**Schade aan een signalatiepaal • Schadevergoeding • Overeenkomst B.V.V.O.-
 C.E.T.S. • Toepasselijkheid ten opzichte van niet-aangeslotenen • Algemeen aanvaard gebruik**

Le dommage causé à un poteau de signalisation peut être évalué conformément aux principes retenus par la convention UPEA-CETS, même dans le cas où la compagnie d'assurance n'y a pas adhéré. Les règles établies par cette convention doivent être considérées comme les usages couramment admis et appliqués pour l'indemnisation des sinistres en cette matière et servir dès lors de base d'appréciation pour le tribunal.

De schade aan een signalisatiepaal mag bepaald worden overeenkomstig de principes van de BVVO-CETS-overeenkomst, zelfs indien de verzekeringsmaatschappij er geen partij bij is. De door deze overeenkomst vastgelegde regels moeten beschouwd worden als algemeen aanvaarde en toegepaste gebruiken voor de vergoeding van schadegevallen in deze sector; de rechtbank moet ze dan ook weerhouden als grondslag voor haar beoordeling.

“...
La demanderesse réclame paiement d'un montant de 42.894 F;
Elle expose qu'un de ses poteaux a été endommagé par l'assuré de la défenderesse le 27.07.1990 au Bois de la Cambre à Bruxelles;
La responsabilité n'est pas contestée, mais bien le montant réclamé;
La demanderesse évalue son préjudice à 149.732 F, alors que la défenderesse offre 106.838 F, montant d'ailleurs réglé;
La demanderesse se réfère aux critères de la convention UPEA;
La défenderesse n'ayant pas signé ladite convention, elle fait valoir que celle-ci ne lui est pas opposable;
La demanderesse invoque une série d'arguments qui ont admis que les principes retenus par la convention sont à appliquer même dans le cas où une des parties n'y a pas adhéré;

C'est ainsi que le Tribunal de Commerce de Bruxelles a décidé par jugement du 07.12.1977 (R.G.A.R., 1979, 10067):

“Lors même qu'une entreprise distributrice d'électricité n'a pas adhéré à la convention intervenue entre l'UPEA et le CETS, ayant pour objet d'arrêter une formulation uniforme pour la fixation du préjudice subi à la suite de dommages provoqués aux lignes électriques aériennes et souterraines, et ne figure pas parmi les entreprises mandantes du CETS, il n'empêche que les règles arrêtées par cette convention doivent être considérées comme les usages couramment admis et appliqués pour l'indemnisation des sinistres en cette matière et servir dès lors de base d'appréciation pour le Tribunal”;

Nous nous rallions à cette décision;

La défenderesse ne démontrant pas que les calculs établis par la demanderesse ne sont pas conformes à ceux prévus par la convention, son opposition manque de fondement;

Ce principe a d'ailleurs été admis par le Tribunal de 1ère Instance de Bruxelles (7° Civ., 09.01.81, SIBELGAZ c/Honorez, inédit):

“Que si les conventions UPEA ne sont pas opposables à la défenderesse, qui n'y a pas adhéré, il n'en demeure pas moins que les méthodes de calcul des indemnités imposées par ces conventions sont valables parce qu'elles ont été établies après étude complète et discussions entre partenaires”;

Nous considérons l'action fondée;
...”

VREDEGERECHT VAN HET VIJFDE KANTON TE ANTWERPEN - 11 DECEMBER 1990

Zetelend: dbr. Van Oosterwijck

Advokaten: mrs. Mullens en Van Der Donckt

I.M.E.A. T/ SWOLFS

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Algemeen aanvaard gebruik

Dommage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant

De overeenkomst BVVO-CETS is de grootste gemene deler van een reeks algemeen aanvaarde en toegepaste gebruiken om schade aan elektrische installaties te vergoeden. Ze benadert aldus de maximale objectiviteit van schade-regeling en moet dus ook als norm dienen bij schadegevallen waarbij partijen betrokken zijn die niet tot de conventie zijn toetreden, ook wat de bijstandskosten betreft.

La convention UPEA-CETS est le plus grand commun diviseur d'une série d'usages constants et généralement appliqués en vue d'indemniser les dommages à des installations électriques. Elle approche donc l'objectivité maximale en matière de règlement de sinistre. Dès lors, il convient de l'appliquer comme norme en cas de sinistres impliquant des parties n'ayant pas adhéré à la convention, non en moindre mesure en ce qui concerne les frais d'assistance.

“..."

Het wordt niet betwist dat verweerder aansprakelijk is voor de beschadiging van een verdeelkast van eiseres die zich bevond ter hoogte van het pand nr. 2 Burchtgracht te Antwerpen, feiten die van 1 november 1989 dateren toen de verdeelkast in kwestie aangereden werd door de personenwagen Opel bestuurd door verweerder.

Het bedrag van de door eiseres aan verweerder gezonden factuur van 29 december 1989 zijnde 86114,-frank, wordt niet betwist door verweerder ten belope van 75872,-frank-bedrag dat hij trouwens ook betaalde maar ten belope van 11232,-frank zijnde de zogeheten "bijstandskosten" gerekend tegen 15% op 74882,-frank.

Die bijstandskosten, zo stelt verweerder, zijn noch meer noch minder dan een zuivere forfaitaire (en dus arbitraire), verhoging waarvoor eiseres zich beroept op een overeenkomst die in het vakjargon de conventie B.V.V.O.-C.E.T. heet (beroepsvereniging van de in België werkzame Belgische en buitenlandse Verzekeringsondernemingen enerzijds en het Comité voor Technische Studie van de Productie en Distributie van Elektriciteit in België, T.S.C. afgekort, in het Frans C.E.T. anderzijds). De verzekeraar van verweerder, de A.S.L.K., en a fortiori verweerder zelf, heeft die conventie waarvan de huidige tekst in voege is sinds 1 januari 1986, niet onderschreven.

Het doel van die conventie is (art. 1) een eenvormige formule vast te leggen voor het door de onderneming geleden verlies ingevolge schade aan de boven- en/of ondergrondse distributie en overbrengingslijnen van elektrische energie en aan neveninstallaties (art. 2,a)), het bepalen van de modaliteiten die moeten worden gevolgd inzake expertise van

de schade waarvan sprake onder a) hierboven, om aldus in de mate van het mogelijke de administratie- en expertisecosten te verminderen en de vereffening van de schadegevallen te bespoedigen (art. 2b)), barema's vast te leggen toe te passen zowel ingeval de verantwoordelijkheden bij minnelijke schikking worden vastgesteld, als ingeval deze het voorwerp uitmaken van een gerechtelijke betwisting (art. 2c))... enz.

En verder nog: "De toepassing van de conventionele tarieven die voorkomen in deze overeenkomst kan aanleiding geven tot het opmaken van een schadebedrag dat lager ligt dan de werkelijke kostprijs van de reële herstellingsverrichtingen. Het gewenste evenwicht tussen de verbintenissen van de onderneming en die van de verzekeraar vormt de grondslag van deze overeenkomst." (art. 2, voorlaatste alinea).

Met andere woorden, die conventie is een zeer nuttig instrument dat toelaat schadegevallen zoals dat van onderhavige casus, in een minimum van tijd, volgens objectieve maatstaven en naar algehele voldoening te regelen, eerder dan partijen zich in een oeverloze discussie te zien storten of in een oeverloos ... rechtsgeding. Nogeens met andere woorden, men heeft hier (bravo voor het privé-initiatief) een middel geschapen om een beroep op de rechtbanken met alle alea van waardering van de schade volgens de ingesteldheid van ieder individueel rechter of deskundige, uit te schakelen; verweerder mag het draaien of keren zoals hij wil maar op haar manier levert de conventie een uitstekende bijdrage tot een beperking van het aantal rechtsgedingen en van de gerechtelijke achterstand om nu maar grote woorden te gebruiken.

En uiterekend aan een rechtbank komt verweerder nu uitleggen dat het ganse systeem faalt, of toch gedeeltelijk faalt, maar hij doet dit ten onrechte. De conventie is immers de grootst mogelijke gemene deler van een reeks algemeen aanvaarde en toegepaste gebruiken om schadegevallen in die materie te vergoeden, en zij benadert aldus de maximale objectiviteit bij schaderegeling derwijze dat ze ook als norm moet dienen voor schadegevallen waarbij partijen betrokken zijn die tot die conventie niet zijn toegetreden; ze is van groot maatschappelijk nut en moet dan ook door de rechtbank worden toegepast omdat ze redelijk is, ook wat het door verweerder betwist percentage van 15% betreft (Cf. VAN INNIS, A., "Dommages accidentels aux canalisations souterraines à l'occasion de travaux", J.T., 1984, (""), 38, nr. 25; Cf. Antwerpen, eerste Kamer, 19 oktober 1988, inzake Feyen c. Embrechts-Moreau, A.R. nr. 695/85, en Securitas c. Druyts e.a., A.R. nr. 763/85, onuitgegeven; Cf. Kh. Brussel, 7 december 1977, R.G.A.R., 1979, 10.067, met noot; Pol. Turnhout, 21 oktober 1986, inzake O.M. c. Loodts e.a., onuitgegeven; Cf. Vred. Beveren-Waas, 21 november 1989, inzake Inter-gem c. PVBA. De Schaepmeester, A.R. nr. 8276, onuitgegeven).

De door eiseres voorgestelde berekeningswijze is dan ook geen "régime de faveur" voor eiseres zoals verweerder in conclusie stelt en benadert de schadeberekening op een quasi haarfijne en concrete wijze, zodat de vordering beantwoordt aan het reëel verlies dat eiseres geleden heeft en eiseres dit verlies op een weliswaar specifieke maar aanvaardbare en adequate manier bewijst. ..."

JUSTICE DE PAIX DE BEAURAING - 18 FEVRIER 1992

Siège: Me Selleslagh

Avocats: Me Cornet, Me Remy loco Me Mélan, Me Rouard loco Me Lambotte

S. A. UNERG C/ S.A. D'ASSURANCES AUTO, LLOYD EUROPÉEN ET S.A. AXA BELGIUM

Domage au réseau de télédistribution
• Indemnisation • Convention UPEA-
CETS • Applicabilité aux non-adhérents
• Tarif horaire

Schade aan teledistributienet • Schade-
vergoeding • Overeenkomst BVVO-
CETS • Toepasselijkheid ten opzichte van
niet-aangeslotenen • Uurloon

Bien qu'une compagnie d'assurances n'ait pas adhéré à la convention UPEA-CETS, celle-ci doit lui être appliquée par analogie. Les estimations de la convention UPEA-CETS représentent une estimation moyenne correspondant à la réalité.

Zelfs wanneer een verzekeringsmaatschappij niet is toegetreten tot de BVVO-CETS overeenkomst, mag deze overeenkomst per analogie worden toegepast. De ramingen van de conventie BVVO-CETS betekenen een gemiddelde dat met de werkelijkheid strookt.

"...

Attendu que la demande tend à la condamnation de la défenderesse, la S.A. d'Assurances Auto Lloyd Européen, en sa qualité d'assureur de la SPRL OFFIMEX, à lui payer un solde de 14.944 F sur le préjudice de 58.888 F subi le 9.12.1988;

Que cette demande est recevable:

Attendu que la S.A. AXA Belgium, par voie de conclusions, déclare reprendre l'instance mue originellement contre la S.A. d'Assurances Auto Lloyd Européen;

Qu'il lui en est donné acte;

Attendu que l'actuelle défenderesse conteste le fondement de cette demande;

Attendu que la demanderesse expose que son réseau de télédistribution fut fortement endommagé dans le cadre d'un accident survenu le 9.12.1988 dans lequel fut impliqué Daniel Danhier, préposé de la SPRL OFFIMEX;

Attendu que la contestation ne porte nullement sur l'imputation de la responsabilité, mais uniquement sur le montant des dommages-intérêts, la défenderesse prétendant avoir complètement indemnisé par versement d'un montant de 43.944F;

Attendu que le décompte de la demanderesse s'établit comme suit:

1.- main d'oeuvre qualifiée - 12 heures	20.852
2.- fourniture (câble ALV LP 5750 JM 3 AC/C°) 250 m.	36.522
3.- transport (camion de + 5 T.) 20 km	<u>1.514</u>
	58.888

Attendu que la défenderesse a indemnisé comme suit:

1.- 12.000
2.- 30.744
3.- 1.200

montants fixés forfaitairement par le bureau d'expertises P. VAN HENTENRIJCK, mandaté par la défenderesse;

Attendu qu'en termes de citation et à titre principal, la demanderesse réclame son préjudice réel qu'elle reste cependant dans l'impossibilité de prouver;

Qu'à titre subsidiaire, elle réduit sa demande et, appliquant la convention UPEA, fixe son préjudice à:

1.- 16.716
2.- 30.744
3.- <u>1.200</u>
48.660

Attendu que la défenderesse maintient sa contestation et soutient que la convention UPEA et, en conséquence, les modes de calcul forfaitaire ne lui sont pas opposables;

Attendu cependant qu'il échet de considérer que l'entreprise d'électricité assure un service public et qu'en conséquence il ne peut lui être fait reproche d'avoir procédé de son propre chef aux réparations avant l'établissement d'un constat amiable;

Qu'en effet, elle a l'obligation d'effectuer les réparations urgentes pour assurer la continuité du service et ne peut donc supporter les lenteurs d'un constat ou expertise amiables et contradictoires;

Que la convention UPEA fixe les modes de calcul pour arriver à une indemnisation forfaitaire;

Que cette convention reconnaît en son préambule que les entreprises d'électricité ont accepté un certain sacrifice pécuniaire résultant du fait que l'établissement du montant de leur préjudice, tel que le définit la convention, conduit à une valeur inférieure au prix de revient véritable des opérations directes et indirectes concourant à la réparation des dégâts qui leur ont été causés;

Qu'une jurisprudence constante reconnaît que les méthodes de calcul des indemnités sont valables, puisqu'elles ont été établies après étude et discussions entre partenaires et que son application représente déjà un sacrifice pécuniaire pour l'entrepreneur lésé;

Que cette jurisprudence constante applique par analogie la convention UPEA-CETS aux compagnies d'assurances qui n'y ont pas adhéré;

Attendu que la défenderesse maintient que le coût horaire moyen fixé à 1.393 F est exagéré et estime suivant rapport de son propre expert que la main d'oeuvre doit être évaluée à 1.000 F l'heure;

Qu'elle dépose le barème pour la facturation des salaires en régie, applicables à partir du 1er mai 1991;

Attendu que les parties n'ont pas déposé les barèmes admis par l'UPEA;

Qu'il convient de constater que, dans son jugement du 15 septembre 1988, le Tribunal de Commerce de Charleroi (2me Chambre) dont copie est déposée par la demanderesse, versait aux débats une évaluation du coût horaire standard pour heures normales des agents en 1984 dont il ressortait que le salaire horaire moyen d'un cabinier s'élevait à 1.279 F et celui d'un chef de réseau à 1.661 F;

Que l'estimation de la demanderesse paraît raisonnable et conforme aux estimations de la convention UPEA;

Que les estimations de la convention UPEA, si elles ne sont pas opposables telles quelles à la défenderesse, paraissent être une estimation moyenne correspondant à la réalité à défaut d'éléments d'appréciation plus précis;

Que la demande est fondée à concurrence de 12.015 F;

Que la demande était, lors de son introduction, supérieure à 15.000 F, compte tenu des intérêts compensatoires;

Qu'il n'y a pas lieu à exécution provisoire;

PAR CES MOTIFS: ...

Condamnons la défenderesse à payer à la demanderesse la somme principale de DOUZE MILLE QUINZE FRANCS, augmentée des intérêts compensatoires, puis judiciaires au taux légal depuis le 9.12.1988 jusqu'à complet paiement et les dépens, ces derniers non liquidés à défaut du dépôt de l'état liquidatif prévu à l'article 1021 du Code Judiciaire; ..."

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN - 19 OKTOBER 1988

Iste Kamer

Zetelend: dbr. Spaas, voorzitter

Advokaten: mr. Dom loco mr. Calewaert, mrs. Devos, Keyser, Schuermans en Mullens, mr. Rens loco mr. De Paepe

FEYEN T/ DIVERSEN
N.V. SECURITAS T/ DIVERSEN

Schade aan elektrische installaties • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet aangesloten • Algemeen aanvaard gebruik

De overeenkomst BVVO-CETS geeft een aanvaardbare verklaring die de toepassing van een percentage bijstandskosten verrechtvaardigt. Het voorziene percentage van 15 % is bovendien redelijk.

Domage aux installations électriques • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Usage constant

La convention UPEA-CETS donne une explication acceptable justifiant l'application d'un pourcentage de frais d'assistance. En outre, le pourcentage de 15 % est raisonnable.

"...
Overwegende dat Iveka eigenares is van de in de woning van partij Embrechts-Moreau door de brand beschadigde elektriciteitsinstallatie en derhalve gerechtigd is op herstel dezer schade die

eveneens berokkend werd door de samenlopende fouten van Jan Feyen en Peter Druyts;

Overwegende dat Iveka een gedetailleerde onkostennota voorlegt en deze

geen dubbel gebruik uitmaakt met de door de deskundigen beschreven herstellingskosten;

Overwegende dat voor de som van 1.536 fr. die als algemene onkosten in

rekening worden gebracht Iveka zich beroept op de overeenkomst tussen de Beroepsvereniging van de in België werkzame Belgische en buitenlandse verzekeringsondernemingen en het Comité voor Technische Studie van de productie en

distributie van elektriciteit in België; dat art. 15 van voornoemde overeenkomst een aanvaardbare verklaring bevat van de redenen die een percentage verrechtvaardigen van de verhoging van het totaal schadebedrag;

dat het voorziene percentage van 15% tevens redelijk is en bijgevolg dient aangenomen dat de werkelijke kostprijs voor het volledig herstel van de schade 11.776 fr. bedraagt; ...”

VREDEGERECHT VAN HET TWEDE KANTON LEUVEN - 5 FEBRUARI 1991

Zetelend: mevr. Maertens

Advokaten: mr. Wierinckx, mr. Van Drooghenbroeck, mr. Mercelis

P.B.E. INTERKOMMUNALE C.V. T/ R.T.T. EN P.V.B.A. VERSCHUEREN

Schade aan teledistributienet • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid ten opzichte van niet-aangeslotenen • Billijke schadevergoeding

Dommage au réseau de télédistribution • Indemnisation • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Indemnisation équitable

Ten aanzien van niet-aangeslotenen dient de wijze van schadeberekening, gebaseerd op de conventie BVVO-CETS, als overeenstemmend met een billijke schadeloosstelling beoordeeld te worden

Le mode de calcul du dommage, basé sur la convention UPEA-CETS, doit être considéré comme un mode d'indemnisation équitable à l'égard des non-adhérents à cette convention

“... Gelet op de dagvaarding betekend dd.27.01.89 waarbij eiseres de veroordeling vraagt van verweerder voor een bedrag van 15.315 F;

Gelet op de dagvaarding in vrijwaring betekend dd.15.06.89 waarbij verweerder de PVBA VERSCHUEREN dagvaardt om haar te horen vrijwaren;

Gelet op de conclusie dd. 21.03.90 waarbij eiseres haar vordering uitbreidt tot de gedwongen tussenkomende partij;

...

Overwegende dat de vordering gegrond is, gelet op art. 1382 e.v. B.W. en art. 1353 B.W. en M.B. 10.08.77 art. 30 § 2;

Dat de schadehoeftigheid niet ernstig wordt betwist zoals gefactureerd op 11.01.88, factuur nr. 91.349, en de hoeftigheid van het bedrag geen aanstelling van een deskundige wettigt;

Dat alhoewel de gedwongen tussenkomende partij niet is toegetreden tot de conventie BVVO-CETS dd. 15.01.86, deze wijze van schadeberekening, gezien de tussenkomst van de BVVO in de conventie als overeenstemmend met een billijke schadeloosstelling dient beoordeeld te worden;

OM DEZE REDENEN,

...

Verklaren de vorderingen ontvankelijk en gegrond”.

Noot

De gevorderde schadevergoeding werd niet betwist door de verwerende partij (R.T.T.) maar wel door de gedwongen tussenkomende partij (PVBA VERSCHUEREN). Deze laatste betwistte de 15 % bijstandskosten.

Note

L'indemnisation demandée n'est pas contestée par la défendresse (RTT), mais bien par la partie appelée en intervention forcée (PVBA VERSCHUEREN). Cette dernière conteste les 15 % de frais d'assistance.

TRIBUNAL DE COMMERCE DE NAMUR - 12 JANVIER 1993

*Siège: M. Royaux, président
Avocats: Me Mélan, Me Lebrun loco Me Kerkhofs*

POWERFIN C/ S.A. AXA BELGIUM

**Domage aux installations électriques •
Convention UPEA-CETS • Applicabilité
aux non adhérents • Frais d'assistance**

**Schade aan elektrische installaties • Over-
eenkomst BVVO-CETS • Toepasselijk-
heid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstands-
kosten**

Bien qu'une compagnie d'assurances n'ait pas adhéré à la convention UPEA-CETS, celle-ci doit être appliquée par analogie.

Les estimations de la convention UPEA-CETS paraissent être une estimation moyenne correspondant à la réalité.

Le travail d'ordre administratif (frais d'assistance) peut être évalué ex-aequo et bono à 15 % du devis non contesté par la compagnie d'assurances.

Alhoewel een verzekeringsmaatschappij niet is toegetreden tot de overeenkomst BVVO-CETS, moet deze bij wijze van analogie toegepast worden.

De ramingen van de overeenkomst UPEA-CETS betekenen een gemiddelde dat met de werkelijkheid strookt.

Het administratief werk (bijstandskosten) mag ex-aequo et bono geëvalueerd worden aan 15 % van het door de verzekeringsmaatschappij niet betwist bestek.

“...

Attendu que par conclusions la partie défenderesse ne conteste plus la première évaluation de la demanderesse, sauf sur deux points: le montant du dommage pour majoration pour frais d'appointés et la quote-part de vétusté.

Attendu qu'il ne peut être sérieusement contesté qu'un dommage occasionné au réseau de distribution d'électricité engendre non seulement des prestations d'ordre technique (rubrique main d'oeuvre: 57.836 F, non contestée par la défenderesse) mais également un travail d'ordre administratif qui peut être évalué ex-aequo et bono à 15 % de l'ensemble du premier devis du 2 février 1990 non contesté par la défenderesse (Cour de Cassation 28.6.1991, JT, 1992, p. 32).

Attendu qu'en marquant son accord sur l'évaluation du premier devis du 2 février 1990 (66.276 F) basé sur les critères de la convention UPEA, estimation moyenne correspondant à la réalité, à défaut d'élément d'appréciation plus précis, la défenderesse ne peut raisonnablement postuler qu'il soit tenu compte d'un nouveau paramètre éventuel qui changerait l'équation à laquelle elle a consenti.

Attendu que la demanderesse n'établit pas le surplus du dommage postulé à titre principal.

Vu les articles 1, 9, 30, 32 à 38, 40 et 41 de la loi du 15 juin 1935;

Par ces motifs: ...

LE TRIBUNAL:

Statuant contradictoirement:

Dit l'action recevable et fondée, dans la mesure ci-après:

Condamne la défenderesse à payer à la demanderesse la somme de 76.217 F (septante six mille deux cent dix sept francs) à augmenter des intérêts compensatoires aux taux légal depuis le 21 décembre 1989 ainsi que les intérêts judiciaires jusqu'au complet paiement;

Déboute la demanderesse du surplus de sa réclamation;

Condamne la défenderesse aux dépens de l'instance non liquidés en ce qui la concerne et liquidés en ce qui concerne la demanderesse à la somme de 11.064 F,
...”

COUR D'APPEL DE LIÈGE - 19 DECEMBRE 1991

10ième chambre

Siège: Me Echement

Avocats: Mes Melan et Kerbkofs

S.A. POWERFIN C/ S.A. ROYALE BELGE

**Domage aux installations électriques
• Convention UPEA-CETS • Inopposabilité
aux non-adhérents • Refus d'appliquer la
majoration pour frais d'assistance**

**Schade aan elektrische installaties • Over-
eenkomst BVVO-CETS • Niet-tegenstel-
baarheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Wei-
gering tot toepassing van de vermeerde-
ring voor bijstandskosten**

Lorsque la réclamation à une compagnie d'assurances non adhérente à la convention UPEA-CETS d'une majoration forfaitaire de 15 % pour frais d'appointés (frais d'assistance) n'est pas motivée; qu'il n'est pas prouvé que cette majoration corresponde à un préjudice effectivement souffert par la victime et que cette dernière n'a pas établi ses frais réels, aucun montant ne peut être réclamé au titre de frais d'assistance.

In het geval de vordering ten aanzien van een verzekeringsmaatschappij dewelke niet is toegetreden tot de conventie, inzake een forfaitaire vermeerdering van 15 % voor bijstandskosten niet is gemotiveerd en er niet aange-toond werd dat deze vermeerdering beantwoordt aan een werkelijk nadeel geleden door het slachtoffer die eveneens niet zijn werkelijke kosten aantoot, mag er geen enkel bedrag worden gevorderd ter vergoeding van bijstandskosten.

“...

Vu le jugement prononcé le 11 septembre 1990 par le tribunal de première instance de Namur qui condamne l'intimée à payer à l'appelante 90.678 fr., outre les intérêts et les dépens;

Vu l'acte d'appel signifié le 15 octobre 1990 et l'appel incident formé le 30 septembre 1991;

Attendu que suite à un accident de roulage qui s'est produit le 2 décembre 1988, un poteau du réseau de distribution d'électricité et de télédistribution de l'appelante a été endommagé par l'assuré de l'intimée; que la responsabilité de celui-ci n'est pas discutée; que le montant de l'indemnisation réclamée par l'appelante est contesté par l'intimée; qu'invoquant la convention UPEA-CET du 23 février 1976, l'appelante chiffre son dommage en totalité à 130.549 fr.;

Attendu que l'intimée plaide qu'elle n'est plus partie à cette convention; qu'elle conteste la somme de 17.002 fr., réclamée à titre de majoration forfaitaire pour frais d'appointés (15%); qu'en outre, elle soutient qu'il y a lieu d'appliquer un coefficient de vétusté de 20 %; que par son appel incident, elle demande que les dépens soient mis à charge de l'appelante, le premier juge ayant reconnu satisfaisante l'offre de 90.678 fr. qu'elle avait faite dès le départ;

Attendu que la convention invoquée par l'appelante ne liant plus l'intimée, il appartient à l'appelante d'établir la hauteur de son préjudice;

Attendu qu'elle plaide que cette convention a un caractère transactionnel et qu'il ne se conçoit pas que l'intimée en accepte les postes qui lui conviennent et refuse les autres;

Attendu qu'au vu des principes applicables en matière de réparation du dommage, il appartient à l'appelante d'établir ses frais réels; ce qu'elle s'était d'ailleurs réservée de faire par sa lettre du 25 avril 1987; qu'elle n'a jamais démontré ses frais réels; qu'elle n'aurait pas manqué de le faire si ceux-ci avaient été plus élevés que le résultat de l'application de la convention;

Attendu que la réclamation d'une majoration forfaitaire de 15 % pour frais d'appointés n'est, en l'espèce, pas justifiée; qu'il n'est pas prouvé que cette majoration corresponde à un préjudice effectivement souffert par l'appelante;

Attendu qu'il n'y a pas lieu d'appliquer un coefficient de vétusté; étant donné que la réparation ne concerne qu'une petite partie du réseau;

Attendu que chacune des parties suc-
combe partiellement; qu'il est équitable
de partager les dépens par moitié;

PAR CES MOTIFS,

Vu l'article 24 de la loi du 15 juin 1935,

La cour, statuant contradictoirement,
Reçoit les appels;

Emendant la décision attaquée, porte à
113.547 fr. la somme en principal de la
condamnation de l'intimée, sous déduc-
tion de tout montant payé antérieure-
ment;

Condamne chacune des parties à la moitié
des dépens des deux instances liquidés
pour l'appelante à 37.546 fr. et pour
l'intimée à 24.200 fr.

..."

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE TURNHOUT - 21 NOVEMBER 1990

4de Kamer

Zetelend: dbr. Emsens, voorzitter, hb. Bergbmans en Vanderhaeghen
Openbaar Ministerie: dbr. Broeckx
Advokaten: mr. Tollebeek loco mr. Jegers, mr. Lommelen loco mr. De Lat

IVEKA T/ STESENS

**Schade aan elektrische installaties • Scha-
devergoeding • Overeenkomst BVVO-
CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aange-
slotenen • Bijstandskosten • Winstderving**

**Dommage aux installations électriques
• Indemnisation • Convention UPEA-
CETS • Applicabilité aux non-adhérents
• Frais d'assistance • Manque à gagner**

*De schadeveroorzaker is niet toetreden tot de BVVO-
CETS-overeenkomst zodat er dan ook geen kontraktuele
grondslag bestaat om de schade volgens de regels van deze
overeenkomst te vergoeden.*

*Zelfs indien de schadeveroorzaker de herstellingskosten
heeft betaald volgens de barema's van de BVVO-CETS-
overeenkomst, is hij nog niet verplicht om de bijstands-
kosten en de winstderving, zoals die volgens diezelfde
overeenkomst werden bepaald, te aanvaarden en te
vergoeden.*

*Er is immers niet bewezen dat de bijstandskosten en de
winstderving door het ongeval werden veroorzaakt en
evenmin is bewezen dat er een oorzakelijk verband bestaat
tussen het ongeval en de schade.*

*L'auteur du dommage n'a pas adhéré à la convention
UPEA-CETS. Il n'existe dès lors aucune obligation
contractuelle pour indemniser les dommages selon les
règles de cette convention.*

*Même si l'auteur du dommage a payé les frais de
réparation suivant les barèmes de la convention UPEA-
CETS, il n'est pas obligé d'accepter et d'indemniser les frais
d'assistance et le manque à gagner comme définis dans
cette convention.*

*Il n'est d'ailleurs pas établi que les frais d'assistance et le
manque à gagner ont été occasionnés par l'accident et il
n'est également pas établi qu'il existe un lien de causalité
entre l'accident et les dommages.*

"...

Gezien het vonnis van de Politierecht-
bank te Mol de dato 22 februari 1990, op
tegenspraak geveld, nr. 169/217, waar-
bij:

– op strafgebied: beklagde voor de
tenlastelegging in zijnen hoofde
veroordeeld werd tot een geldboete van
TWINTIG frank, behulpelijk DRIE da-

gen gevangenzitting, verhoogd met
590 opdecimen en gebracht op DUI-
ZEND TWEEHONDERD frank, ver-
wezen werd in de kosten van het ge-
ding, deze tot dan toe begroot op
TWEEHONDERD VIJF en NEGENTIG
frank, uitstel voor de geldboete van
EEN jaar;

- op burgerlijk gebied:
- de vordering van de burgerlijke partij
ontvankelijk doch ongegrond werd
verklaard;
- de kosten van burgerlijke partij-
stelling, tot dan toe begroot op niets,
ten laste gelegd werden van de bur-
gerlijke partij;
- vonnis niet te registreren.

Gezien het hoger beroep aangetekend tegen voornoemd vonnis door burgerlijke partij IVEKA de dato 5 maart 1990, opzichtsens alle beschikkingen;

Gezien de behandeling der zaak in graad van hoger beroep ter openbare zitting van 24 oktober 1990;

Gehoord het verslag van de heer E. Van derhaeghen, Rechter;

Gezien de stukken van het dossier;

Gelet op de aanwezigheid van het Openbaar Ministerie;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten, ontwikkeld zoals voormeld;

Overwegende dat het hoger beroep naar vorm en termijn regelmatig werd ingesteld, zodat het ontvankelijk is;

Overwegende dat de betwisting zich klaarblijkelijk beperkt tot een bedrag van 1.644 F in hoofdsom, dat door de burgerlijke partij gevorderd wordt en samengesteld is als volgt:

- bijstandskosten ten belope van 15% van de herstellingskosten: 1.444 F
- winstderving: forfaitair: $\frac{200 \text{ F}}{1.644 \text{ F}}$

en van welke vordering de burgerlijke partij werd afgewezen door de eerste Rechter;

Overwegende dat de burgerlijke partij tot staving van haar eis verwijst naar een overeenkomst afgesloten tussen enerzijds BVVO en anderzijds CETS betreffende de bepaling van de schade veroorzaakt aan elektriciteitsinstallaties, eigendom van de tot de overeenkomst toegetreden bedrijven, alsmede naar de binnen deze overeenkomst opgemaakte schaderaming, betreffende het kwestige ongeval;

Overwegende dat het duidelijk is dat beklagde geen partij was bij deze overeenkomst zodat ze hem ook niet tegenstelbaar is, en de vordering van de burgerlijke partij opzichtsens hem dan ook geen kontraktuele grondslag kan hebben;

Overwegende dat de burgerlijke partij aanvoert dat, nu beklagde blijkbaar de barema's uit gezegde overeenkomst aanvaardt, vermits hij de herstellingskosten zelf ten bedrag van 9.629 F reeds betaald heeft, beklagde meteen ook de bijstandskosten en winstderving, zoals die volgens dezelfde overeenkomst werden bepaald, dient te aanvaarden en te vergoeden;

Overwegende dat deze stelling niet opgaat waar enerzijds beklagde inderdaad het bestaan van de beschadiging aan de installatie erkend heeft en deze schade vergoed heeft volgens de bedoelde barema's - wellicht omdat de aldus begrote schade overeenstemde met de reële schade - maar anderzijds evenzeer precies het bestaan van een supplementaire schade in de vorm van bijstandskosten en winstderving steeds betwist heeft, minstens het oorzakelijk verband met het ongeval aangevochten heeft;

Overwegende dat uit de omschrijving van het begrip "bijstandskosten" in bedoelde overeenkomst blijkt dat het hier eerder gaat om algemene bedrijfskosten van de onderneming (zoals bv. kosten van beheer van de voorraden) die zij dient te maken om haar cliënteel een permanente en ordentelijke dienstverlening te kunnen verstrekken, veeleer dan om kosten specifiek aan onderhavig schadegeval;

Overwegende dat niet in concreto bewezen wordt dat onderhavig ongeval op zichzelf deze bedrijfskosten veroorzaakt heeft en evenmin dat benevens de kos-

ten van herstel - die overigens reeds betaald werden door beklagde of zijn verzekeraar - nog andere schade zou bestaan die onder de term "bijstandskosten" zou kunnen ressorteren;

Overwegende dat al evenmin bewezen is dat een winstderving zou opgetreden zijn in hoofde van de burgerlijke partij;

Overwegende dat het bij dit alles opvallend is dat de burgerlijke partij wel argumenteert omtrent het bestaan van deze beweerdte schade en omtrent de wijze waarop die dient begroot te worden, maar op geen enkele wijze aantoonst dat zij werkelijk veroorzaakt is door het ongeval waarvoor beklagde verantwoordelijk is;

Overwegende dat derhalve noch het bestaan van de schade waarvoor thans nog vergoeding gevorderd wordt, noch haar hoegrootheid, noch het oorzakelijk verband met het ongeval bewezen wordt, zodat de vordering van de burgerlijke partij wat deze schadeposten betreft, dient afgewezen;

Gezien de bepalingen van art. 162 - 172 - 174 - 194 - 205 - 209 - 210 en 211 van het Wetboek van Rechtspleging in strafzaken; art. 14 - 24 - 34 - 36 - 37 en 41 der wet van 15 juni 1935.

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK, zetelend in graad van beroep en vonnissende op tegenspraak; Verklaart het hoger beroep van de burgerlijke partij ontvankelijk doch ongegrond; Binnen de perken van het hoger beroep, bevestigt het vonnis a quo in al zijn onderdelen; ..."

(B.S. en Publ. E.G. van 01.09.1992 tot en met 31.03.1993)

WETGEVING

I. Elektriciteit

I.1. Elektriciteitsvoorziening

K.B. van 18 september 1992 houdende benoeming van een lid van het Vast Elektrotechnisch Comité, B.S., 20 oktober 1992.

K.B. van 18 september 1992 houdende goedkeuring van wegvergunningen voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 20 oktober 1992.

K.B. van 25 september 1992 houdende verklaring van openbaar nut van het aanleggen van elektrische leidingen, B.S., 20 oktober 1992.

K.B. van 28 september 1992 houdende verklaring van openbaar nut van het aanleggen van elektrische leidingen, B.S., 20 oktober 1992.

K.B. van 16 november 1992 houdende vernieuwing van mandaten als en benoeming tot leden van het Vast Elektrotechnisch Comité, B.S., 3 december 1992.

K.B. van 22 december 1992 houdende benoeming van een lid van het Vast Elektrotechnisch Comité, B.S., 4 februari 1993.

(M.B. et J.O.C.E. du 01.09.1992 au 31.03.1993)

LEGISLATION

I. Electricité

I.1. Distribution d'électricité

A.R. du 18 septembre 1992 portant nomination d'un membre du Comité permanent de l'Electricité, M.B., 20 octobre 1992.

A.R. du 18 septembre 1992 portant approbation de permissions de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B., 20 octobre 1992.

A.R. du 25 septembre 1992 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement de canalisations électriques, M.B., 20 octobre 1992.

A.R. du 28 septembre 1992 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement de canalisations électriques, M.B., 20 octobre 1992.

A.R. du 16 novembre 1992 portant renouvellement de mandats et nominations de membres du Comité permanent de l'Electricité, M.B., 3 décembre 1992.

A.R. du 22 décembre 1992 portant nomination d'un membre du Comité permanent de l'Electricité, M.B., 4 février 1993.

I.2. Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (A.R.E.I.)

K.B. van 1 juli 1992 tot wijziging van het K.B. van 10 maart 1981 waarbij het A.R.E.I. voor de huishoudelijke installaties en sommige lijnen van transport en verdeling van elektrische energie bindend wordt verklaard en tot wijziging van het A.R.E.I. - Erratum, B.S., 19 september 1992.

M.B. van 13 november 1992 tot vaststelling van de niet-verwisselbaarheid van smeltveiligheden 6 A en kleine automatische schakelaars 10 A met pennen (art. 278.04 A.R.E.I.), B.S., 12 december 1992.

I.3. Veiligheidswaarborgen

M.B. van 10 april 1992 houdende verbod van de invoer, het te koop aanbieden, de verkoop, de verhuring, het zelfs kosteloos afstaan, de aflevering na herstelling, transformatie of verandering van sommig elektrisch materieel, B.S., 23 april 1992.

M.B. van 8 september 1992 houdende wijziging van het M.B. van 5 maart 1992, genomen in toepassing van artikelen 8, 9 en 12 van het K.B. van 23 maart 1977 tot vaststelling van de veiligheidswaarborgen welke bepaalde elektrische machines, apparaten en leidingen moeten bieden, B.S., 19 september 1992.

M.B. van 14 september 1992 houdende verbod van de invoer, het te koop aanbieden, de verkoop, de verhuring, het zelfs kosteloos afstaan, de aflevering na herstelling, transformatie of verandering van sommig elektrisch materieel, B.S., 16 oktober 1992.

M.B. van 14 oktober 1992 houdende benoeming van een lid van de bij het K.B. van 23 maart 1977 tot vaststelling van de veiligheidswaarborgen welke bepaalde elektrische machines, apparaten en leidingen moeten bieden, ingestelde Vaste Commissie, B.S., 6 november 1992.

M.B. van 3 november 1992 houdende verbod van de invoer, het te koop bieden, de verkoop, de verhuring, het zelfs kosteloos afstaan, de aflevering na herstelling, transformatie of verandering van sommig elektrisch materieel, B.S., 26 november 1992.

M.B. van 23 december 1992 houdende wijziging van het M.B. van 5 maart 1992, genomen in toepassing van artikelen 8, 9 en 12 van het K.B. van 23 maart 1977 tot vaststelling van de veiligheidswaarborgen welke bepaalde elektrische machines, apparaten en leidingen moeten bieden, B.S., 23 januari 1993.

I.2. Règlement Général sur les Installations Electriques (R.G.I.E.)

A.R. du 1 juillet 1992 modifiant l'A.R. du 10 mars 1981 rendant obligatoire le R.G.I.E. pour les installations domestiques et certaines lignes de transport et de distribution d'énergie électrique et modifiant le R.G.I.E. - Erratum, M.B., 19 septembre 1992.

A.M. du 13 novembre 1992 fixant les conditions d'ininterchangeabilité des fusibles 6 A et petits disjoncteurs 10 A à broches (art. 278.04 R.G.I.E.), M.B., 12 décembre 1992.

I.3. Garanties de sécurité

A.M. du 10 avril 1992 portant interdiction de l'importation, l'offre en vente, la vente, la location, la cession même à titre gratuit et la délivrance après réparation, transformation ou modification de matériel électrique, M.B., 23 avril 1992.

A.M. du 8 septembre 1992 modifiant l'A.M. du 5 mars 1992, pris en application des articles 8, 9 et 12 de l'A.R. du 23 mars 1977 déterminant les garanties de sécurité que doivent présenter certaines machines, appareils et canalisations électriques, M.B., 19 septembre 1992.

A.M. du 14 septembre 1992 portant interdiction de l'importation, l'offre en vente, la vente, la location, la cession même à titre gratuit et la délivrance après réparation, transformation ou modification de matériel électrique, M.B., 16 octobre 1992.

A.M. du 14 octobre 1992 portant nomination d'un membre de la Commission permanente instituée par A.R. du 23 mars 1977 déterminant les garanties de sécurité que doivent présenter certaines machines, appareils et canalisations électriques, M.B., 6 novembre 1992.

A.M. du 3 novembre 1992 portant interdiction de l'importation, l'offre en vente, la vente, la location, la cession même à titre gratuit et la délivrance après réparation, transformation ou modification de matériel électrique, M.B., 26 novembre 1992.

A.M. du 23 décembre 1992 modifiant l'A.M. du 5 mars 1992, pris en application des articles 8, 9 et 12 de l'A.R. du 23 mars 1977 déterminant les garanties de sécurité que doivent présenter certaines machines, appareils et canalisations électriques, M.B., 23 janvier 1993.

M.B. van 19 februari 1993 houdende verbod van de invoer, het te koop bieden, de verkoop, de verhuring, het zelfs kosteloos afstaan, de aflevering na herstelling, transformatie of verandering van sommige elektrisch materieel, B.S., 30 maart 1993.

A.M. du 19 février 1993 portant interdiction de l'importation, l'offre en vente, la vente, la location, la cession, même à titre gratuit et la délivrance après réparation, transformation ou modification de matériel électrique, M.B., 30 mars 1993.

I.4. Meeteenheden

Nihil

I.4. Unités de mesure

Néant

I.5. Prijzen

Nihil

I.5. Prix

Néant

I.6. Varia

Richtlijn 92/75/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 22 september 1992 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproduktinformatie van huishoudelijke apparaten, Publ. E.G., 13 oktober 1992.

Omzendbrief van 18 december 1992 - Opdrachten voor aanneming van werken en leveringen in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie - Richtlijn 90/531/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 17 september 1990 betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, B.S., 24 december 1992.

Omzendbrief van 18 december 1992 - Overheidsopdrachten voor aanneming van werken en leveringen in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie - Richtlijn 90/531/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 17 september 1990 betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, B.S., 24 december 1992.

I.6. Divers

Directive 92/75/CEE du Conseil des Communautés Européennes du 22 septembre 1992 concernant l'indication de la consommation des appareils domestiques en énergie et en autres ressources par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, J.O.C.E., 13 octobre 1992.

Circulaire du 18 décembre 1992 - Marchés de travaux et de fournitures dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Directive 90/531/CEE du Conseil des Communautés Européennes du 17 septembre 1990 relative aux procédures de passation des marchés dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications, M.B., 24 décembre 1992.

Circulaire du 18 décembre 1992 - Marchés publics de travaux et de fournitures dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Directive 90/531/CEE du Conseil des Communautés Européennes du 17 septembre 1990 relative aux procédures de passation des marchés dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications, M.B., 24 décembre 1992.

2. Gas

2.1. Gasvervoer

Overeenkomst van 19 oktober 1992 tot uitvoering van de richtlijn 91/296/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 31 mei 1991 betreffende de doorvoer van aardgas via de hoofdnetten, B.S., 19 november 1992.

2.2. Gasdistributie

Nihil

2.3. Veiligheidswaarborgen

K.B. van 3 juli 1992 betreffende de veiligheid van gastoestellen - Errata, B.S., 1 september 1992.

M.B. van 18 december 1992 tot bepaling van de erkenning van de organismen en laboratoria, bedoeld in het K.B. van 3 juli 1992 betreffende de veiligheid van gastoestellen, B.S., 21 januari 1993.

2.4. Meeteenheden

Nihil

2.5. Prijzen

Nihil

2.6. Varia

Richtlijn 92/75/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 22 september 1992 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaard-productinformatie van huishoudelijke apparaten, Publ. E.G., 13 oktober 1992.

2. Gaz

2.1. Transport de gaz

Convention du 19 octobre 1992 portant exécution de la directive 91/296/CEE du Conseil des Communautés Européennes du 31 mai 1991 relative au transit du gaz naturel sur les grands réseaux, M.B., 19 novembre 1992.

2.2. Distribution de gaz

Néant

2.3. Garanties de sécurité

A.R. du 3 juillet 1992 relatif à la sécurité des appareils à gaz - Errata, M.B., 1 septembre 1992.

A.M. du 18 décembre 1992 fixant les conditions d'agrément des organismes et laboratoires visés par l'A.R. du 3 juillet 1992 relatif à la sécurité des appareils à gaz, M.B., 21 janvier 1993.

2.4. Unités de mesure

Néant

2.5. Prix

Néant

2.6. Divers

Directive 92/75/CEE du Conseil des Communautés Européennes du 22 septembre 1992 concernant l'indication de la consommation des appareils domestiques en énergie et en autres ressources par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, J.O.C.E., 13 octobre 1992.

Omzendbrief van 18 december 1992 - Opdrachten voor aanneming van werken en leveringen in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie - Richtlijn 90/531/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 17 september 1990 betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, B.S., 24 december 1992.

Omzendbrief van 18 december 1992 - Overheidsopdrachten voor aanneming van werken en leveringen in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie - Richtlijn 90/531/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 17 september 1990 betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, B.S., 24 december 1992.

Circulaire du 18 décembre 1992 - Marchés de travaux et de fournitures dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Directive 90/531/CEE du Conseil des Communautés Européennes du 17 septembre 1990 relative aux procédures de passation des marchés dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications, M.B., 24 décembre 1992.

Circulaire du 18 décembre 1992 - Marchés publics de travaux et de fournitures dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Directive 90/531/CEE du Conseil des Communautés Européennes du 17 septembre 1990 relative aux procédures de passation des marchés dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications, M.B., 24 décembre 1992.

2

iuvis

